

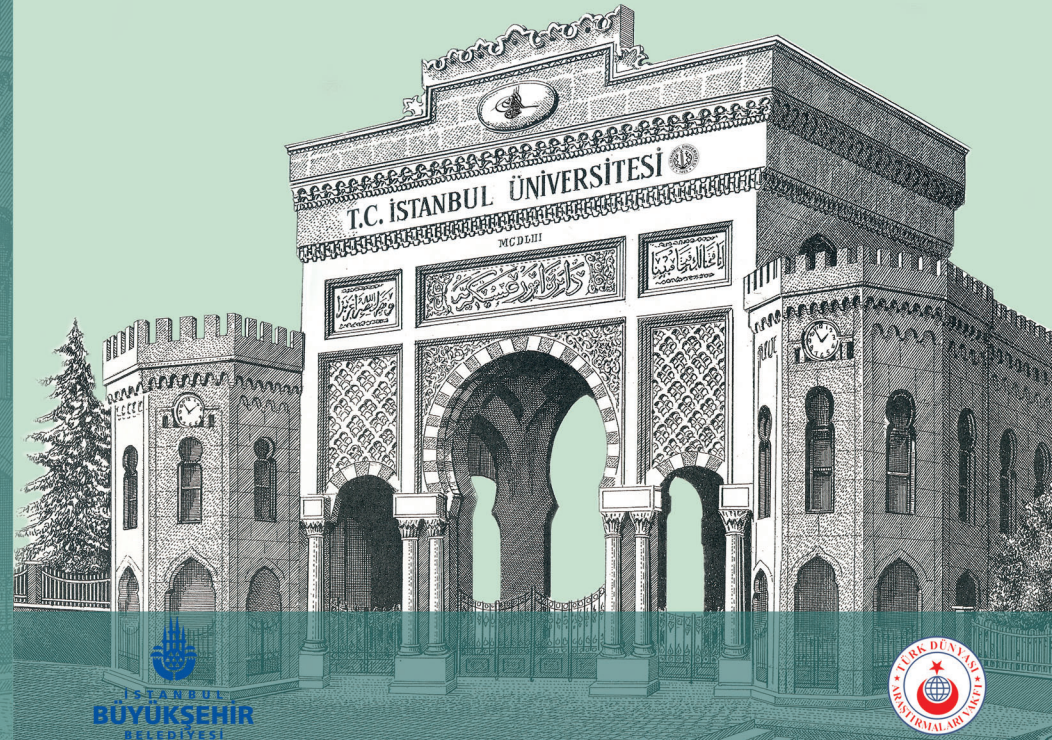
2. ULUSLARARASI AVRASYA ÇALIŞMALARI SEMPOZYUMU "Avrasya'da Türkiyat ve Şarkiyat Çalışmaları"

2nd International Symposium on Eurasian Studies
"Oriental and Turkic Studies in Eurasia Region"

4-6 Temmuz 2018
İstanbul - Türkiye

July, 4-6 2018
Istanbul - Turkey

FARABİ AVRASYA ÇALIŞMALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
Seyyid Hasan Paşa Medresesi
İletişim: 0212 455 58 59 - Dahili: 16770

2. ULUSLARARASI
AVRASYA ÇALIŞMALARI SEMPOZYUMU
“Avrasya’da Türkiyat ve Şarkiyat Çalışmaları”
4-6 Temmuz 2018 İstanbul, Türkiye

2ND INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON EURASIAN STUDIES
“Oriental and Turkic Studies in Eurasia Region”
July, 4-6, 2018 Istanbul, Turkey

Bildiri Özetleri

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ | AL-FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ | KİEV ULUSAL MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
AITMATOV ACADEMY | FAMER-İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ FARABİ AVRASYA ÇALIŞMALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI | TÜRKSOY

Baskıya Hazırlama

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Yuluğ Tekin Dizgi Merkezi
Tel: (0212) 511 10 06

Baskı

Şenyıldız Matbaacılık
Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi No: 19 C Blok 102
Topkapı / İSTANBUL
Tel: (0212) 483 47 91

Sempozyum Konusu

“Avrasya’da Türkiyat ve Şarkiyat Çalışmaları”

Sempozyumun bu genel başlık altındaki alt başlıkları ise şöyle sıralanabilir:

- ♦ Avrasya bölgesinde Şarkiyat ve Türkiyat çalışmalarının işlevleri ve amaçları,
- ♦ Amaçlarına ve bu amaçlara götüren stratejilere göre Türkiyat ve Şarkiyatçıların tasnifi,
- ♦ Ünlü Şarkiyat ve Türkiyat çalışanlarının Doğu dünyasına etkileri,
- ♦ Şarkiyatçıların ve Türkiyatçıların siyasi alanla ilişkileri,
- ♦ Orta Doğu, Orta Asya ve Balkanlarda Türkiyat ve Şarkiyat faaliyetleri,
- ♦ Oryantalizmin istismarına yönelik çözüm önerileri,

Sempozyum Takvimi

Sempozyuma kayıt tarihi:	1 Nisan - 30 Nisan
Bildiri özetlerini son gönderme tarihi:	1-5 Mayıs 2018
Sempozyum programının ilanı:	15 Haziran 2018
Tam bildirilerin teslim tarihi:	30 Haziran 2018
Sempozyum tarihi:	4-6 Temmuz 2018

Sempozyum Onursal Başkanları

Prof. Dr. Bekir KARLIĞA Başbakanlık Başmüşaviri
Prof. Dr. Mahmut AK İstanbul Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Galımkayır MUTANOV al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Rektörü
Mevlüt UYSAL İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Abdullah KIZILCIK İ.Ü. Farabi Avrasya Çalışmaları Uygulama ve Araş. Merkezi Müdürü
Prof. Dr. Rahima ABDUALİEVA Londra Aytmatov Akademi Başkanı
Doç. Dr. Pokrovskaya İRYNA Kiev Ulusal Taras Şevşenko Üniversitesi
Doç. Dr. Oraz SAPASHEV al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Türksoy Bölümü Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üye. C. Ersin ADIGÜZEL İ.Ü. Farabi Avrasya Çalışmaları Uyg. ve Araş. Merkez Mdr. Yrd.
Fatma Genç ÜNAY İBB Meclis Üyesi
Saadet Pınar YILDIRIM Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Genel Müdürü
Araş. Gör. Onur KILIÇER İ.Ü. Edebiyat Fak. Urdu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Araş. Gör. Turgay GÖKGÖZ İ.Ü. Edebiyat Fak. Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Sempozyum Bilim Kurulu

Prof. Dr. Bauyrzhan ERDEMBEKOV Kazakistan Batı Kazak Jubanov Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Erbolat SAURYKOV Kazakistan Taraz Yenilikçi-Beşeri Bilimler Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Sedat MURAT İ.Ü. Rektör Yardımcısı
Prof. Dr. Mustafa ÇİÇEKLER Medeniyet Üniversitesi Rektör Yardımcısı
Prof. Dr. Hayati DEVELİ İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Fatih ANDI FSM Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Diana NİKOGLU Moldova Kültürel Miras Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Zainolla SAMASHEV Kazakistan Doğu Kazakistan Berel Müzesi Müdürü
Prof. Dr. Rauşangül AVAKOVA Kazakistan Al-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Gülmira MADİYEVA Kazakistan Al-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Gülmira Sultan GALİYEVA Kazakistan Al-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Emine İNANIR İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Ali GÜZELYÜZ İ.Ü. Şarkiyat Araştırma Merkezi Müdürü
Prof. Dr. Halil TOKER İ.Ü. Edebiyat Fakültesi-Urdu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Prof. Dr. Abdolvahap KARA Mimar Sinan Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Aizan SMAİLOVA KazMU Birinci Rektör Yardımcısı Uluslararası İlişkiler Bölümü
Yrd. Doç. Dr. Feryal KORKMAZ İ.Ü. Farabi Avrasya Çalışmaları Uyg. ve Araş. Merkez Mdr. Yrd.
Dr. Öğr. Üye. Metin ÜNVER İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi
Dr. Akylbekov Baatyrbek RYSBEKOVİCH Kırgızistan Bişkek Üniversitesi Rektör Yardımcısı

İÇİNDEKİLER

Oryantalizm Etkisi ve Türk Senaryosu	
Abdulla MOLLA	2
Alman Şarkiyatçı Helmut Ritter ve Türkiye’de Akademik ve Yayın Hayatına Katkısı	
Prof. Dr. Abdullah KIZILCIK	4
Şarkiyat İlminin Çağdaş Yeni Paradigmaları	
Prof. Dr. Abzhapparova Bibikhadisha ZHURSİNOVNA	6
Orta Asya Kitap Kültürünün Oluşum Tarihini İnceleme Sorunları	
Aigerim SERİK	8
Modern Küreselleşme ve Kültür İle Toplum Etkisi	
Aigul KARKANOVA - Zhuldyz ZHUNUSOVA	10
Basın Alanında Kültürlerarası İletişim Sorunları	
Aikerim ALİMZHANOVA	12
Türk Epigrafisindeki Sembolik İşaretler ve Ondaki Dünyanın Dil Resmi	
Akimisheva ZHANAR	14
Kazak Basın Dilinde İslami Terimlerin Kullanılışına Bilişsel Dilbilim Açısından Genel Bir Bakış	
Akmaral BİSSENGALİ	16
XX. Yüzyılda Kazak Dil Eğitimi Gelişimi	
Prof. Dr. Anar SALKINBAY - Kamila MEYRAM	18
Türkiye’nin Çağdaş İnternet Gazetelerinde Anlatımsal Dil Unsurları	
Antonina KALENSKA	20
Rus Doğubilimci V. Gordlevski’nin Anadolu’da Etnografya Çalışmaları	
Dr. Öğr. Üyesi Arif ACALOĞLU	22
Müşî Mahbub Alem ve “Kavaid-i Türki”	
Dr. Öğr. Üyesi Arzu ÇİFTSÜREN	24
İkinci Dünya Savaşı Sonrası Sovyet Etki Alanında Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminin Evreleri	
Dr. Öğr. Üyesi Atilla JORMA	26
Sözlükçülükte Bir Dilli İzahlı Sözlüğü Geliştirmenin Önemi Üzerine	
Prof. Dr. Ayabek BAYNİYAZOV - Dr. Öğr. Üyesi Canar BAYNİYAZOVA	28
Wolfram Eberhard’ın Türkiye’deki Etnoloji Çalışmalarına Genel Bir Bakış	
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Hilal Tuzaş HORZUMLU	30
Avrasya’da Çağdaş Türkolojinin Gelişiminde Bazı Güncel Eğilimler	
Prof. Dr. Azamat AKBAROV	32

Kazakistan'da Türk Gençliğinin Din Eğitimi Meseleleri	
Azamat NURSHANOV	34
Tuvacada De- 'Demek, Söylemek' Fiilinden Oluşan Edatlar Üzerine	
Aziyana BAYR-OOL	36
Kırgız Devleti'nin Gelişim Aşamaları	
Dr. Baatyrbek AKYLBEKOV	38
Akyt Hacı Ulumcuoğlu Altaylının Eserlerindeki Türk Halkının Manevi İlişkisi ve Dini Durumu	
Prof. Dr. Bakhytzhan SATERSİHOV - Samet OKAN	40
"Atabetü'l-Hakayık" Eserinin (XII. Yüzyıl) Araştırılmasında Kazakistan Bilim Adamlarının Katkısı	
Doç. Dr. Bakıtgül KULJANOVA	42
Osmanlı İmparatorluğu'nda Kamu Yönetimi Sisteminin Özelliklerinin Analizi	
Baurjan RAHIMBAY	44
Kazakça Yeni Latin Alfabesinde Metin Sıklık Analizi	
Prof. Dr. Bauyrzhan ERDEMBEKOV - Doç. Dr. Atakan KURT	46
Yenisey'deki Türk Unsurları	
Dr. Bayarma KHABTAGAEVA	48
Türk Dünyasında Eski Uygur Hukuk Belgeleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar	
Arş. Gör. Berker KESKİN	50
Farsça Kaynaklarda Türk-Moğolistan Tarihini İnceleyen Araştırmacılar	
Arş. Gör. Botagoz TÖLİMBETOVA	52
Bağımsız Türk Cumhuriyetleri, Bağımsızlıklarından Hemen Önce ve Hemen Sonra (1986-1995)	
Cafer MUSTAFALI	54
Kırgız Gramercisi İ.A. Batmanov	
Dr. Öğr. Üyesi Chinara SASYKULOVA	56
Moldova Bilimler Akademisi Sisteminde Gagauzoloji: Sovyet Sonrası Dönem	
Dr. Diana NİKOGLO - Dr. Evdokiya SOROCHYANU - Vitali SİRF	58
Gagauz Edebiyatında "Gagauz" Etnonimi	
Dr. Diana NİKOGLO	60
Orta Asya'nın Ortaçağ Mimarisi: Batı ve Rus Perspektifleri	
Dilrabo TOSHEVA	62
Kazakistan'da Araştırma Bilgi Alanının Sosyal-Felsefik Özellikleri	
Dr. Dosjan BALABEKULY	64
Geleneksel Gagauz Kültüründe Unlu Mamul ve Ekmeklere Ait Türk İsimleri	
Dr. Öğr. Üyesi Evdokia SOROCHYANU	66
Modern Türkolojinin Gelişmesinde K. Jubanov'un Rolü	
Prof. Dr. Gulzhan SHOKYM	68
Kazakistan Türkiye İlişkilerindeki Siyasi Bilgi İletişimi	
Prof. Dr. Gulmira SULTANBAYEVA - Aikerim ALİMZHANOVA - Arş. Gör. Zarina BAYEVA	70
Edebi Dil ve Eski Türk Yazısı	
Prof. Dr. Güljibek KUSMANOVA	72

Kültürel Alanda Milli Stereotipler	
Prof. Dr. Güljibek KUSMANOVA	74
Türk Coğrafi Atları ve Onların Kazakistan'daki Araştırmaları	
Gülmira MADİYEVA - Saule BEKTEMİROVA	76
Gürcü Türkoloji Ekolü: Temsilcileri ve Verileri	
Doç. Dr. Gülnara GOCA MEMMEDLİ	78
Hindistan Sömürgeçiliğinde Oryantalizm ve İlk İngiliz Şarkiyatçılarından William Jones	
Arş. Gör. Hatice GÖRGÜN	80
Kiev Milli Taras Şevçenko Üniversitesi'nde Türkoloji Gelişimi	
Doç. Dr. Iryna POKROVSKA	82
Şarkiyatçı Olga Sergeevna Lebedeva'nın (Madam Gülnar) Çalışmaları	
Kamil ÖNAL	84
Türk ve Doğu Slav Yazarsal Leksikografisi: Durum ve Perspektifler	
Prof. Dr. Ludmila DİADECHKO	86
Türk Kültürünün Önemi ve Modernite Vizyonu	
Doç. Dr. Mohammad FAIQUE	88
Urdu Şiirinde Türkiye'nin Analitik Çalışması	
Dr. Öğr. Üyesi Mohammad RASHİD	90
Hollanda'lı Müsteşrik Christiaan Snouck Hurgronje'nin Alman Müsteşriklerin (Martin Hartmann vs.) Cihad Hakkındaki Görüşlerine Eleştirileri	
Muhammet Said NUHOĞLU	92
Avrupalıların Hint Alt Kıtasındaki Sömürgecilik, Şarkiyat Faaliyetleri ve Warren Hastings	
Arş. Gör. Muhsin Ramazan İŞSEVER	94
Türk Dünyası XXI. Yüzyılda: Türkolojinin Güncel Konuları	
Prof. Dr. Nataliya SEİTAKHMETOVA - Madina BEKTENOVA	96
Türk Lügatindeki Arapça Unsurlar	
Prof. Dr. Nevin KARABELA	98
Kasım Tınıstanov'un Gramer Kitaplarının Dili Üzerine	
Dr. Öğr. Üyesi Nurgül MOLDALİEVA	100
Rus ve Kırgız Etnekülü'de Kadın / Ayalzat Kavramları	
Öğr. Üyesi Nurjamal CHONMURUNOVA	102
"Khadiqat Al-'Arifin" (XIV) Sufi Menakıbnamesi'nin Antitesi ve Yazarı Tanımlama Meseleleri	
Omir TUYAKBAYEV	104
Orta Çağdaki Sığanak Şehri: Orta Asya'nın Manevi ve Kültürel Merkezi	
Doç. Dr. Oraz S. SAPASHEV - Dr. Öğr. Üyesi Daniyar SHALKAROV	106
Eski Türk Anıtlarının Evrimi	
Doç. Dr. Oraz S. SAPASHEV	108
Cengiz Aytmatov'un Avrupa'daki Misyonu (1990-2006)	
Prof. Dr. Rahima ABDUALİEVA	110

Özbek Türkçesindeki Rusça Alıntılardan Türetilen Meslek Adları	
Araş. Gör. Rauf MUSTAFAOĞLU	112
Türk Dünyası'nın Dili Resimi: Türk Dillerinde Nümerolojik Semboller	
Prof. Dr. Rauşangül AVAKOVA - Şolpan KHUDIAROVA	114
Kazak Halkının Manevi Miras ve Folklorik Değerleri Bakımından Büyük Bozkırların Eski Misyonuna Dair Araştırılması, Analizi ve Sistemleştirilmesi	
S.N. BAİBEKOV - Serik ALTYNBEK - Alua TURĞINBAYEVA - A.U. ELEUSİNOVA	116
İncil Anlatım Biçimi (Phraseoloğical) Sayfalar Kazakistan'ın Periyodik Baskısı	
Saganayeva Akmaral AİBOLOVNA	118
Kaşgarlı Mahmud'un "Divanü Lügati't-Türk" Eseri Esnasında Ortaçağ Türk Toplumu	
Salтанat SIZDIK	120
Türkiye'de Safevi Tarihi Hakkında Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi	
Samet BALTA	122
Kaşgarlı Mahmut - Türk Dünyasında İlk Onamast	
Doç. Dr. Saule BEKTEMIROVA - Öğr. Gör. Erkin KAKİMJANOV	124
"Kutadgu Bilig" Üzerine Onymler'in Yapısı	
Prof. Dr. Saule İMANBERDİYEVA - Doç. Dr. Gauhar ALİMBEK	126
Kazak Halkının Geleneksel Manevi Değerleri	
Saule SHAİMERDENOVA	128
Muhtar Avezov'un Tiyatro Eserlerindeki Türk Edebiyatına Ortak Gelenekler	
Doç. Dr. Sergary LİLİYA - Doç. Dr. Karlygash BAİTANASSOVA	130
Ortak Türkü Edebiyatı Hakkında Düşünceler	
Şınaray Bürkütbayeva DÜBÜRKIZI	132
Gürdistan Şarkiyat Enstitüsü: Faaliyeti, Eserleri	
Prof. Dr. Şureddin MEMMEDLİ	134
Arminius Vambery'de Oryantalizm Olgusu	
Araş. Gör. Turgay GÖKGÖZ	136
Türk Uygarlığı ve Kültür Ekolojisinin Kökeni	
Turgeldiyeva Akzharkin SERİK BAYEVNA	138
Balkanlarda Türk Kültürünün Aktarımında Medyanın Rolü	
Öğr. Gör. Tülay ÖZÜBEK	140
Merkez Moğolistan'da Bulunan Eski Türklere Ait "Shiveet Ulan Dağı" Mezar-Kült Kompleksi Üzerine Araştırma Soruları	
Prof. Dr. Zainolla SAMASHEV	142
Bazı Özbek Yemek Adlarının Etimolojisi	
Zarina OLİMOVA	144
Fert Oluşumunda Antroponimlerin Bilgisel Hizmeti	
Dr. Öğr. Üyesi Zhazira AGABEKOVA	146
Kazakistan Oryantalistlerinin Siyasetteki Rolü	
Dr. Öğr. Üyesi Zhazira AGABEKOVA	148

PROGRAM

4 Temmuz 2018 Çarşamba 09.00-12.00 Açılış Töreni Edebiyat Fakültesi Genel Kurul Salonu	4 July 2018 Wednesday Opening Ceremony Faculty of Letters General Assembly Hall
---	--

09:00-10:30 Sempozyum Katılım ve Kayıt Bilgileri
Symposium Participation and Registration Information

10:30-11:00 AÇILIŞ KONUŞMALARI | OPENING CEREMONY

Prof. Dr. Abdullah KIZILCIK
FAMER Müdürü

Fatma Genç ÜNAY
İBB Meclis Üyesi

Prof. Dr. Bekir KARLIĞA
Başbakanlık Başdanışmanı

Prof. Dr. Hayati DEVELİ
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Mahmut AK
İstanbul Üniversitesi Rektörü

11:10-12:00 AÇILIŞ OTURUMU | OPENING SESSION

Doç. Dr. Oraz SAPASHEV
Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Türksoy Bölümü

Prof. Dr. Bauyrzhan ERDEMBEKOV
Batı Kazak Jubanov Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Erbolat SAURYKOV
Kazakistan Taraz İnnovasyon-Beşeri Bilimler Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Rahima ABDUVALİEVA
Londra Aytmatov Akademi Başkanı

12:00-13:30 İKRAM - TÜRK DÜNYASI VAKFI BOTANİK BAĞÇESİ

I. OTURUM | SESSION I

4 Temmuz | July 13.30

Edb. Fak. Genel Kurul Salonu | Faculty of Letters General Assembly Hall

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ali Güzelyüz**

- 13:30-13:40** **Prof. Dr. Abdullah Kızılıcık**
"Alman Şarkiyatçı Hellmutt Ritter ve Türkiye'de Akademik ve Yayın Hayatına Katkısı"/"German Orientalist Hellmutt Ritter And His Contribution For The Academic And Publishing Life In Turkey"
- 13:40-13:50** **Prof. Dr. Abzhapparova Bibikhadisha Zhursinovna**
"Şarkiyat İliminin Çağdaş Yeni Paradigmaları"/"Modern Paradigms Of Oriental Studies"
- 13:50-14:00** **Kamil Önal**
"Şarkiyatçı Olga Sergeevna Lebedeva'nın (Madam Gülnar) Çalışmaları"/"Works Of The Arbitral Olga Sergeevna Lebedeva (Madam Gulnar)"
- 14:00-14:10** **Omür Tuyakbayev**
"Khadiqat Al-'Arifin" (XIV) Sufi Menakıbnamesi'nin Antitesi ve Yazarı Tanımlama Meseleleri"/"The Question Of Attribution And Antithesis Of Sufian Hagiography «Khadiqat Al-'Arifin»"
- 14:10-14:20** **Doç. Dr. Oraz Sapashev**
"Eski Türk Anıtlarının Evrimi"/"Evolution Of Ancient Turkic Monuments"
- 14:20-14:30** **Doç. Dr. Rysgul Abilkhamitkyzy**
"Atabet-ül Hakayık'ın Edebî Dili"/"Literary Language of Atabet-ül Hakayık"
- 14:30-14:40** **Prof. Dr. Şureddin Memmedli**
"Gürcistan Şarkiyat Enstitüsü: Faaliyeti, Eserleri"/"Georgia Institute Of Oriental Studies: Activities, Works"
- 14:40-14:50** **Şınaray Bürkütbayeva Dübürkızı**
"Ortak Türkü Edebiyatı Hakkında Düşünceler"/"Considerations About The Common Turkish Literature"
- 14:50-15:00** **Arş. Gör. Berker Keskin**
"Türk Dünyasında Eski Uygur Hukuk Belgeleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar"/"Studies On Old Uighur Legal Documents In Turkic World"
- 15:00-15:10** **Prof. Dr. Bakhytzhhan Satershinov - Samet Okan**
"Akyt Hacı Ulumcuoğlu Altaylının Eserlerindeki Türk Halkının Manevi İlişkisi ve Dini Durumu"/"The Spiritual Connection And Religious State Of Turkic Nations In The Creative Legacy Of Akhyt Khazhy Ulimzhiuly Altaiskiy"
- 15:10-15:30** **Değerlendirme ve Soru-Cevap**
Evaluation and Question-Answer

II. OTURUM | SESSION II

4 Temmuz | July 13.30

Famer Konferans Salonu | Famer Auditorium

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Bayarma Khabtagaeva**

- 13:30-13:40** **Abdulla Molla**
"Oryantalizmin Etkisi ve Türk Senaryosu"/"Influence Of Orientalism And Turkish Scenario"
- 13:40-13:50** **Prof. Dr. Azamat Akbarov**
"Avrasya'da Çağdaş Türkolojinin Gelişiminde Bazı Güncel Eğilimler"/"Some Current Trends In Development Of Modern Turkology In Eurasia"
- 13:50-14:00** **Prof. Dr. Gulzhan Shokym**
"Modern Türkolojinin Gelişmesinde K. Jubanov'un Rolü"/"The Role Of K. Zhubanov In The Development Of Modern Turkology"
- 14:00-14:10** **Dr. Ainur Mayemerova**
"Uluslararası Türk Akademisi ve Türkoloji Çalışmaları"/"International Turkish Academy and Turcology Studies"
- 14:10-14:20** **Dr. Öğr. Üyesi Mohammad Rashid**
"Urdu Şiirinde Türkiye'nin Analitik Çalışması"/"An Analytical Study Of Turkey In Urdu Poetry"
- 14:20-14:30** **Prof. Dr. Nataliya Seitakhmetova - Madina Bektenova**
"Türk Dünyası XXI. Yüzyılda: Türkolojinin Güncel Konuları"/"The Turkic World In The 21st Century: Topical Issues Of Turkic Studies"
- 14:30-14:40** **Prof. Dr. Nevin Karabela**
"Türk Lügatindeki Arapça Unsurlar"/"Arabic Elements In Turkish Language"
- 14:40-14:50** **Araş. Gör. Rauf Mustafaoğlu**
"Özbek Türkçesindeki Rusça Alıntılardan Türetilen Meslek Adları"/"Profession Names Derived From The Russian Borrowings In Uzbek Language"
- 14:50-15:00** **Saltanat Sızdık**
"Kaşgarlı Mahmud'un "Divanü Lügati't-Türk" Eseri Esnasında Ortaçağ Türk Toplumunu"/"Medieval Turkish Society During The Work Of Mahmud Al-Kashgari "Diwan Lughat Al-Turk"
- 15:00-15:10** **Dr. Bayarma Khabtagaeva**
"Yenisey'deki Türk Unsurları"/"The Turkic Elements In Yeniseian"
- 15:10-15:20** **Antonina Kalenska**
"Türkiye'nin Çağdaş İnternet Gazetelerinde Anlatımsal Dil Unsurları"/"Expressive Means Of Language In The Texts Of Modern Turkish Online Newspapers"
- 15:20-15:40** **Değerlendirme ve Soru-Cevap/
Evaluation and Question-Answer**

III. OTURUM | SESSION III

4 Temmuz | July 13.30

Kongre-Kültür Merkezi Salon 1 | Congress and Cultural Center - Hall 1

Oturum Başkanı: **Dr. Öğr. Üyesi Arif Acaloğlu**

- 13:30-13:40** **Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Hilal Tuztaş Horzumlu**
"Wolfram Eberhard'ın Türkiye'deki Etnoloji Çalışmalarına Genel Bir Bakış"/"An Overview Of Wolfram Eberhard's Ethnological Works In Turkey"
- 13:40-13:50** **Akimisheva Zhanar**
"Türk Epigrafisindeki Sembolik İşaretler ve Ondaki Dünya'nın Dil Resmi"/"Symbolic Signs In The Turkic Epigraphy And Their Language Picture Of The World"
- 13:50-14:00** **Dr. Öğr. Üyesi Arif Acaloğlu**
"Rus Doğubilimci V. Gordlevski'nin Anadolu'da Etnografya Çalışmaları"/"Ethnographic Studies Of The Russian Orientalist V. Gordlevski In Anatolia"
- 14:00-14:10** **Prof. Dr. Bauyrzhan Erdembekov - Doç. Dr. Atakan Kurt**
"Kazakça Yeni Latin Alfabesinde Metin Sıklık Analizi"/"Analysis Of Kazakh-Language Text Frequency Based On New Latin Alphabet"
- 14:10-14:20** **Doç. Dr. Sergary Liliya - Doç. Dr. Karlygash Baitanassova**
"Muhtar Avezov'un Tiyatro Eserlerindeki Türk Edebiyatına Ortak Gelenekler"/"Joint Traditions Of Muhtar Avezov To Turkish Literature In Theater Works"
- 14:20-14:30** **Doç. Dr. Mohammad Faique**
"Türk Kültürünün Önemi ve Modernite Vizyonu"/"Signification Of Turkish Culture And Vision Of Modernity"
- 14:30-14:40** **Dilrabo Tosheva**
"Orta Asya'nın Ortaçağ Mimarisi: Batı ve Rus Perspektifleri"/"Medieval Central Asian Architecture: Western And Russian Narratives"
- 14:40-14:50** **Turgeldiyeva Akzharkin Serikbayevna**
"Türk Uygarlığı ve Kültür Ekolojisinin Kökeni"/"Turkic Civilization And Trial Of Ecology Culture"
- 14:50-15:00** **Prof. Dr. Avakova Rauşangül - Nadira Zairova**
"Medeniyetler Diyalog Kazak-Hint Kültürleri"/"Language Picture of Tyurk World: Numerological Symbols in Turkic Languages"
- 15:00-15:10** **Saganayeva Akmaral Aibolovna**
"İncil Anlatım Biçimi (Phraseolojical) Sayfalar Kazakistan'ın Periyodik Baskısı"/"Biblical Phraseological Units On Pages Of Printed Media In Kazakhstan"
- 15:10-15:20** **Aigul Karkanova - Zhuldyz Zhunusova**
"Modern Küreselleşme ve Kültür İle Toplum Etkisi"/"Modern Globalization And Its Impact On Culture And Society"
- 15:20-15:40** **Değerlendirme ve Soru-Cevap**
Evaluation and Question-Answer

IV. OTURUM | SESSION IV

4 Temmuz | July 13.30

Kongre-Kültür Merkezi Salon 2A | Congress and Cultural Center - Hall 2A

Oturum Başkanı: **Dr. Diana Nikoglo**

- 13:30-13:40** **Prof. Dr. Rauşangül Avakova – Sholpan Khudiarova**
“Türk Dünyası’nın Dili Resimi: Türk Dillerinde Nümerolojik Semboller”/“Language Picture Of Tyurk World: Numerological Symbols In Turkic Languages”
- 13:40-13:50** **S.N. Baibekov - Serik Altynbek - Alua Turginbayeva
A.U. Eleusino**
“Kazak Halkının Manevi Miras ve Folklorik Değerleri Bakımından Büyük Bozkırların Eski Misyonuna Dair Araştırılması, Analizi ve Sistemleştirilmesi”/“Research, Analysis And Systematization The Ancient Tasks Of The Great Steppe As A Spiritual Heritage And Folklore Values Of The Kazakh People”
- 13:50-14:00** **Dr. Öğr. Üyesi Evdokia Sorochyana**
“Geleneksel Gagauz Kültüründe Unlu Mamul ve Ekmeklere Ait Türk İsimleri”/“Turkic Names Of Bread And Flour Products In The Traditional Culture Of Gagauz”
- 14:00-14:10** **Prof. Dr. Güljibek Kusmanova**
“Edebi Dil ve Eski Türk Yazısı”/“Literary Language And Ancient Turkic Inscriptions”
- 14:10-14:20** **Doç. Dr. Oraz Sapashev**
“Eski Türk Anıtlarının Evrimi”/“Evolution Of Ancient Turkic Monuments”
- 14:20-14:30** **Öğr. Üyesi Nurjamal Chonmurunova**
“Rus ve Kırgız Etnikülü’de Kadın/Ayalzat Kavramları”/“Sphere Of Concepts Of Woman / Ayalzat In Russian And Kyrgyz Ethnoculture”
- 14:30-14:40** **Saule Shaimerdenova**
“Kazak Halkının Geleneksel Manevi Değerleri”/“Traditional Spiritual Values Of The Kazakh People”
- 14:40-14:50** **Dr. Diana Nikoglo**
“Gagauz Edebiyatında ‘Gagauz’ Etnonimi”/“The ‘Gagauz’ Ethnonym In The Gagauz Fiction”
- 14:50-15:00** **Prof. Dr. Güljibek Kusmanova**
“Kültürel Alanda Milli Stereotipler”/“National Stereotypes In The Cultural Space”
- 15:00-15:10** **Zarina Olimova**
“Bazı Özbek Yemek Adlarının Etimolojisi”/“The Etymology Of Some Uzbek Dishes Names”
- 15:10-15:30** **Değerlendirme ve Soru-Cevap
Evaluation and Question-Answer**

V. OTURUM | SESSION V

4 Temmuz | July 13.30

Kongre-Kültür Merkezi Salon 2B | Congress and Cultural Center - Hall 2B

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Rahima Abduvalieva**

- 13:30-13:40** **Arş. Gör. Hatice Görgün**
"Hindistan Sömürgeciliğinde Oryantalizm ve İlk İngiliz Şarkiyatçılarından William Jones"/"Orientalism In India Colonialism And The First Orientalist William Jones"
- 13:40-13:50** **Dr. Ainur Mayemerova**
"Uluslararası Türk Akademisi ve Türkoloji Çalışmaları"/ International Turkish Academy and Turcology Studies"
- 13:50-14:00** **Dr. Öğr. Üyesi Chinara Sasykulova**
"Kırgız Gramercisi İ.A. Batmanov"/"Kirghiz Grammarian İ.A. Batmanov"
- 14:00-14:10** **Doç. Dr. Gülnara Goca Memmedli**
"Gürcü Türkoloji Ekolü: Temsilcileri ve Verileri"/"Georgian Turcology School: Representatives And Transactions"
- 14:10-14:20** **Doç. Dr. Bakıtgül Kuljanova**
"Atabetü'l-Hakayık Eserinin Araştırılmasında Kazakistan Bilim Adamlarının Katkısı"/"Contribution Of Kazakhstan Scientists In The Research Of Atabetü'l Hakayık"
- 14:20-14:30** **Muhammet Said Nuhoglu**
"Hollanda'lı Müsteşrik Christiaan Snouck Hurgronje'nin Alman Müsteşriklerin (Martin Hartmann vs.) Cihad Hakkındaki Görüşlerine Eleştirileri"/"Critics Of The Dutch Orientalist Christiaan Snouck Hurgronje On The Works Of The German Orientalist On The Subject Of Jihad In Islam"
- 14:30-14:40** **Arş. Gör. Muhsin Ramazan İşsever**
"Avrupalıların Hint Alt Kıtasındaki Sömürgecilik, Şarkiyat Faaliyetleri ve Warren Hastings"/"Colonialism, Orientalism Of The Europeans In The Indian Subcontinent And Warren Hastings"
- 14:40-14:50** **Dr. Öğr. Üyesi Nurgül Moldalieva**
"Kasım Tınistanov'un Gramer Kitaplarının Dili Üzerine"/"On The Language Of Grammar Books Kasym Tynystanov's"
- 14:50-15:00** **Prof. Dr. Rahima Abduvalieva**
"Cengiz Aytmatov'un Avrupa'daki Misyonu (1990 -2006)"/"Chingiz Aitmatov's Mission In Europe (1990-2006)"
- 15:00-15:10** **Arş. Gör. Botagoz Tölimbetova**
"Farsça Kaynaklarda Türk-Moğolistan Tarihini İnceleyen Araştırmacılar"/"The Researches Scientists Who Have Studied History Of Turk-Mongolian On Persian Sources"
- 15:10-15:20** **Arş. Gör. Turgay Gökgöz**
"Arminius Vambery'de Oryantalizm Olgusu"/"The Case Of Orientalism In Arminius Vambery"
- 15:20-15:30** **Dr. Mahmud Benras**
"Cezayir Halk Edebiyatı'nda Fransız Oryantalist'in Önemi"/"The Importance of the French Orientalist in Algerian Folk Literature"
- 15:30-15:50** **Değerlendirme ve Soru-Cevap**
Evaluation and Question-Answer

VI. OTURUM | SESSION VI

4 Temmuz | July 13.30

Kongre-Kültür Merkezi Salon 3 | Congress and Cultural Center - Hall 3

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Zainolla Samaşev**

- 13:30-13:40** **Aigerim Serik**
"Orta Asya Kitap Kültürünün Oluşum Tarihini İnceleme Sorunları"/"The Problems Of Researching Of History Of Shaping Of The Central Asian Book Culture"
- 13:40-13:50** **Dr. Diana Nikoglo - Evdokiya Sorochnyanu - Vitali Sırf**
"Moldova Bilimler Akademisi Sisteminde Gagauzoloji: Sovyet Sonrası Dönem"/"Gagauzology In The System Of The Academy Of Sciences Of Moldova: The Post-Soviet Period"
- 13:50-14:00** **Doç. Dr. Iryna Pokrovska**
"Kiev Milli Taras Şevçenko Üniversitesi'nde Türkoloji Gelişimi"/"Development Of Turcology In Taras Shevchenko National University Of Kiev"
- 14:00-14:10** **Dr. Öğr. Üyesi Atilla Jorma**
"İkinci Dünya Savaşı Sonrası Sovyet Etki Alanında Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminin Evreleri"/"The Stages Of Turkish Language And Literature Education In The Post-World War II Soviet Influence"
- 14:10-14:20** **Dr. Baatyrbek Akylbekov**
"Kırgız Devleti'nin Gelişim Aşamaları"/"Stages Of Development Of The Kyrgyz Statehood"
- 14:20-14:30** **Baurjan Rahımbay**
"Osmanlı İmparatorluğu'nda Kamu Yönetimi Sisteminin Özelliklerinin Analizi"/"The Public Administration System In The Ottoman Empire Analysis Of Properties"
- 14:30-14:40** **Samet Balta**
"Türkiye'de Safevi Tarihi Hakkında Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi"/"Bibliography About An Essay On The History Of Works In Turkey Safavid"
- 14:40-14:50** **Prof. Dr. Gulmira Sultanbayeva - Aikerim Alimzhanova - Arş. Gör. Zarina Bayeva**
"Kazakistan Türkiye İlişkilerindeki Siyasi Bilgi İletişimi"/"Political Communication In Relation To Kazakhstan And Turkey"
- 14:50-15:00** **Dr. Öğr. Üyesi Zhazira Agabekova**
"Kazakistan Oryantalistlerinin Siyasetteki Rolü"/"The Role Of Kazakhstani Orientalists In The Policy"
- 15:00-15:10** **Dr. Dosjan Balabekuly**
"Kazakistan'da Araştırma Bilgi Alanının Sosyal-Felsefik Özellikleri"/"Research Information Space In Kazakhstan Social-Philosophical Aspects"

- 15:10-15:20** **Azamat Nurshanov**
"Kazakistan'da Türk Gençliğinin Din Eğitimi Meseleleri"/
"The Problem Of Turkic Youth's Religious Education In Kazakhstan"
- 15:20-15:30** **Prof. Dr. Zainolla Samashev**
"Merkez Moğolistan'da Bulunan Eski Türklere Ait "Shiveet Ulan Dağı" Mezar-Kült Kompleksi Üzerine Araştırma Soruları"/
"Questions Of Studying The Ancient Turkic Cult-Memorial Complex On Mount Shiveet Ulan In Central Mongolia"
- 15:30-15:40** **Azzeddin Djalaoudji**
"Sömürge ve Cezayir, Kültürleşme ve Çatışma"/ *"Colonial and Algerian, Cultural and Conflict."*
- 15:40-16:00** **Değerlendirme ve Soru-Cevap**
Evaluation and Question-Answer

VII. OTURUM | SESSION VII

4 Temmuz | July 13.30

Kongre-Kültür Merkezi Salon 4 | Congress and Cultural Center - Hall 4

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ayabek Bayniyazov**

- 13:30-13:40** **Prof. Dr. Ludmila Diadechko**
"Türk ve Doğu Slav Yazarsal Leksikografisi: Durum ve Perspektifler"/"Turkic And East Slavic Writer's Lexicography: Current State And Prospects"
- 13:40-13:50** **Aikerim Alimzhanova**
"Basın Alanında Kültürlerarası İletişim Sorunları"/"Problems Of The Intercultural Communication In The Information Space"
- 13:50-14:00** **Prof. Dr. Ayabek Bayniyazov - Dr. Öğr. Üyesi Canar Bayniyazova**
"Sözlükçülükte Bir Dilli İzahlı Sözlüğü Geliştirmenin Önemi Üzerine"/"About The Importance On Developing A Monolingual Explanatory Dictionary In Lexicography"
- 14:00-14:10** **Cafer Mustafalı**
"Bağımsız Türk Cumhuriyetleri, Bağımsızlıklarından Hemen Önce ve Hemen Sonra (1986-1995)"/"The Independent Turkic Republics, Before And After Becoming Independence (1986-1995)"
- 14:10-14:20** **Aziyana Bayyr-ool**
"Tuvacada de- 'demek, söylemek' Fiilinden Oluşan Edatlar Üzerine"/"On Tuvan Particles Derived From The Verb de = 'To Say', 'To Speak'"
- 14:20-14:30** **Öğr. Gör. Tülay Özübek**
"Balkanlarda Türk Kültürünün Aktarımında Medyanın Rolü"/"The Role Of The Media In The Living Of Turkish Culture In Balkans"
- 14:30-14:40** **Prof. Dr. Anar Salkınbay - Kamila Meyram**
"XX. Yüzyılda Kazak Dil Eğitimi Gelişimi"/"Development Of Kazakh Language Education In The XX Century"
- 14:40-14:50** **Akmaral Bissengali**
"Kazak Basın Dilinde İslami Terimlerin Kullanılışına Bilişsel Dilbilim Açısından Genel Bir Bakış"/"Linguistic Cognitive Characteristics Of Religious Terms In Kazakh Press"
- 14:50-15:00** **Dr. Öğr. Üyesi Arzu Çiftsüren**
"Münşi Mahbub Alem ve "Kavaid-i Turki"/"Munshi Mahboob Alam And "Qawaaid-e Turki""
- 15:00-15:10** **Prof. Dr. Abdulhamid Hima**
"Bazı Kadın Romancıların Çalışmalarından Cezayir Sömürge Dönemi Edebiyatında Cezayir Kadınının İmaji"/"Algerian Women's Image in the Colonial Period Literature from Algerian Studies of Some Female Novelists"
- 15:10-15:20** **Khaira Ben Dahoua**
"George Gregori'nin Romanlarında Arap Kültürü"/"Arab Culture in Novels by George Gregori"
- 15:20-15:40** **Değerlendirme ve Soru-Cevap**
Evaluation and Question-Answer

VIII. OTURUM | SESSION VIII

5 Temmuz | July 10.30

Famer Konferans Salonu | Famer Auditorium

Dr. G. Madiyeva'nın Yıldönümü Şerefine

“TÜRK DÜNYASINDA ONOMASTİK ALANI”

In Honor Of Anniversary for Dr. G. MADIYEVA

“ONAMASTIC AREA IN THE TURKIC WORLD”

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Oraz Sapashev**

- 10:30-10:40** **Gülmira Madiyeva - Saule Bektemirova**
“Türk Coğrafi Adları ve Onların Kazakistan'daki Araştırmaları”/“Turkic Geographycs Names And Their Research In Kazakhstan”
- 10:40-10:50** **Dr. Öğr. Üyesi Zhazira Agabekova**
“Fert Oluşumunda Antroponimlerin Bilgisel Hizmeti”/“Informative Function Of Anthroponyms In Establishing The Individual”
- 10:50-11:00** **Prof. Dr. Saule İmanberdiyeva - Doç. Dr. Gauhar Alimbek**
“Kutadgu Bilig Üzerine Onymler'in Yapısı”/“Structure Of Onyms Of The Monument Quttu Bilig”
- 11:00-11:10** **Doç. Dr. Saule Bektemirova - Öğr. Gör. Erkin Kakımjanov**
“Kaşgarlı Mahmut - Türk Dünyasında İlk Onomast”/“M. Kas-hkari - The First Onomast Of The Turkish World”
- 11:10-11:20** **Doç. Dr. Oraz S. Sapashev - Dr. Öğr. Üyesi Daniyar Shalkarov**
“Orta Çağdaki Siğanak Şehri: Orta Asya'nın Manevi ve Kültürel Merkezi”/“Medieval City Syghanaq: The Cultural And Spiritual Center Of The Central Asia”
- 11:20-11:40** **Değerlendirme ve Soru-Cevap**
Evaluation and Question-Answer

**2. ULUSLARARASI
AVRASYA ÇALIŞMALARI SEMPOZYUMU**
“Avrasya’da Türkiyat ve Şarkiyat Çalışmaları”
4-6 Temmuz 2018 İstanbul, Türkiye

2ND INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON EURASIAN STUDIES
“Oriental and Turkic Studies in Eurasia Region”
July, 4-6, 2018 Istanbul, Turkey

Bildiri Özetleri

ORYANTALİZM ETKİSİ VE TÜRK SENARYOSU

Abdulla MOLLA*

Oryantalizm tartışması son yıllarda önemli bir disiplinler arası tartışma kaynağı olmuştur. Makale, emperyalizm tarihçisi tarafından oryantalizmin ilk büyük tartışmasını sunmaktadır. Bu makalede, Batı sanatlarının görsel sanatlar üzerinden Doğu'dan gerçek bir ilham aldığı vurgulanacaktır. Batı tarafından sunulan Doğu'nun sanatsal yapısı, her zaman daha büyük bir saygı ruhuyla ve gerçek bağdaştırıcı bir kültürün arayışıyla başarılıdır. Doğu, emperyal güç ilişkilerinin ağına takılsa bile, Avrupa sanatlarına gerçekten ilham verdi. Bu çalışmada, Türkiye'nin tam üyelik başvurusu nedeniyle, oryantalizmin Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan ilişkileri üzerindeki etkisini incelenmektedir. Avrupa Birliği ve Türkiye ilişkileri, Avrupa'nın Türkiye ile ilişkilerini nasıl bir oryantal "öteki" olarak oluşturduğu bağlamında ele alınmaktadır. Öte yandan eğitim, toplumsal sorunlara çözüm üreten, bireysel beceriler geliştiren, aydınlanmayı ve barışı insanlara ulaştıran bir sistemdir. Ancak Türkiye'de durum biraz farklıdır, problem çözme faaliyeti olarak kabul edilen eğitimin kendisi bir sorun haline gelmiştir. Türk eğitim sistemi en ciddi toplumsal sorunlardan biri haline geldi. Bu sorun, temel olarak Türkiye'nin ait olduğu medeniyet tartışmalarından kaynaklanmaktadır: Doğu veya Batı. Türk eğitim sisteminde eski ve yeni arasındaki çatışma, esas olarak "Türk toplumunun bir Doğu toplumu" (Batı karşıtı) ve "Batılı bir toplum" (Doğu karşıtı) olduğunu iddia edenler arasında bir mücadeledir. Bu anlaşmazlık, 19. yüzyılda başlayan ve süregelen Batılılaşma süreci ile doğrudan ilgilidir. Türk eğitim sistemi eski ve yeni arasındaki çatışmadan muzdariptir. Araştırma makalesi, her iki tarafın da benzer sonuçlar üreten eğitimi anladığı önermesine dayanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, eski ve yeni arasındaki çatışmanın Türk eğitim sistemine zarar verdiğini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Oryantalizm, Türk-Avrupa İlişkileri, Türk Toplumunu, Türk Eğitim Sistemi.

* Misafir Öğretim Üyesi, Arapça, Farsça, Urduca ve İslam Çalışmaları Bölümü, Visva-Bharati (Merkez Üniversitesi), Hindistan, (mollaabdulla2013@gmail.com).

INFLUENCE OF ORIENTALISM AND TURKISH SCENARIO

Abdulla MOLLA*

The Orientalism debate has been a major source of cross-disciplinary controversy in recent years. The research paper provides the first major discussion of Orientalism by historian of imperialism. The paper will also highlight how the Western arts received genuine inspiration from the East by examining the visual arts. The artistic construction of the East by the West has invariably been achieved through a greater spirit of respect and in search of a truly syncretic culture. The Orient has indeed proved an inspiration to the European arts, even when caught in the web of imperial power relations. This research paper analyzes the influence of Orientalism on Turkey's relations with the European Union since Turkey's application for full membership. European Union and Turkey relations are elaborated in the context of how Europe constitutes its relations with Turkey as an oriental 'other'. In the other hand, Education is a system that provides solutions to communal problems, developing individual skills, bringing enlightenment and peace to people. However, the situation is somewhat different in Turkey, for education, which is regarded as a problem-solving activity, has itself become a problem. The Turkish education system has become one of our most serious social problems. This problem essentially stems from discussions over which civilization Turkey belongs to: The Eastern or the Western. The conflict between old and new in the Turkish education system is essentially a struggle between those who claim that "Turkish society is an Eastern society" (anti-Westerners) and those who claim that "It is a Western society" (pro-Westerners). This dispute is directly related to the ongoing process of Westernization that started in the 19th century. The Turkish education system is suffering from the conflict between old and new. The research paper is based on the premise that both parties, in effect, understand education that produces similar results. The aim of this research paper is to reveal the fact that the conflict between old and new afflicting the Turkish education system.

Keywords: Orientalism, Turkish-European Relations, Turkish Society, Turkish Education System.

* Guest Teacher, Dept. of Arabic, Persian, Urdu and Islamic Studies, Visva-Bharati (A Central University), India, (mollaabdulla2013@gmail.com).

ALMAN ŞARKİYATÇI HELMUTT RİTTER VE TÜRKİYE’DE AKADEMİK VE YAYIN HAYATINA KATKISI

Prof. Dr. Abdullah KIZILCIK*

Şarkiyat çalışmalarının temelinde Doğu ile Batı olmak üzere iki bölge vardır. Doğu’nun tarihi, kültürü ve medeniyeti, İslamiyet’in doğuşundan itibaren Batıların dikkatini çekmeye başladı. Batı’nın bu manada Doğu’yu incelemesi genelde İslam medeniyetini tanıma, özelde de Doğu’yu keşfetme amacıyla olmuştur. Türkoloji çalışmaları ise şarkiyat araştırmalarının gelişmesi neticesinde ortaya çıkmıştır. Ancak “Doğu Bilimcileri” ilk başlarda “Batılı Bilim Adamları” iken zamanla yerlerini yerli bilim adamlarına bıraktılar.

Şarkiyatçıların batılı metotlarla dersler verip araştırma merkezleri kurmaları metin neşri ve dergi yayınlamaları, akademik ve yayın hayatına katkıları sağlamıştır. Bu açıdan Arap, Fars ve Türk edebiyatının seçkin örneklerini edisyon-kritik yöntemiyle neşreden bu şarkiyatçılar Türkiye’de de bilimsel çalışmalara büyük katkı sağlamışlardır. Prof. Helmut Ritter bu bilim adamlarından birisidir.

Bu makalemizde özellikle Türkiye’de Şarkiyat ve Türkiyat üzerinde çalışma yapan ilk yabancı şarkiyatçılar ve Türkologlar üzerinde kısaca durduktan sonra Prof. Helmut Ritter üzerinden Batılı müsteşriklerin Türkiye’de akademik ve yayın hayatına katkılarından söz edeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Şarkiyatçılar, Helmut Ritter, Arap, Fars, Metin.

* İ.Ü. Farabi Avrasya Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü,
(abdullahkizilcik@yahoo.com).

GERMAN ORIENTALIST HELMUTT RITTER AND HIS CONTRIBUTION FOR THE ACADEMIC AND PUBLISHING LIFE IN TURKEY

Prof. Dr. Abdullah KIZILCIK*

Oriental and Turkic studies are based on two regions, East and West. The history, culture, and civilization of the East began to attract of the Westerners from the birth of Islam. This area of interest has generally been to recognize the Islamic civilization and in particular to explore the East. Turkology studies have emerged as a result of the development of Oriental studies. However, eastern scientists were Western scientists at first, and then leaving their places to local scientists over time.

The orientalists like Prof. Helmut Ritter that giving lectures with western methods, establishing the research centers, publishing and pressing magazine, have contributed to academic life in Turkey. In fact Orientalists have provided the largest contribution In Arabic, Persian and Turkish, to improving the scientific research in Turkey with western methods.

In this article, after we mention the first Orientalists in turkey we will briefly emphasize the contribution of Helmut Ritter to the academic and publishing life.

Keywords: Orientalists, Helmut Ritter, Arabic, Persian, Text.

* Head of I.U. Farabi Eurasian Studies Research and Application Center,
(abdullahkizilcik@yahoo.com).

ŞARKİYAT İLMİNİN ÇAĞDAŞ YENİ PARADİGMALARI

Prof. Dr. Abzhapparova Bibikhadisha ZHURSİNOVNA*

Şarkiyat ilmi, kapsamlı bir bilim dalıdır. Metodolojinin temelini disiplinler arası sentez oluşturursa bugün şarkiyat ilmi de bilimsel dönüşüm süreci geçirmektedir. Asya-Afrika bölgesinde araştırma temeli ve kültürler arası iletişim ilkelerine dayanarak ilmi bilimlerin ortak bir ideolojide birleşmesiyle birçok araştırma stratejileri meydana geldi. Şarkiyat ilminin çağdaş yeni paradigmasının stratejik amacı - Asya-Afrika ülkelerini ve halklarını kapsamlı bir şekilde araştırma yolunu kurmak ve onların dünyanın yeni insani ilmi olarak gelişmiş bir görünümüne kavuşturmak ve özel barış içinde yaşamasına katkıda bulunmaktır.

Güçlü Batı ve zayıf Doğu temelinde ortaya çıkan klasik şarkiyat ilmi, son on yılda yeni gerçeklerle karşı karşıya kalmaktadır. Asya ve Afrika ülkeleri ve halklarının kendini tanıma sürecinin artması, klasik şarkiyat ilmini, ilmi geleneği etkileyerek onların bakışını değiştirmeye tesir etmektedir. Şimdi şarkiyat ilminin temelini ne oluşturur şeklinde sorular ve tartışmalar ortaya çıkmaktadır. Örneğin Çin’de Avrupalı şarkiyat ilmindeki öznellik ve sömürge döneminde korunmuş atavizm eleştirilmektedir. Geleneksel Batı bilimi “evrocentristik” bakışa dayalıysa yerli şarkiyat ilmi, “kendini tanımanın Doğu yönü” üzerine Asya-Afrika milletlerinin temsilcilerinin kendilerini kullanarak araştırma yapmaktadır.

Çağdaş şarkiyat ilminin krizden çıkmasındaki sosyal etkenleri tahlil ederken mesleki eğitimle entegrasyonel bakışı birleştirmekte yeni yol açıldı. Şarkiyat ilmi kapsamlı şekilde insanı, eski dönemi dikkate alarak küresel bir şekilde araştıran bilimdir. Bir bilim çerçevesinde bir anda adaptif ve bütünleşecek ilmi paradigma şeklinde büyük bölgeleri incelemek, çağdaş şarkiyat ilmi ve Avrupalı, Kuzey Amerikalı neo-şarkiyat ilminin önemli bir misyonudur. Medeniyetlerin fikirleri ve imgeleri, mekansal ve bölgesel medeniyet araştırma paradigmaları, Çağdaş Şarkiyat ilminin oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şarkiyat, Asya, Afrika, Metodoloji.

* L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi, Şarkiyat Çalışmaları, Tarih Bilimleri, Astana, Kazakistan, (hadisha_1960@mail.ru).

MODERN PARADIGMS OF ORIENTAL STUDIES

Prof. Dr. Abzhapparova Bibikhadisha ZHURSİNOVNA*

Oriental studies is complex science. The fundamental basis of methodology is interdisciplinary synthesis, and nowadays oriental studies are being reformed scientifically. In particular, many research strategies have emerged based on the study of the Asian-African region and the general ideology of scientific knowledge based on the principles of intercultural communication. The strategic goal of the modern paradigms of Oriental studies is to build a comprehensive study of the countries of Asia and Africa and their impact on the new humanitarian scientific development and to exert the right influence to live in harmony. Classical oriental studies, which arose on the basis of a strong West and a weak East faced with new precision over the last decade. Increasing self-knowledge of countries and people of Asia and Africa affects the scientific traditions of Oriental studies and influences the change in their views.

Now there is a debate about the essence of Oriental studies. For example: in China there is a criticism of subjectivism of European Orientalism and atavism of the colonial era. We can not say that Oriental studies as a science for a long time have studied and seen the Eastern world with genuine honesty, so Oriental studies was distorted in some way. Western oriental studies are based on the traditional "Eurocentric" approach, while the domestic Oriental studies are being studied through use of "Eastern direction of self-knowledge" by using representatives of these Asian-African countries in research.

In the crisis of modern oriental studies, a new way of integrating specialized knowledge and a spatial approach to the analysis of social phenomena was opened. Eastern science as a complex humanitarian science takes into account the past (history), as well as studies science on a spatial level. Within the framework of one science and the study of such large spaces in the format of an adaptive and integrated scientific paradigm is considered as a great mission of contemporary orientalists and European and North American Neo-oriental studies. Ideas and images of civilizations, spatial and regional paradigms of civilizational analysis play an important role in the formation of modern eastern science.

Keywords: Orientalism, Asia, Europe, Methodology.

* L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi, Şarkiyat Çalışmaları, Tarih Bilimleri, Astana, Kazakistan, (hadisha_1960@mail.ru).

ORTA ASYA KİTAP KÜLTÜRÜNÜN OLUŞUM TARİHİNİ İNCELEME SORUNLARI

Aigerim SERİK*

Tarihin derinliklerine baktığımızda, kitap yapımı VII. - VIII. asırlarda Orta Asya ve Uzak Doğu'da başlamış. Bu bölgede kitapların gelişimi konusunda araştırmalar az değildir. Geçen yüzyılın başlarında bu konuyu Rus bilim adamı K.K. Flug, Amerikalı bilim adamı T.F. Carter, kitap bibliologist EI Kâzıpjak ve başka bilim adamları tarafından tanımlanmıştır. Kitap yapma işinin Çin'de başladığı ve Orta Asya'da devam ettiği tarihî kaynaklarla kanıtlamıştır. Daha sonraki araştırmacıların temel çalışması, bibliyografya alanında bilimin keşfine ve genişlemesine önemli bir katkı sağlamıştır.

Arap bilim adamı Kasım Samrai T.F. Carter ve başka Batı bilim adamlarının yayıncılık işi Çin'de gelişmiş olduğuna ve Müslüman ülkelerde bu iş başarısız oldu diyen fikirlerine karşı çıkararak Müslümanların baskı kitaplarının süslenmesi ve güzel yazıların ortaya çıkarılmasında büyük rol oynadığını ve bunu Müslümanların yazıya özel saygısının sağladığını söylemişti. Doğu'da güzel yazıların çok üst düzey bir sanat olması dikkat çekicidir. Orta Çağ Arap gezginleri İbn Batuta ve İbn-i Asir eserlerinde, Çin kitap baskı araçlarını, yayıncılık işini Müslümanlar arasında çok takdir görülen iş olduğunu ve kitap yapım işinin Orta Asya halkları arasında mümkün olan en kısa sürede geliştiğini görebiliriz.

Dünya tarihinde, 751 yılında olan Talas Savaşı, VIII. asırda Türklerin İslam'ı kabul etmesine neden olan önemli olaylardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu olay Orta Asya'daki kitapların gelişmesini sağlamıştır.

Makale, Orta Çağ verilerinden olan yazma kültürü ve yayıncılığının gelişmesini tanıtan "Adab el-kitab", "Dastür el-kitab" adlı kitaplar ve yayıncılık işinin gelişmesine etki eden olaylar ve incelemeler hakkındadır.

Anahtar Kelimeler: Arap, İbn Batuta, Orta Asya, Kitap, Kültür.

* Nadir Kitaplar Müzesi, Bilimsel Araştırma Enstitüsü "Gylym Ordasy", Kazakistan, (aigera-11@mail.ru).

THE PROBLEMS OF RESEARCHING OF HISTORY OF SHAPING OF THE CENTRAL ASIAN BOOK CULTURE

Aigerim SERİK*

If we look deeply into history we can notice that the bookmaking is taken its beginning in VII. - VIII. centuries from Central Asia and the Far East. In this region there is little research on the development of books. At the beginning of the last century this subject was called the Russian saint C.K. Fugue, American scientist T.F. Carter, bookkeeper E.I. Kartzpak and others with a pen name and a book that began with China and continued in Central Asia. The fundamental work of later researchers has made a significant contribution to the discovery and expansion of science in the field of bibliography.

The Arab scholar Qasim Samra, T.F. Carter and other western scholars, argued that the Muslim religion played an important part in the art of decorating printed books and the emergence of beautiful fonts. The scientist points out that his special respect for the writing of Muslims is the main reason. The fact that beautiful writing in the East is considered to be a very high-end art is noteworthy, though it is noteworthy. The medieval Arab travelers, Ibn Batta and Ibn al-Asir, describe the Chinese book-printing tools in their works, and see that this work was highly appreciated by Muslims, and that the bookmaking process developed in the shortest possible time among the people of Central Asia.

The Atlas Battle, which was 751 in Ottoman history, is regarded as one of the major events that led to the Turkish people's transition to Islam in the VIII century. This event has stimulated the development of books in Central Asia.

In the article, the book "Adab al-katib", "Dastur al-kitab" review the history of medieval data and encourages the development of writing culture and the interpretation of the written culture in subsequent studies.

Keywords: Arabic, Ibn Batuta, Central Asia, Book, Culture.

* The Museum of Rare Books, RSE "Gylym Ordasy", Kazakhstan, (aigera-11@mail.ru).

MODERN KÜRESELLEŞME VE KÜLTÜR İLE TOPLUMA ETKİSİ

Aigul KARKANOVA* - Zhuldyz ZHUNUSOVA

Küreselleşme sosyal iletişim ve modern ekonomi gelişiminin yeni bir aşaması olarak etkileniyor. Hızlanan uygarlık gelişme oranları ve tarihsel süreçlerin seyri, küresel ilişkilerin kaçınılmazlığı, derinleştirilmesi, güçlenmesi ve ülkeler ve halkların teŞrifinin ortadan kaldırılması sorununu gündeme getirdi. Modern dünyada küreselleşme, Kazakistan'ın sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkilerinin küresel alanına entegrasyonu süreci, her düzeyde insanın yardım ilişkilerinde artışına yol açmıştır. Uluslararası sosyal-kültürel ilişkilerin genişlemesine, diğer kültürlerle iletişim kurma ve bireyler, gruplar ve devletler arasında eşit ilişkiler kurma arzusu eşlik ediyor. Kültürlerarası iletişim, bireylerin "açık" topluluğu ile temel sosyal-kültürel tutumlar arasındaki etkileşim sürecinde yürütölmektedir. Ulus kültürel gerçeklik olarak kendini farklı alanlarda gösteriyor. Kimliğin korunması ve güçlendirilmesi, esas olarak iç hiçlerin faaliyetlerine ve ulusal iç enerjinin belirlenmesine bağlıdır. Ulusal nitelikleri koruma kültürü, dünya halklarıyla etkileşime girdiğinde daha da zenginleşir. Sosyal hayat, her şeyden önce, entelektüel, ahlâki, ekonomi ve dini hayattır.

Modern dünyada küreselleşme, toplum ve herkesin yeni bir formatta düşünmesi ve gelecek meşguller için uygun bir ortam yaratması gereken yeni boyuta adım atmaktır.

Anahtar Kelimeler: Millet, Sosyokültür, Özel Kimlik, Kamu Hayatı, Dini Yaşam.

* Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Kazakistan, (karkanova81@gmail.com).

MODERN GLOBALIZATION AND ITS IMPACT ON CULTURE AND SOCIETY

Aigul KARKANOVA* - Zhuldyz ZHUNUSOVA

Globalization as a new stage in the interaction of social communities and a characteristic of the modern development of social communication. Accelerated rates of development of civilization and the course of historical processes raised the question of the inevitability of global relations, their deepening, strengthening and eliminating the isolation of countries and peoples. Globalization in the modern world, the process of Kazakhstan's integration into the global space of social, economic, cultural relations led to an increase in humanitarian contacts at all levels. The expansion of international socio-cultural contacts is accompanied by a desire to contact other cultures and to establish equal relations between individuals, groups and states. Intercultural communication is carried out in the process of interaction between global and local cultures, between the "open" community of individuals and fundamental socio-cultural attitudes. The nation, as a cultural reality, manifests itself in various spheres, such as custom, direction of will, value orientation, language, writing, art, poetry, legal proceedings, religion. Preservation of identity and its strengthening mainly depends on the activity of internal forces and on the identification of national internal energy. The culture of preserving national characteristics becomes richer if it interacts with many peoples of the world. Social life is, above all, intellectual, moral, economic and religious life. It covers all the features of people living together.

Globalization in the modern world is a step into a new dimension, where society and everyone should think in a new format and create an enabling environment for the future generation.

Keywords: People, Sociocultural, Identity, Public Life, Religious Life.

* Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan, (karkanova81@gmail.com).

BASIN ALANINDA KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM SORUNLARI

Aikerim ALİMZHANOVA*

Makalede kültürlerarası diyalogun İnternet ortamında ana yönleri gözden geçirilir. İnternet ortamında kültürlerarası iletişim niteliğinin analizine dayanarak, kültürlerarası iletişimi uygulamak için özel bir araç olarak İnternet'i karakterize eden özellikler vurgulanır ve kullanıcılarla kültürlerarası diyalog fikrini genişler. İnternet alanında kültürlerarası etkileşimi değiştiren ve geliştiren yeni tipler ve iletişim biçimleri analiz edilir. Ağ, İnternet toplulukları, geleneksel olarak oluşmuş sosyo-kültürel yaşamın bir devamı ve yeni bir boyutu olarak kabul edilir ve aynı zamanda mevcut sosyal gerçekliğin ve günlük yaşamın yeni özelliklerinin geliştiği özel bir sosyo-kültürel alanı temsil eder. Buna ek olarak Avrasya İnternet alanının bu amaca ulaşması için gereken özellikleri de içerecek şekilde, modern İnternet alanının bir kültürlerarası iletişim aracı olarak rolüne dair çeşitli yaklaşımlar ele alınmıştır. Kültürlerarası diyalogu geliştirmeye yönelik gerçek kaynaklar, özellikle İnternet ortamında kültürlerarası iletişimin modern bir yolu olarak görsel iletişim tanımlanmış ve analiz edilmiştir. Günümüzde diyalog formatının uygulanması için en geniş fırsatların çeşitli multimedya teknolojileri tarafından sağlandığı ortaya çıkmıştır. Bu kaynaklar, eş zamanlı olarak iletişim için bir platform, hem büyük sosyal gruplar hem de bireyler için hizmet olarak hareket edebilir.

Anahtar Kelimeler: Bilginin Görselleştirilmesi, Multimedya, İnternet İletişimi, Kültürlerarası İletişim, Kültürlerarası Diyalog, Sosyal Ağlar.

* Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Doktora Öğrencisi, Kazakistan, (aikerim.alimzhan@gmail.com).

PROBLEMS OF THE INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE INFORMATION SPACE

Aikerim ALIMZHANOVA*

The main directions of intercultural dialogue in the Internet environment are reviewed in the article. Based on the analysis of intercultural communication nature in the Internet environment, the features that characterize the Internet space as a special means of implementing intercultural communication are highlighted, providing its users with ample opportunities for the idea of intercultural dialogue. New types and forms of communication are analyzed that change and improve intercultural interaction in the Internet space. Network Internet communities are considered, as a continuation and a new dimension of the traditionally formed structures of socio-cultural life, and they also represent a special socio-cultural space where the existing social reality and new qualities of everyday life develop. In addition, various approaches to the study of the role of modern Internet space as a means of intercultural communication are considered, including the specifics of the Eurasian Internet space for reaching this goal. The actual resources for enhancing the intercultural dialogue, in particular visual communication as a modern means of implementing intercultural communication in the Internet space, have been identified and analyzed. It was revealed that the most wide range of opportunities for the implementation of the dialogue format today are provided by various multimedia technologies. These resources can act simultaneously as a platform for communication, both large social groups, and service for the individuals.

Keywords: Visualization of Information, Multimedia, Internet Communication, Intercultural Communication, Intercultural Dialogue, Social Networks.

* Al-Farabi Kazakh National University, Faculty of Information Technology, Ph. D. Student, Kazakhstan, (aikerim.alimzhan@gmail.com).

TÜRK EPIGRAFİSİNDEKİ SEMBOLİK İŞARETLER VE ONDAKİ DÜNYANIN DİL RESMİ

Akimisheva ZHANAR*

Türk medeniyetinin göstergesi olan alfabetik yazının temelini oluşturan piktografik ve ideografik yazı örnekleri verilmektedir. Ayrıca genel karakterleri sembolik olarak kullanılan kabile ve aşiret damgaları ile işaretlerin halk folklorundaki, süs eşyalarının göstergebilimsel özelliklerinin dilbilimsel analizi yapılmaktadır. Bu araştırma nesnelere “dünyanın dilsel görüntüsü” açısından tasarlanmıştır. Mesele ile ilgili ilmî fikirler ve önde gelen uzmanların görüşleri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sembol, Halk Folklor, Dünyanın Dilsel Görüntüsü.

* Filoloji Bilimleri, Çimkent şehri, (akimisheva75@mail.ru).

SYMBOLIC SIGNS IN THE TURKIC EPIGRAPHY AND THEIR LANGUAGE PICTURE OF THE WORLD

Akimisheva ZHANAR*

The pictographic, ideographic writings are analyzed in this article as a primary source of runic alphabet of Turkic civilization. And symbolic signs-tokens of ancient tribes and ornamental art of nation are also considered in the context of linguistic world-image. The principle of current opinions, arguments and viewpoints regarding this problem is revealed.

Keywords: Symbol, Ancient Tribes, World's Linguistic Image.

* Philological Sciences, Shymkent City, (akimisheva75@mail.ru).

KAZAK BASIN DİLİNDE İSLAMİ TERİMLERİN KULLANILIŞINA BİLİŞSEL DİLBİLİM AÇISINDAN GENEL BİR BAKIŞ

Akmaral BİSSENGALİ*

Kazakistan'da ana din İslam'dır. Ülkede yaygın olarak kullanılmakta olan dini terimler Arapça ve Farsça sözcüklerdir. Makalede Kazak basınında yayımlanan dini terimleri net olarak anlama, onları tahlil etme ve birleştirme meseleleri gündeme getiriliyor. Bu terimler basın sayfalarındaki örneklerle gösterilmiştir. Çağdaş Kazak medyasında gördüğümüz eksiklikler şunlar: dini terimleri çeşitli nüshada yazmak, eşdeğer Kazakça kelime varken onları Arapça yazmak, anlaşılmayan terimler kullanarak metnin benimsenmesini karmaşık hale getirmek, bu terimleri Kazak dilinin normlarını bozarak kullanmak. Son olarak, makalede dini terimlerin medyada düzgün kullanılmasına dair net talimatlar yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Basın, Dini Terimler, Teoloji, Cihat, Vahabilik, Selefilik, Şehitler, Kâbe, Sahabe.

* Doktora Öğrencisi, Al Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Şarkiyat Fakültesi, Türksoy Bölümü, (sarestek@mail.ru).

LINGUISTIC COGNITIVE CHARACTERISTICS OF RELIGIOUS TERMS IN KAZAKH PRESS

Akmaral BİSSENGALI*

The main religion in Kazakhstan is Islam. Commonly used religious terms in the country are Arabic and Persian words. The issues of clarifying, analyzing and combining of religious terms published in the Kazakh press are on the agenda. These terms are shown in the examples on the press pages. The shortcomings we see in the modern Kazakh press are: to write religious terms in various manuscripts, to write terms in Arabic when there are equivalent Kazakh words, to make the adoption of the text complicated by using unintelligible terms, and to use these terms by distorting the norms of Kazakh language. Finally, clear instructions on proper use of religious terms in the press are given.

Keywords: Press, Religious Terms, Theology, Jihad, Wahabism, Salafism, Martyrs, Kaaba, Companions of the Prophet.

* Ph.D. Student, Al-Farabi Kazakh National University, Faculty of Oriental Studies, Turksoy Department, (sarestek@mail.ru).

XX. YÜZYILDA KAZAK DİL EĞİTİMİ GELİŞİMİ

Prof. Dr. Anar SALKINBAY^{*} - Kamila MEYRAM^{**}

Kazak dil bilimi bu güne kadar bir yüzyıl boyunca gelişti. Yirminci yüzyılda, gelişmiş Kazak dilbilimi ile karşılaşırız.

Kazak dil bilimi zengin araştırma ve haberler, hatalar ve eksiklikler, bilimsel yöntem ve metodoloji ile varsayım, çatışmalar sunar ve ciddi bilimsel bulgular ve zengin bilimsel ilkeler ve bilimsel tartışmalarla dilin yapısını analiz etmeyi amaçlar. Bugün 100 yıllık geçmişiyile Kazak dil bilimi, pek çok gelişmiş düşüncelere, bilimsel sonuçlara varmıştır ve kendi bilimsel yönünü belirlemiştir. Ana dile hükmetmek için hayata gelenlere yazılmış bir kader vardır.

XX. yüzyılda, Kazak dilbiliminin sistematik ve doğru çalışmaları Baitursynov'un eserleri ile başlıyor. Dil politikasının zorluklarına rağmen Kazak bilim adamları, ana dilin ses sistemi, sözcüksel ve dilbilgisel yapısını çalışmışlardır.

Yüzyıllar boyunca Kazak dilinde bilim adamları çok sayıda olmasa da bilimsel araştırmalar ve yazılar büyük beğeni topladı. Kazak bilim adamları, dilbilimin tüm alanları üzerine araştırma yapmış ve teorik olarak derin bilimsel makaleler oluşturmuşlardır. Kazak bilim adamlarının çeşitli dil alanlarında yazılmış eserleri, Türk çalışmaları için bilimsel ve teorik anlamda bir temel haline gelmiştir. Kazak dil bilimi çalışmaları bugün sadece Kazak dili için değil Türk dili çalışmaları için önemli bir araştırma üssüdür.

XX. yüzyılın Kazak dil biliminin gelişiminin yolu şu şekilde sistemleştirilebilir:

1. XX. yüzyılın Alasha aydınları tarafından kurulan Kazak dil bilimleri;
2. 40-60'lı yıllarda resmi olarak yeni politika ve yeni yazı biçimiyle Kazak dil yeterliği;
3. 60-80'li yıllarda Kazak dil biliminin diakronik-senkron yönü;
4. Modern Kazak dil bilimi: dilbilimsel yönelim.

Yirminci yüzyılın gelişmiş yapısal dilbilimsel bilgisinin avantaj ve dez- avantajlarını tanımlamak, bilimin şimdiki ve geleceğini analiz etmek için bir gerekliliktir.

Anahtar Kelimeler: Kazak Dili, Dilbilim, Alasha, Türk Araştırmaları.

^{*} Al-Farabi Kazak Millî Üniversitesi, Filoloji Bölümü (m.salkynbayev@gmail.com).

^{**} Çevirmen, Almatı, Kazakistan.

DEVELOPMENT OF KAZAKH LANGUAGE EDUCATION IN THE XX CENTURY

Prof. Dr. Anar SALKINBAY* - Kamila MEYRAM**

A century since Kazakh linguistics was formed and developed as a science. In the twentieth century, developed Kazakh language science has been developed.

The history of Kazakh linguistics is rich in research and news, errors and omissions, various contradictions, suggestions and assumptions in search of scientific method and methodology, serious scientific conclusions and related principles, and scientific discussion aimed at analyzing the structure of the native language. Today there is a 100-year history of the Kazakh linguistics, which has developed and developed various ideas, has developed theoretical conclusions, has scientifically-metatically defined its own face and direction. There is a fate for those who have come to life in order to dominate the mother tongue.

Systematic and accurate study of Kazakh linguistics in the XX century. Starts with Baitursynov's works. In spite of the contradictions and difficulties in the language policy, Kazakh scientists have thoroughly studied the sound system, lexical composition and grammar structure of the native language.

Although there is not a great list of outstanding scientists in the Kazakh language during the centuries, the scientific research and writing have been greatly appreciated. The Kazakh scientists have written research on all the spheres of linguistics and have created theoretically profound scientific papers. The works of Kazakh scholars written in various fields of language have become the main scientific and theoretical basis for Turkic studies. The height of the scientific-theoretical level of Kazakh linguistics today is based on the fact that not only the development of the Kazakh linguistics, but also the nature of the general study of Turkic studies.

The way of development of the Kazakh linguistics of the XX century can be systematized as follows:

1. Kazakh language sciences formed by Alasha intellectuals of XX century;
2. The Kazakh language proficiency in the form of a new writing in the 40-60's, formally in the form of new policy;
3. Diachronic-synchronous direction of Kazakh linguistics in 60-80s;
4. Modern Kazakh linguistics: linguocultural orientation.

Defining the advantages and disadvantages of the developed structural linguistic knowledge of the twentieth century is a necessity to analyze the present and future of science.

Keywords: Kazak Language, Linguistics, Alash, Turkic Study.

* Al-Farabi Kazak National University, Department of Philology, (m.salkynbayev@gmail.com).

** Translator, Almaty, Kazakhstan.

TÜRKİYE’NİN ÇAĞDAŞ İNTERNET GAZETELERİNDE ANLATIMSAL DİL UNSURLARI

Antonina KALENSKA*

Çağdaş dilbilim okullarının ilgisini çeken basın dili, uzun süredir yeni araştırmalar için çok verimli ve yönlü bir malzeme sayılmaktadır. Gazete dili, bilhassa İnternet gazeteleri dili durmadan gelişip ortaya çıkan bütün yenilikleri içermektedir. Bu duruma dilin demokratikleştirilmesi denilebilmektedir.

Ukrayna ve Rus dilbilimcileri basın dili incelenmesine adanan kendi araştırmalarında V.G. Kostomarov tarafından ileri sürülen geleneksel ilkeyi desteklemeye devam etmektedir. Buna göre gazete dili unsurları daima anlatım gücünün (etkileycilik) standart ile uyumundan ya da değişmesinden oluşmaktadır. Böylece anlatımın yeni araçlarının yaratılması, etkili itici kuvvet olan nötr kelimelerin duygusal yükü ağır basan ifade edici kelimeler ile iş birliği sayesinde mümkündür.

Bu araştırmada Türkiye’nin en popüler İnternet gazetelerinin metinleri incelenmektedir. Aralarında Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet, Sabah, Akşam, Yeni Şafak vs. bulunmaktadır. Anılan gazetelerdeki anlamlılık (İngilizce expressiveness) açısından en parlak ve en etkili unsurların belirli bir sözcük bağlamında kullanımı analiz edilmektedir. Bu araştırmanın çerçevesinde anlatımsal dil unsurlarının sınıflandırması sunulmaktadır (söz gelimi morfolojik, grafik, sözlüksel vs.). Bu kapsamda dilbilim açısından birçok enteresan terim ve kavramlar Türkçeye dahil edilebilir: grafik oyunları (kelimelerin grafik unsurları ile oyunlar), anıştırma olgularıyla dil oyunu (ilk kez anıştırma olguları, kültürdilbilim alanında çalışmaları yapan O. Kozan’ın bilim ilgisi) ve diğerleri.

İnternet gazetelerinde yer alan dilsel dönüşümler bütün yönleri ile incelenmelidir. Bu doğrultuda ancak dilsel dönüşümlerin yapısı değil anlamlayıcı fonksiyonları da büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dilbilim, İnternet Gazeteleri, Türkiye.

* Türkoloji Bölümü Doktora Öğrencisi, Kiev Ulusal Taras Şevçenko Üniversitesi, (kalenska.tonya@gmail.com).

EXPRESSIVE MEANS OF LANGUAGE IN THE TEXTS OF MODERN TURKISH ONLINE NEWSPAPERS

Antonina KALENSKA*

Press language which is staying in the focus of modern linguistic schools has been being a very multifaceted and productive material for new linguistic investigations for a long period. The language of newspapers especially of Internet newspapers is incessantly developing and instantly echoes all new changes which appear in everyday language. Such a process can be determined as democratization of language.

Ukrainian and Russian linguists are supporting mainly the traditional principle proposed by V.G. Kostomarov in their works dedicated to the press language studies. According to it the cooperation (subordination) of lingual units in newspapers language always is implemented by combination (interchange) of expression and standard. The generation of new means of expressivity arises due to the great motive force that is the interaction of neutral and expressive lingual units.

This investigation reseaches texts of the most popular Turkish Internet newspapers. Among them are Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet, Sabah, Akşam, Yeni Şafak etc. The usage of the brightest and the most effective language elements in a certain word context are under analysis in point of expressive perspective. There is also provided the classification of lingual means of expressiveness (such as morphological, graphpic, syntactic etc.). In this context, many interesting terms and concepts can be introduced into Turkish language, such as graphic games (games with graphical elements), language game with precedent phenomena (a term first provided into Turkish linguistics by O. Kozan) and others.

Linguistic transformations in the language of Internet newspapers should be studied in all aspects. In this direction, not only the structure of linguistic transformations but also their expressive functions are of great importance.

Keywords: Linguistic, Internet Newspapers, Turkey.

* Ph.D. Student, Department of Turcology, Kyev National Taras Shevchenko University, (kalenska.tonya@gmail.com).

RUS DOĞUBİLİMCI V. GORDLEVSKİ'NİN ANADOLU'DA ETNOGRAFYA ÇALIŞMALARI

Dr. Öğr. Üyesi Arif ACALOĞLU*

Rusya'da Türklük Bilimi çalışmaları 19. yy. ortaları itibarıyla hızlı bir gelişim sürecine girdi. Bu sürecin sonuna doğru sahneye çıkan ikinci kuşak araştırmacıların en önemli isimlerinden olan V. Gordlevski yaklaşık 50 yıllık akademik hayatı boyunca Türklerin tarihi, dili, edebiyatı, folkloru ve etnografyası üzerine yaklaşık 300 bilimsel eser vermiştir. Genç bir araştırmacı olarak Osmanlı topraklarına ilk defa 1904 yılında gelmiş ve 1906 yılına kadar İstanbul ve Suriye'de staj yapmış, Türkçesini geliştirmiştir. Daha sonra 1911 yılından itibaren birkaç yıl boyunca Anadolu'da saha çalışması yapmıştır. Akademik çalışmaları arasında ağırlıklı olarak Anadolu'da yapmış olduğu gezilere dayanan etnografya çalışmaları özel bir önem arz etmektedir. Zira o dönemde antropoloji bilimi Türkiye'ye yeni yeni ilgi görmeğe başlamıştı ve Anadolu'da antropoloji çalışmaları henüz yapılmamaktaydı. V. Gordlevski İstanbul başta olmak üzere, Sivas, Konya, Trabzon, Bursa, Kırşehir ve birçok başka bölgede uzun süreli saha çalışmaları yapmış, sahadan edindiği malzemeler ile tarihsel kaynaklardan elde ettiği verileri bir araya getirerek; yerel inançlar, giyim kuşam, Alevilik-Bektaşılık, tarikatlar, ayinler, Yahudi dönmeleri ve başka konularda birçok eser yayınlamıştır. Sunacağım bildiride V. Gordlevski'nin çalışmaları Rus Şarkiyatçılığı bağlamında ele alınmakla beraber, tarihsel antropoloji açısından da incelenerek, günümüz araştırmalarına yapabileceği katkılar değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şarkiyat, Gordlevski, Anadolu Etnografyası, Türk Mitolojisi.

* Yeditepe Üniversitesi, Antropoloji Bölümü (arif.acaloglu@yeditepe.edu.tr).

ETHNOGRAPHIC STUDIES OF THE RUSSIAN ORIENTALIST V. GORDLEVSKI IN ANATOLIA

Asst. Prof. Dr. Arif ACALOĞLU*

Turkish studies in Russia entered a rapid development process in the middle of the 19th century. V. Gordlevski, one of the most important figures of the second generation researchers who came to the stage after the end of this process, gave nearly 300 scientific works on the history, language, literature, folklore and ethnography of Turks throughout his academic life of 50 years. As a young researcher he came to Ottoman lands for the first time in 1904 and interned in Istanbul and Syria until 1906 and developed his Turkic language. Later, from 1911 on for a few years in Anatolia field work has been done. Among the academic studies, studies of ethnography based on sightings he made mainly in Anatolia are of special importance. Because of anthropology at that time he had begun to see new interest in Anatolia in Turkey and anthropological studies were done yet. V. Gordlevski has conducted long field studies in Istanbul, Sivas, Konya, Trabzon, Bursa, Kırşehir and many other regions, bringing together the data obtained from historical sources with material obtained from the field; local beliefs, apparel, Alevism-Bektashism, sects, rituals, Jewish revolutions and other issues. In his report, V. Gordlevski's work was examined in the context of Russian Orientalism, and examined in terms of historical anthropology, and assessed the contributions he can make to contemporary research.

Keywords: Orientalism, Gordlevski, Anatolian Ethnography, Turkic Mythology.

* Yeditepe University, Department of Antropology (arif.acaloglu@yeditepe.edu.tr).

MÜNŞİ MAHBUB ALEM VE “KAVAIÐ-İ TURKİ”

Dr. Öğr. Üyesi Arzu ÇİFTSÜREN*

Münşi Mahbub Alem (1863-1933) Hindistan-Pakistan Alt-kıtasının ilk gazetecilerindendir. 1888 yılında politik ve sosyal meseleleri ele aldığı ve aynı zamanda Alt-Kıtanın ilk gazetelerinden olan “Paisa Ahbar”ı yayınlamaya başlamıştır. Mahbub Alem 1900 yılında Avrupa ülkelerinin yanı sıra Mısır, Şam ve İstanbul’u ziyaret etmiş ve bu seyahatiyle ilgili gezi notlarını önce Paisa Ahbar gazetesinde yayımlamış, sonrasında “Sefername-i Europe”(Bilad-ı Rum u Mısır u Şam) adıyla seyahatname olarak neşretmiştir.

1904 yılında Kavaid-i Turki adıyla yabancılara Türkçe öğretmeye yönelik yayımladığı kitapta Türk dilinin bütün gerekli kurallarını Urduca karşılıklarıyla bir arada vermiştir. Kitabın önsöz kısmına, belli seviyede Arapça ve Farsça bilen akıllı bir insanın bu kitap eşliğinde sıkı bir şekilde çalışarak üç ay gibi bir sürede gazeteleri iyi bir şekilde anlayacak kadar Türkçe öğrenebileceğini söylemektedir. Türk dilini öğretmek için 225 sayfa olarak yazılmış bu kitap Urdu dili ile yazılmış ilk kitaptır. 1750 Türkçe kelime Urduca karşılıklarıyla verilmiştir. Deyimler, gazete yazılarından örnekler ve ünlü Türk şairlerinin şiirlerinden örneklere yer verilmiştir. Bu çalışmamızda Münşi Mahbub Alem’i ve Kavaid-i Turki adlı eserini inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Münşi Mahbub Âlem, Urdu Dili, Kavaid-i Turkî, Hindistan-Pakistan Alt Kıtası.

* İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Urdu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, (arzu.suren@gmail.com).

MUNSHI MAHBOOB ALAM AND "QAWAAID-E TURKI"

Asst. Prof. Dr. Arzu ÇİFTSÜREN*

Munshi Mahboob Alam (1863-1933) was a pioneer in South Asian journalism. In 1888 he started to publish the daily newspaper "Paisa Akhbar" which was from one of the first newspapers of Indo-Pakistan Subcontinent concerning social and political issues. He visited European countries and besides them he visited Egypt, Syria and Istanbul in 1900. He published his observations about the countries and places that he had seen at Paisa Ahbar. After some time he published his observations as a travelegue by the name of "Safarnama-e Europe" (Bilad-e Rum u Mısır u Sham).

He wrote a book, "Qawaaid-e Turki", in Urdu on teaching Turkish language to the foreigners in 1904 and he gave all grammer rules of Turkish language in it. In the preface he says that a person who knows Arabic and Persian by studying hardly, can learn Turkish language in 3 months with this book. It has 225 pages and it is the first Urdu book on Turkish language. 1750 Turkish words with their Urdu meanings, idioms, samples on newspaper writings, poetry samples have been given. In this work we will study on this book.

Keywords: Munshi Mahboob Alam, Urdu Language, Qawaaid-i Turki, Indo-Pak Subcontinent.

* Istanbul University, Faculty of Letters, Department of Urdu Language and Literature, (arzu.suren@gmail.com).

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI SOVYET ETKİ ALANINDA TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİNİN EVRELERİ

Dr. Öğr. Üyesi Atilla JORMA*

Edebiyat, yazı dili ve eğitim birbirleriyle doğrudan bağlı olan konulardır. Türk Edebiyatı özellikle yirminci yüzyılda siyasetle iç içe girmiş, çoğu zaman da siyasi dayatmalara maruz kalmıştır. Sosyalist gerçekçilik döneminde özellikle sanatın sanat için değil siyaset için bir yönlendirme aracı olması öne çıkmıştır. 93 harbinden sonra yaratılmış devletlerde, Romanya'da ve Bulgaristan'da Türk eğitim kurumu varlığını kesintisiz olarak İkinci Dünya Savaşı sonrasına, kısmen de altmışlı yıllara kadar yaşatabilmişken Yugoslavya'da 1912'den sonra kapanan Türk okulları, 1944'ten sonra Makedonya'da yeniden kurulup günümüzde de Türkçe eğitimi sürdürmektedir. Romanya'da Türkçe eğitim altmışların başında son bulur, yeni dönemde sadece ana dil dersleri var. Bulgaristan'da ise Türkçe eğitim ellili yıllarda eşi olmayan bir yükseliş gördü, sonra yetmişlerin başında büsbütün kaldırıldı. Azerbaycan'ın kuzeyi on dokuzuncu yüzyılda Rus etkisine girmiş, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise güneyi de bir süreliğine Sovyet etki alanında olmuştur. Ana dilli eğitimden yoksun toplumlar için sözlü gelenekten yararlanma eğilimi Güney Azerbaycan'da veya Balkanlar'da yaşayan bütün Türk ediplerinde görülen bir özelliktir. Şiir, sözlü gelenekten beslense de nesir için durum farklıdır. Herhangi bir dilde edebiyatın ortaya çıkması, ancak ciddi bir eğitimle mümkündür. Yazı dili, eğitimin de ötesinde bir birikime, bir geleneğe yaslanmak zorundadır.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat, Türk Eğitim Kurumu, Ana Dil, Azerbaycan.

* Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, (atilla-jorma@gmail.com).

THE STAGES OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE EDUCATION IN THE POST-WORLD WAR II SOVIET INFLUENCE

Asst. Prof. Dr. Atilla JORMA*

Literature, writing language and education are topics that are directly related to each other. Turkish literature, especially in the twentieth century, has been intertwined with politics, often exposed to political imperatives. Especially during the socialist realism period, it has come to the fore that art is a means of orientation for politics, not for art. After the war in 93, in the created states, in Romania and Bulgaria, Turkish educational institutions were able to survive until the end of the second world war, partly in the sixties, and the Turkish schools that closed after 1912 in Yugoslavia were reestablished in Macedonia after 1944 Turkish education is being continued. In Romania, Turkish education ends at the beginning of the sixties, but there are only native language lessons in the new period. In Bulgaria, the Turkish fathers saw a remarkable increase in years, then abolished at the beginning of the seventies. The north of Azerbaijan entered the Russian domain in the nineteenth century, and after the second world war, the south became part of Soviet influence for a while. The tendency to use verbal tradition for communities lacking the education of the mother tongue is a feature seen in all the Turkish edicts living in South Azerbaijan or the Balkans. Although poetry is nourished from oral tradition, the situation is different for prose. The emergence of literature on any level is only possible with a serious education. A language, beyond education, has to lean on a tradition.

Keywords: Literature, Turkish Educational Institution, Native Language, Azerbaijan.

* Ardahan University, Faculty of Humanities and Letters, (atilla-jorma@gmail.com).

SÖZLÜKÇÜLÜKTE BİR DILLİ İZAHLI SÖZLÜĞÜ GELİŞTİRMENİN ÖNEMİ ÜZERİNE

Prof. Dr. Ayabek BAYNİYAZOV* - Dr. Öğr. Üyesi Canar BAYNİYAZOVA**

Sözlükler, bir dilin söz varlığının derli toplu bir şekilde bulunduğu somut kaynaklardır. Amacı ve yöneldiği sahaya göre çeşit çeşit sözlükler mevcuttur. Bir dilin zengin ve halkın kültürel yaşamıyla ilgili söz varlığını içermeye ve koruma açısından izahlı sözlükler, dildeki en önemli sözlüklerin başında gelir. Diğer sözlüklerden farklı olarak izahlı sözlükler grup çalışması sonucunda meydana gelmektedir. İzahlı sözlüklerin kendine özgü bir ortaya çıkış tarihi vardır. Bu yüzden izahlı sözlüklerde sözlükçülük geleneğinin devam ettirilmesi, bilgilerin daha önce yayımlanmış nüshalarını genişleterek periyodik yayımlanması ve gündemde olarak sürekli güncelleştirilmesi önemlidir. Kesinlikle kapsamlı ve geniş çapta hazırlanmış bir izahlı sözlük, çeşitli sözlüklere esas oluşturmakla kalmayıp çok yönlü bilimsel araştırmalara kaynak sağlamış olacaktır.

Bir dilin izahlı sözlüğünün hazırlanması için oluşması gereken ön şartlar vardır. İzahlı sözlüklere kaynak sağlayan sözcükler toplum tarafından benimsenmelidir. Bu yüzden diğer sözlüklere göre zaman bakımından ilk sırada hazırlanması şart değildir.

Bildiride 2011 yılında yayımlanan on beş ciltlik Kazak Dilinin Edebi Sözlüğü ile daha önce yayımlanmış Kazak Türkçesi İzahlı Sözlükleri arasında bir karşılaştırma yapılacaktır. Özellikle izahlı sözlüğü etkileyen unsurlardan biri, imla sözlüklerinde yapılan değişikliklerin izahlı sözlüğe yansımalarıdır. Kazak Dili'nin izahlı sözlüğünde daha önce ayrı ayrı yazılan nesne adlarının zamanla bitişik yazılarak terminleşmesi izahlı sözlükte madde başlarının çoğalmasına neden olmuştur. Bunun yanı sıra toplumda yer alan sosyal olaylar ve küreselleşmenin neticesinde dile giren alıntı kelimelemler izahlı sözlüğün yeniden yayımlanmasına zemin oluşturmaktadır. Bildiride bu konulara geniş yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sözlükçülük, İzahlı Sözlük, Kazak Türkçesi, İmla Sözlüğü.

* Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Ardahan, Türkiye, (ayabek67@mail.ru).

** Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türkistan, Kazakistan, (zhanarbainiyazova@mail.ru).

ABOUT THE IMPORTANCE ON DEVELOPING A MONOLINGUAL EXPLANATORY DICTIONARY IN LEXICOGRAPHY

Prof. Dr. Ayabek BAYNIYAZOV* - Asst. Prof. Dr. Canar BAYNIYAZOVA**

Dictionaries are concrete sources of the glossary of one language. There are various kinds of dictionaries according to their aims and directions. Explanatory dictionaries are one of the most important dictionaries in terms of including and preserving glossary that expresses the richness of a language and cultural life of people. Unlike the other dictionaries, explanatory dictionaries are the result of a group work. Explanatory dictionaries have a history of their own emergence. Therefore, maintaining the tradition of lexicography, periodically publishing previously published copies of information and constantly updating it on the agenda is very important to explanatory dictionaries. An absolutely comprehensive and wide-ranging explanatory dictionary will not only be based on various dictionaries, but will also be a source of versatile scientific research.

There are preconditions for the preparation of an explanatory dictionary of a language. The source words of explanatory dictionaries should be adopted by society. That is why; it differs from other dictionaries by not having the necessity of an urgent preparation.

In this article, the comparison between previously published Kazakh Turkish explanatory dictionaries and a 15-volume dictionary of the Kazakh literary language published in 2011 will be made. Especially one of the elements that affects to the explanatory dictionary is the reflection of changes that made in orthographic dictionary. Object names previously written separately in Kazakh explanatory dictionary by the time has passed started writing adjacent and turned to a new term which caused of multiplication of titles in explanatory dictionary. In addition to these, social events in the society and the quote words entered to the context due to the globalization are the basis for the re-publication of the explanatory dictionary. These issues will be mainly discussed in the given article.

Keywords: Kazakh Language, Lexicography, Explanatory Dictionary, Orthographic Dictionary.

* Ardahan University, Faculty of Humanities and Letters, Modern Turkish Dialects and Literatures, Ardahan, Turkey, (ayabek67@mail.ru).

** Ahmet Yesevi International Turk-Kazakh University, Turkish Language and Literature, Turkestan, Kazakhstan, (zhanarbainiyazova@mail.ru).

WOLFRAM EBERHARD'IN TÜRKİYE'DEKİ ETNOLOJİ ÇALIŞMALARINA GENEL BİR BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Hilal Tuztaş HORZUMLU *

Sinolog ve etnolog olarak bilinen Wolfram Eberhard, 1909 yılında Almanya'da dünyaya gelmiştir. 1927 yılında lisans eğitimine başladığı Berlin Üniversitesi'nde klasik Çince ve etnoloji eğitimi alır. Üniversiteden mezun olduktan sonra F.D. Lessing yönetimindeki Berlin Antropoloji müzesinde çalışmaya başlar. 1933 yılında doktora tezini verdikten sonra 1934 yılında Çin'e ilk seyahatini gerçekleştirir. Bu seyahatin amacı çalıştığı müzeye etnografik malzemeler toplamaktır. 1936 yılında Almanya'da yaşanan siyasi gelişmelerden ötürü ülkesinden ayrılmış. 1937-48 yılları arasında da Türkiye'de ikamet etmiştir. Bu süre zarfında Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde profesör olarak ders vermiş, Türkiye'de sinoloji çalışmalarının başlamasına ve gelişimine önyak olmuştur. Kültürü konu alan araştırmaları, sosyolog ve kültür bilimcilerle yaptığı ortak çalışmalar alana önemli katkılar sunmuştur. Türk mitolojisi ve kültür tarihi konusunda öncü çalışmalar yapan Bahaeddin Ögel'in doktora danışmanlığını yapmış, birçok öğrencinin yetişmesine destek vermiştir. Eberhard'ın alana kazandırdığı bilgiler ve araştırma yöntemi, Bahaeddin Ögel ve öğrencileri tarafından yeni nesillere aktarılmıştır. Güneydoğu Anadolu'da göçebelelerin ve çiftçilerin yerleşim problemlerini konu alan araştırması, yerleşme tipleri ve aile ilişkileri, aşıklık geleneği ve masal incelemeleri vb. araştırma yaptığı konular arasında yer almaktadır. Bu bildiride Eberhard'ın Türk kültür tarihine yapmış olduğu katkılar değerlendirilecektir. Bunun yanı sıra Eberhard'ın çalışmaları kültür çevreleri metodu hakkında bilgi verirken, oryantalist yaklaşımlar ve dönemin siyasi gelişmeleri konusunda değerlendirme yapmaya da olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Wolfram Eberhard, Güneydoğu Anadolu, Bahaeddin Ögel, Dil Tarihi.

* Yeditepe Üniversitesi, Antropoloji Bölümü, (aysehilaltuztas@yeditepe.edu.tr).

AN OVERVIEW OF WOLFRAM EBERHARDS' ETHNOLOGICAL WORKS IN TURKEY

Asst. Prof. Dr. Ayşe Hilal Tuztaş HORZUMLU*

Wolfram Eberhard was born in 1909, Germany and known mainly as ethnologist and sinologue. In 1927, he has completed Ethnology and Traditional Chinese undergraduate studies at Berlin University. After his graduation, he started working at Berlin Anthropology museum administered by F.D. Lessing. Upon completion of his PhD dissertation in 1933, he travelled to China for the first time in 1934. The main purpose of this trip was to collect ethnographic materials for the museum he worked at. In 1936, he emigrated from Germany due to political developments within the country. He resided in Turkey between 1937-1948, worked as professor at Ankara University Faculty of Languages, History and Geography and initiated both the foundation and development of sinology work in Turkey. He provided substantial contribution to the field through his work focused on culture and his joint works with sociologists and cultural scientists. He educated countless student and supervised the PhD thesis of Bahaeddin Ögel, who conducted pioneering studies in Turkish mythology and history of Turkish culture. In-depth knowledge and research techniques that Eberhard brought into the field, was passed onto the newer generation of students by Bahaeddin Ögel and his students. The problems of nomad and farmer settlement in Southeast Turkey, settlement types and family relations, minstrelsy tradition and folktales research are few examples of his range of studies. In this article, Eberhard's contribution to the history of Turkish culture will be evaluated. Moreover, Eberhard's work will inform about cultural environment methods and enable to evaluate orientalist approaches and political developments of related era.

Keywords: Wolfram Eberhard, Southeast Anatolia, Bahaeddin Ögel, History Of Languages.

* Yeditepe University, Department of Anthropology, (aysehilaltuztas@yeditepe.edu.tr).

AVRASYA'DA ÇAĞDAŞ TÜRKOLOJİNİN GELİŞİMİNDE BAZI GÜNCEL EĞİLİMLER

Prof. Dr. Azamat AKBAROV *

Türkoloji, dilleri, tarihi, edebiyatı, folkloru ve Türk dilini konuşan insanların kültürünü inceleyen insani disiplinlerden oluşan bir alandır. Eski Türk anıtlarını incelerken, Avrupalı oryantalistler tarafından dilbilim dallarından biri olarak kurulmuştur. Zamanla, araştırma alanı ve önemi, birçok değişikliğe uğramıştır. Son zamanlarda Türkoloji, kendi başına kapsamlı bir bilimdir. Derin insani ve sosyal önemi olan bilimin düzgün gelişimini için toplumun refahının olması gereklidir. Kuşkusuz, Orta Asya'daki Türk devletlerin bağımsızlığını kazanmasından sonra refah ve bilgelik, toplumumuzda düşünce özgürlüğü ile ortaya çıktı. Dolayısıyla, Türkolojinin şu anki durumu, geçmiş ve bugünü, Türk halkının tarihsel kaderi ve onların siyasi ve sosyal durumuyla yakından bağlantılıdır. Ancak, sadece uluslararası ve iç otorite ile değil, aynı zamanda disiplinler arası karmaşık tanımla bağlantılıdır. Tarih, geleneksel kültür, dil, adet, bilinç, modern Türk halklarının sanatı ve özellikle de Türkoloji olmaksızın tarih hakkında bilgi edinmenin bir yolu yoktur.

Avrupa, Rusya ve Orta Asya'daki Türkologlar arasındaki Türk dilbilim alanındaki modern bilimsel bağlantılar, Avrasya topraklarındaki bilimsel çalışmalar ve gelenekler arasında sürekli bir işbirliği modelidir. Türkologlar arasındaki etkili ve verimli işbirliği, 1970'den 1995'e kadar deneysel fonetik, morfolojik ve sözdizimsel araştırmaların yapıldığı dönemde olmuştur. Sovyet sonrası dönemde, Avrasya'daki bilimsel bağların sınırları, Türk dilbilim alanında hem iyi bilinen Türkologların hem de genç nesil araştırmacıların aktif olarak katıldığı uluslararası projeler yürüterek genişliyor. Günümüzde, modern Türkolojinin en önemli görevlerinden biri, yerli Sibiryta etnik gruplarının Türk dillerinin yok olmasının belgelenmesidir. Bu, 30 Türk etnik grubunun yaşadığı Orta Asya Türk dilleri için acil bir durumdur. Özellikle Karalis, Krymchaks ve Shorians'ın dillerinin acilen derlemelerinin oluşturulması gerekmektedir. Çünkü bu dillerin Türk dilbilimsel yapısından uzaklaşması son derece yakındır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dilbilimi, Türk Dilleri, Kaybolan Türk Dilleri, Dil Belgeleri, Metinler Bütünü.

* Genel Dilbilim ve Avrupa Dilleri Bölümü, Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Almatı-Kazakistan, (azamatakbar@yahoo.com).

SOME CURRENT TRENDS IN DEVELOPMENT OF MODERN TURKOLOGY IN EURASIA

Prof. Dr. Azamat AKBAROV*

Turkology is a complex of humanitarian disciplines that studies languages, history, literature, folklore, and the culture of people speaking Turkic languages. It was formed as one of the branches of linguistics by European Orientalists during their study of ancient Turkic monuments. Over time, the field of research and its significance has undergone many changes. Recently Turkology became a whole comprehensive science of its own. It happened because for proper development of science with deep social and humanitarian significance, the prosperity of society is necessary. Undoubtedly, prosperity and wisdom came along with freedom of thought in our society after Kazakhstan has gained its independence. Thus, the current condition of Turkology, its past and present are closely connected with the historical destiny of the Turkic people and their political and social situation. However, they are connected not only with international and internal authority, but are also connected with the revealed interdisciplinary complex description. There is no way to learn about history, traditional culture, language, customs, consciousness, the art of modern Turkic peoples and especially the historical path without Turkology.

Modern scientific connections in the field of Turkic linguistics between turkologists of Europe, Russia and Central Asia is a model of continuing cooperation between scientific schools and traditions on the territory of Eurasia. The most effective and fruitful cooperation between turkologists was during the period from 1970 to 1995 when experimental-phonetic, morphological and syntactic researches were conducted. In the post-Soviet period, the boundaries of scientific connections between turkologists in Eurasia expand through conducting international projects, in which both well-known Turkologists and young generations of researchers in the field of Turkic linguistics actively participated. Nowadays, one of the most important tasks of modern Turkology is the documentation of disappearing of Turkic languages of the indigenous ethnic groups of Siberia. This is an urgent case for the Turkic languages of Central Asia, where 30 Turkic ethnic groups live. Particularly urgent is creation of corpora of Karaites, Krymchaks and Shorians' languages, because these languages are close to total extinction from the Turkic linguistic landscape.

Keywords: Turkic Linguistics, Turkic Languages, Disappearing Turkic Languages, Language Documentation, Corpus Of Texts.

* Department of General Linguistics and European Languages, Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan, (azamatakbar@yahoo.com).

KAZAKİSTAN'DA TÜRK GENÇLİĞİNİN DİN EĞİTİMİ MESELELERİ

Azamat NURSHANOV*

Modern dünyada din, insanların zihinlerini bazen olumsuz yönde etkilemek için kullanılan en güçlü ideolojik araçlardan biri haline gelmiştir. Gençlik belirli bir hedef grubu oluşturmaktadır. Birçoğunun Tanrı kavramları vardır ve bu anlayış, geleneksel dinlerin geleneksel anlayışlarıyla örtüşmez. Onlar için Tanrı, doğaüstü bir varlık değil, gerçek dışı bir varlık biçimidir. Bu tür fikirler, gençleri, gençlerin ruhsal ve psikolojik durumunu etkileyen bazı yıkıcı geleneksel olmayan dini hareketlere katılmalarına neden olabilir. Geleneksel bir din ile yıkıcı bir dinî hareket arasında ayırım yapamayan ve böylece dinsel radikalleşmeyle meşgul olan gerçeği, toplumdaki istikrarsızlığı, toplumsal kötülükleri ve adaletsizliği teşvik eder. Gençlerin farklı sosyal projelere duydukları güven eksikliği, bugün birçoklarının yıkıcı dinî hareketlere dönüşmesine neden oluyor. Kazakistan Cumhuriyeti'nin modern eğitim politikası, gençler arasında din okur-yazarlığı alanında eğitim için kapsamlı bir araç seti sunmayı ve onların kültürler ve dinler diyaloguna aktif olarak katılmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Gençleri, Din Okur-Yazarlığı, Dini Çalışmalar, Eğitim.

* Doktora Öğrencisi, al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Din Bilimleri Bölümü, Almatı, Kazakistan, (nurshanov.azamat@gmail.com).

THE PROBLEM OF TURKIC YOUTH'S RELIGIOUS EDUCATION IN KAZAKHSTAN

Azamat NURSHANOV*

In the modern world, religion has become one of the most powerful ideological tools used to influence the minds of people, sometimes in a negative way. The youth constitute a particular target group. Many of them have their concept of God, and that understanding often does not coincide with the traditional conceptions of world religions. For them, God is a kind of an embodiment of right, an impersonal being, not necessarily a supernatural one. Such ideas might lead young people to join some destructive non-traditional religious movements, which affect the spiritual and psychological state of the youth. The fact that often they are not able to distinguish between a traditional religion and a destructive religious movement thus becoming engaged in the religious radicalization promotes instability in the society, social evils, and injustice. The lack of trust that young people have to different social projects makes many of them turn to destructive religious movements today. The modern educational policy of the Republic of Kazakhstan aims to present a comprehensive set of tools for training in the field of religious literacy among young people, helping them to participate actively in the dialogue of cultures and religions.

Keywords: Turkic Youths, Religious Literacy, Religious Studies, Education.

* Ph.D. Student, Al-Farabi Kazakh National University, Religious Studies, Almaty, Kazakhstan, (nurshanov.azamat@gmail.com).

TUVACADA DE- 'DEMEK, SÖYLEMEK' FİİLİNDEN OLUŞAN EDATLAR ÜZERİNE

Aziyana BAYYR-OOL*

Birçok Türk dilinde de- 'demek, söylemek' fiilinin farklı fiil şekillerinden türemiş kelimeler, yardımcı sözcük işlevinde kullanılmaktadır. Dolaylı anlatımın oluşmasında de- fiilinin zarf-fiili şeklinin işlevi tüm Türk dillerinde vardır (Tuv. dep, Hak. tip, Tür. diye).

Tuvacada bu fiilden oluşmuş bağlaç işlevindeki kelimeler söz diziminde kullanılmaktadır. Tuvacada de- 'demek, söylemek' fiilinden oluşmuş edat fonksiyonunda kullanılan yardımcı sözcükler de bulunmaktadır.

Araştırmamızda de- 'demek, söylemek' fiilinden oluşan edatları incelemekteyiz. Örneğin varsayım, tahmin anlamlı dijik // diyik edatı, vurgu edatı deerge, deer siler // deer sen diye retorik soru edatı, kanıtsal (evidensiyal) anlamlı dive dive // divejikpe edatı, deden // dedaan // denaan vurgulama edatı, dep ve deppe // dep be soru edatları. Çalışmamızda edatların yapısı, ifade ettiği anlamları ve kullanım özellikleri incelenmektedir. Ayrıca araştırmamızda edatların anlamlarıyla bildirimsimli (kommunikatif) ve pragmatik işlevlerini de açıklamaya çalışmaktayız.

Diğer akraba diller ile karşılaştırmalı araştırma yaptığımız zaman, incelediğimiz edatların yapısal ve anlamsal karşılıkları Yakutçada bulunmaktadır. Malum olduğu gibi, Tuvaca ile Yakutça ses ve şekil bilgisinde bir sıra ortak özellikleri barındırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tuvaca, Dilbilgisi, Edatlar, Yakutça.

* Rusya Bilimler Akademisi Sibirya Bölümü Filoloji Enstitüsü, Rusya (İstanbul Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü), (azikoa@mail.ru).

ON TUVAN PARTICLES DERIVED FROM THE VERB ДЕ = 'TO SAY', 'TO SPEAK'

Aziyana BAYYR-OOL*

In many Turkic languages, function words are frequently derived from various functional forms of the speech verb *de* = 'to say', 'to speak'. The adverbial participle form of the verb *de* = serves as the function element marking direct speech on the all-Turkic level (Tuvan *dep*, Khakas *tip*, Turkish *diye*).

In the Tuvan language, this verb stem is used to form various function words serving as markers of syntactic relations. Many Tuvan function words used as particles are also derived from the verb *de*=.

In our research, we focus on Tuvan particles derived from the verb *de*= 'to say', 'to speak'. Some examples of such particles: *dizik* // *diyik* denoting presupposition or speculation; emphasizing particle *дээрге*, rhetorical particle *deer siler* // *deer sen*; evidential particles *divedive* and *divežikpe*; affirmative particle *deden* // *dedaan* // *denaan*; interrogative particles *dep* and *deppe* // *dep be*. In our article, we offer a description of these words, their structures, meanings, and nuances of their usage. We attempt to create a complete description of their semantics and their communicative and pragmatic functions.

By performing a comparative analysis, we discover a significant number of structural and semantic equivalents of these Tuvan particles in the Yakut language. It is widely known that Yakut and Tuvan are closely related on the basis of several specific traits pertaining to phonetics and morphology.

Keywords: Tuvan, Grammar, Particles, Yakut Language.

* Russian Academy of Sciences, Syberia Department, Institute of Philology, Russia (Istanbul University, Department of Modern Turkish Dialects and Literature), (azikoa@mail.ru).

KIRGIZ DEVLETİ'NİN GELİŞİM AŞAMALARI

Dr. Baatyrbek AKYLBEKOV*

Kırgız Cumhurbaşkanı Atambayev ve Büyük Kırgız Kağanlığı'na adanmış olayları dizisi, şüphesiz hem medyada hem de bilim adamları ve siyasetçiler arasında, canlı bir ilgiye ve tartışmalara, ihtilaflara neden olmuştur. Bununla birlikte Büyük Kırgız Kağanlığı'nın bir anda neden hatırlandığını ve neden büyük bir tarih değil de sıradan askerler olarak işaretlendiğini düşünen insanlar vardır.

Ben bu adımların sadece Kırgız halkının değil özellikle gençlerin, Asya'da yaşayan diğer insanların tarihimizdeki olumlu zamanları, tarihî Kırgızları ve devletlerini bilmeleri için atıldığını düşünüyorum. Kırgız halkının tarihi ve kaderi gerçekten çok yönlü ve karmaşıktır. Halkımız çok eskidir, bölgenin önemli tarihsel süreçlerinde, askeri-politik, sosyo-ekonomik ve kültürel olaylarında aktif bir rol almıştır. Kırgızlar sadece eski bir ırk değil, çok eski çağlardan beri kendi devletine sahip olan bir millettir.

Kuşkusuz Kırgızların devletle ilgili pratik ve teorik konuları bugün Kırgızistan tarihi yazımının acil ve küresel problemidir. Kuşkusuz ki Kırgız halkının devletleriyle ilgili evreleri, güncel gerçekliğin de çok önemli bir sorununu teşkil etmektedir. Bu vesileyle Kırgızistanlı bilim adamlarının görüşleri bölünmüştür. Dolayısıyla, Kırgızistan diğer bilim insanları ile birlikte Kırgız Devleti'nin ana aşamalarını sunmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Kırgız, Devlet, Evrim, Bölge.

* Rektör Yardımcısı, İdari İşler, Sulh Hakimliği Enstitüsü, Uluslararası Kırgızistan Üniversitesi, Kırgızistan, (iuk06@bk.ru).

STAGES OF DEVELOPMENT OF THE KYRGYZ STATEHOOD

Dr. Baatyrbek AKYLBEKOV*

The recent statement of the President of Kyrgyzstan A. Atambayev and the subsequent order on a number of events devoted to the Great Kyrgyz Kaganate have undoubtedly aroused lively interest, a number of discussions and disputes, both on the pages of the media and among scientists and politicians. However, there are people who think why they suddenly remembered the Great Kyrgyz Kaganate and why we mark not a big date, but ordinary soldiers?

I believe that these steps were taken to ensure that not only Kyrgyz, especially young people, but also other peoples of the Eurasian space knew about the positive moments of our history in the practice of state building, the main stages of the history of the ancient Kyrgyz people and its state. The history and fate of the Kyrgyz people is really multifaceted and complex. Our people are really ancient, took an active part in important regional historical processes, military-political, socio-economic and cultural events. Kyrgyzs are not just an ancient ethnos - it's a people that has had its own state since ancient times.

Undoubtedly, the theoretical and practical issues of statehood of Kyrgyz people are a very urgent and global problem of today's historiography of Kyrgyzstan. The same problem is a rather important historical, legal and political problem. There is no doubt that the stages of the statehood of the Kyrgyz people are a very important problem of current reality. Opinions of scientists of Kyrgyzstan on this occasion are divided. Consequently, along with other scientists of Kyrgyzstan, we have attempted to present our version of the main stages of Kyrgyz statehood.

Keywords: Kyrgyz, Statehood, Evolution, People Territory.

* Vice-rector, Administrative Work of the Graduate School "Magistrates", International University of Kyrgyzstan (iuk06@bk.ru).

AKYT HACI ULUMCUOĞLU ALTAYLININ ESERLERİNDEKİ TÜRK HALKININ MANEVİ İLİŞKİSİ VE DİNİ DURUMU

Prof. Dr. Bakhytzhhan SATERSHINOV* - Samet OKAN**

Akyt Hacı Ulumcuoğlu Karymsakov, Kazak halkının büyük ruhani lideri, dini aydınlatıcısı, bir düşünürdür ve şairidir. İlk olarak kırsal mullah'da din eğitimi aldı, daha sonra Buhara medresesinde dini eğitim alarak birçok dil konusunda uzmanlaştı ve el yazmaları, modern süreli yayımlar aracılığıyla kendi kendini eğitme becerisini geliştirdi. Mekke'ye hac gezisi yaptı ve kendi ülkesinde bir medrese, camii açarak mahkeme başkanı olarak çalıştı. Akyt Hacı eğitim faaliyetleri ile birlikte, Altay dini ve siyasi etkisi ile biliniyordu ve Kobda bölgesinde önemli bir figür haline geldi. Aynı zamanda dinî, tarihî, felsefi şiirler ve şiirler yazan ünlü bir şair ve düşünürdü. 1891-1914 yıllarında St. Petersburg, Kazan ve Orenburg'daki yayınevlerinden çalışmalarını yayınladı. "Aikap" dergisinde "Altay" takma adıyla sosyal meseleleri sosyal bir temele oturtarak ortaya çıktı.

Akyt Hacı'nın tanınmış eserleri "Gyhansha", "Ahiretbayan", "Seifulmalyk-Zhamal" şiirleri, "Seidbatal Kadıy", "Ishan Mahmud" ve "Abiyat Akidiya" dır. Eserlerinde peygamberlerin ve sahabelerinin yaşamından, tarihten ve soybilimden birçok ayet vardır. Akyt Hacı'nın olağanüstü, dinî ve felsefi eseri "Seifulmalyk-Zhamal" şair Abay'ın iki dörtlük şiirine dayanarak fikir etkileyen türde yazılan şiir koleksiyonu yaptı ve bu şiirler "Nazira" tarzında yazılmıştır. Akyt Hacı'nın "Kerey İshan Muhammed mumin" hakkında, "Koja Bahauddin Nakişbandi" hakkında yazdığı şiirlerinde Kazak halkının ve geçmiş halklar arasındaki Türki halkların dini ve manevi durumu söylenir. Bu temaslar Türkiye üzerinden olan hacların tarihi boyunca devam eder ve bu verilerin bugün güncellenmesi gerekmektedir. Raporun tam metninde bu, çok daha kapsamlı bir biçimde söz konusu olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akyt Hacı, Buhara, Altay, Eğitim Faaliyetleri, Petersburg, Kazan.

* Din Bilimleri Bölüm Başkanı, Filoloji Enstitüsü, CS MES RK (bakhyt-zhan@mail.ru).

** Okutman, Din Bilimleri Fakültesi, L.N. Gumilyov Avrasya Milli Üniversitesi.

THE SPIRITUAL CONNECTION AND RELIGIOUS STATE OF TURKIC NATIONS IN THE CREATIVE LEGACY OF AKHYT KHAZHY ULIMZHIULY ALTAISKIY

Prof. Dr. Bakhytzhан SATERSHINOV* - Samet OKAN**

Akhyt khazhy Ulimzhiuly Karymsakov is a highly respected representative of Kazakh nation, a religious enlightener, a thinker and a poet. At the beginning, he did his primary studies under the supervision of rural imam, then, has received a religious education at Bukhara madrasah, learned several foreign languages, and purely educated himself through the help of manuscripts and modern periodic editions. After having made a hajj, he opened schools, madrasahs and mosques, as well as served as a judge amongst people. Akhyt khazhy became famous in such areas as Altai and Kobda due to his enlightening service in addition to religious and political statesmanship. Moreover, he was a prominent thinker, who wrote national epics and songs in a philosophical direction. His works were issued in the publishing houses of Saint Petersburg, Kazan and Orynbor in 1891-1914 years. Also, he became largely known after the publication of his articles under the pseudonym of “Altaiskiy” in the journal “Aikap”, where he touched upon quite important social issues at the time.

The well-known works of Akhyt khazhy are such epics as “Zhikhansha”, “Akhiretbayan”, “Seifulmalik-Zhamal”, as well as books such as “Seyitbattal Gazy”, “Ishan Makhmud” and “Abiyat ghakidiya”. He has plenty of songs that are rich in terms of informative lessons from history, genealogy and the lives of prophets and their companions. Akhyt khazhy’s greatest religious and philosophical work called “Daleilul-ghakiliya”, having added a couple of verses of Abay’s songs, is written in a genre that challenges one’s mind. In such songs as “Kerey ishan Mukhammed mumin” and “Kozha Bakhauiddin Nakyshband”, there can be seen previously unknown and original information, related to the spiritual and religious situation of Kazakh and Turkic nations, their interconnection in the field of culture, etc. These connections are figured out in the course of narrations of hajj journeys that went through the land of Turkey, and, today, those records must get actualized. It will be broadly discussed in the full text of the article.

Keywords: Akyt Haji, Buhara, Altay, Educational Activities, Petersburg, Kazan.

* Head Of The Department Of Religious Studies, Institute For Philosophy, Political Science And Religious Studies, CS MES RK (bakhyt-zhan@mail.ru).

** Lecturer, Faculty of Religious Studies, L.N. Gumilyov Eurasian National University.

“ATABETÜ’L-HAKAYIK” ESERİNİN (XII. YÜZYIL) ARAŞTIRILMASINDA KAZAKİSTAN BİLİM ADAMLARININ KATKISI

Doç. Dr. Bakıtgül KULJANOVA*

Makalede Edip Ahmet Yükneki'nin “Atabetü'l Hakayık” adlı eserine dair bir araştırma ve bu eseri araştıranlar hakkında bilgi verilmektedir. Bunların iki tanesi belirsiz sebeplerle kaybolmuştur. Altıncı kopyası ise Uygurca yazıların arasında korunmuş bir sayfadan oluşmaktadır. Elimizdeki üç kopyanın ikisi Uygur harfleriyle bir tanesi ise Arap harfleriyle yazılmıştır. Uygur yazısıyla yazılmış el yazısını bilim dünyasına ilk olarak tanıtan Türk bilim adamı Necip Asım'dır. Sonraki yıllarda Türk bilim adamı Reşit Rahmeti Arat bütün el yazıların resme çekilmiş kopyalarını (Faksimilesini) bütünüyle bir araya getirmiş, kendi araştırmalarının sonuna ek olarak eklemiştir. Kazakistan'da ilk araştırma Arap el yazısıyla yazılan nüsha üzerinde çalışılmıştır. Arapça el yazısının faksimilesi, transkripti, Kazakça çevirisi, diğer el yazılarından farklılığı gösterilerek, ayrı kitap olarak 1985 yılında “Ahmet Yükneki. Aқиқат sıуы” (Ахмед Йүгінеки. Ақиқат сыйы) adıyla çıkmıştır. Bundan sonra “Atabetü'l Hakayık” eseri hızlı bir şekilde araştırılmaya başlanmıştır. Eser üzerinde doktora ve uzmanlık tezleri yazılmıştır. Özellikle Profesör Berikbay Sagındıkoğlu'nun “Atabetü'l Hakayık” nüshalarının (XII. yüzyıl) uygulamalı metni” adlı iki ciltten oluşan bilimsel araştırmasını belirtmek isteriz.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Yükneki, Uygur, Kazakça, Necip Asım, Arapça.

* Al-Farabi Adındaki Kazak Milli Üniversitesi, Filoloji ve Dünya Dilleri Fakültesi, Kazak Dil Bilimi Bölümü, (bahit777@mail.ru)

CONTRIBUTION OF KAZAKHSTAN SCIENTISTS IN THE RESEARCH OF “ATABETÜL HAKAYIK”

Assoc. Prof. Dr. Bakıtgül KULJANOVA*

In this article, Edip Ahmet Takneki’s “Atabetü’l Hakayık” is explained about his research and researchers. Two of them disappeared indefinitely. The sixth copy is made up of a page that is preserved among Uyghur writings. Two of the three copies in our hand are written in Uyghur letters and one in Arabic letters. Necip Asım, a Turkish scientist who first introduced the handwriting written in Uyghur writing to the world of science. In the following years, the Turkish scientist Reşit Rahmatı Arat brought together all the hand-drawn copies of the handwriting (facsimiles) and added them at the end of his own research. The first research in Kazakhstan was based on a manuscript written in Arabic. The facsimile of the Arabic handwriting, the transcript, the Kazakh dialect, different from the other handwritings, as a separate book in 1985 “Ahmet Takneki. Aқиқат Sүйi “(Ахмед Йүгінеки. Ақиқат сыйы). After that, “Atabetü’l Hakayık” was started to be investigated quickly. The doctorate and expertise theses are written on the work. In particular, we would like to mention the scientific research of Professor Berikbay Sagındıkoğlu’s two volumes “Atabetü’l-Hakayık” (XII. century) applied text.

Keywords: Ahmet Takneki, Uyghur, Kazakh, Necip Asım, Arabic.

* al-Farabi Kazakh National University, Faculty of Philology and World Languages, Kazakh Linguistic Department, (bahit777@mail.ru)

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA KAMU YÖNETİMİ SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİNİN ANALİZİ

Baurjan RAHIMBAY*

Makale, Türkiye devlet idaresi sisteminin tarihsel özelliklerini ele almaktadır. Türkiye'nin devlet yönetiminin tarihi, OrtadoĐu Selânik devleti ve dünyanın üç kıtasında hüküm süren güçlü Osmanlı İmparatorluğu'ndan türemiştir. Güçlü bir devlet, düzgün bir şekilde düzenlenmiş bir hükümet sistemidir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Selçuklu, Osmanlı İmparatorluğu, Devlet, Yönetim.

* Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Şarkiyat Fakültesi, (baukarpet@mail.ru).

THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM IN THE OTTOMAN EMPIRE ANALYSIS OF PROPERTIES

Baurjan RAHIMBAY*

The article considers the historical features of state administration system of Turkey. The history of the state administration of Turkey originates from the Türkic Kaganate, the medieval Seljukid state and the powerful Ottoman Empire that ruled in three continents of the world. A strong state is a properly organized system of government.

Keywords: Turkey, Seljukid, Ottoman Empire, The State, The Administration.

* Ph.D. Student, Al-Farabi Kazakh National University, Faculty of Oriental Studies, (baukarpet@mail.ru).

KAZAKÇA YENİ LATİN ALFABESİNDE METİN SIKLIK ANALİZİ

Prof. Dr. Bauyrzhan ERDEMBEKOV* - Doç. Dr. Atakan KURT**

Metin analizi hem sosyal bilimlerde hem de fen bilimlerinde kullanılan bir tekniktir. Metin analizi edebiyattan eğitim bilimlerine, dil bilgisinden psikolojiye, tıptan yapay zekaya kadar birçok alanda uygulanmaktadır. Metin analizinin temeli verilen bir metinde geçen ses/harf, hece, kelime, kelime grubu, cümle gibi öğelerin belirlenmesi, bu öğelerin sıklıkların ölçülmesi, bu öğelerin yapılarının ortaya konulması, öğeler arası ilişkilerin ortaya çıkarılması aktivitelerini içerir. Öge sıklıkları metin analizinin temelini oluşturur. Bu analizden elde edilen veriler metnin şekil (form, structure) ve içerik (content) yönünden analiz edilmesini sağlayan verilerdir.

Şekil yönünden yapılabilecek analizler arasında metnin sesbilim (phonology), kelime (lexical), morphologic (biçimbilim), sözdizim (syntactic) yönünden analizleri sayılabilir. Şekilsel analizler dil bilgisi, edebiyat ve bilgisayarlı dilbilimde sık kullanılan analizlerdir.

İçerik yönünden yapılacak analizler metnin konusu, anahtar kelimeleri, özetlenmesi, metin yazarının kimliği ve anlatım şekli, metinde geçen varlıklar ve bunlar arasındaki ilişkiler vb. analizleri içerir. Örneğin psikiyatrik rahatsızlığı olan hastaların sözlerinin ve onlara yazdırılan metinlerin analizi, hastalığa tanı konulmasında veya hastalığın sebeplerinin belirlenmesinde kullanılır. Bir konuda atılan tweetlerin toplu analizi yapılarak toplumun o konudaki görüşleri kolayca açığa çıkarılabilir. Bir kitap, oyun ve film hakkında yazılan bloglar veya yorumların analizi, o eser hakkında ilgili kitlenin ne düşündüğünü hızlı bir şekilde ortaya koyabilir.

Bu bildiriye Kazakça metinlerin sıklık analizini yapan bir sistemin tanıtımı yapılacaktır. Sistem Yeni Kazak Latin Alfabeti'nde yazılan metinleri analiz etmek üzere geliştirilmektedir. Kazak Kiril Alfabeti'nde yazılan metinler Kiril-Latin Harf Çeviri Sistemimizle Latin'e çevirilerek sisteme verilebilir. Aktöbe Devlet Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinin ortak geliştirdiği bu sistem qazaqtili.com adresi üzerinden kullanıma sunulacaktır. Metin sıklık analizi yukarıda örnekleri verilen analizlerin yapılması için gerekli temel verileri üreten bir yöntem ve araçtır. Üretilen verilerle daha ileri yöntem ve araçlar kullanılarak birçok farklı ve ileri metin analizleri yapılabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kazakça, Latin Senaryosu, Frekans, Metin Analizi, Kiril.

* K. Zhubanov Aktöbe Bölgesel Devlet Üniversitesi, Filoloji Bilimleri Bölümü, (arsu_rector@mail.ru).

** İstanbul Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı, (atakan.kurt@istanbul.edu.tr).

ANALYSIS OF KAZAKH-LANGUAGE TEXT FREQUENCY BASED ON NEW LATIN ALPHABET

Prof. Dr. Bauyrzhan ERDEMBEKOV* - Assoc. Prof. Dr. Atakan KURT**

Text analysis is a method used in social and natural sciences. It is used in a wide spectrum of fields stretching from literature to pedagogy, from linguistics to psychology, from medicine to artificial intelligence. Text analysis is concerned with (i) determining the phonological (phonemes, letters, syllables, ...), lexical (words, stems, suffixes, parts of speech, ...), phrasal structures etc. (ii) counting the frequency of these items, (iii) finding the structure of these items, (iv) computing the relationships among items in a given text or document. The frequency of items in a text is the basic building block of text analysis. The frequency data produced from this process allow us to do both form or structure analysis and content analysis:

Phonological, lexical, morphological or syntactic analyses are examples of form or structure analysis of text. These type of analysis are often used in linguistics, literature and computational linguistics.

Content analysis involves activities such as determining subject of category of a text, finding the key words in text, summarizing text, deciding the identity of the text author, inspecting the style of texts. The analysis of text written or uttered by psychiatric patients can be used in discovering the underlying reasons of their conditions and diagnosing disorders. Twitter analysis is another example. The public opinion on a specific subject can be easily determined by a collectively analyzing the tweets posted on that subject. The blogs about a movie or play, comments on a product, remarks on a political issue can be analysed to determine the collective or individual sentiments or opinions in text. The starting point in all these studies is text frequency analysis.

We present a Kazakh text frequency analysis system in this paper. The system is developed so that it can process text written in new Kazakh Latin Alphabet. The old Cyrillic texts can be converted to new Latin using Kazakh Cyrillic Latin Transliteration Systems we developed before. The system currently in development by a joint project by Aktobe and Istanbul University will be made available at qazaqtili.com address. Text frequency analysis a basic application producing necessary data to be used more advanced tools capable of or helpful in further text analysis.

Keywords: Kazakh Latin Script, Frequency, Text Analysis, Cyrillic.

* K. Zhubanov Aktobe Regional State University, Philological Sciences (arsu_rector@mail.ru).

** Istanbul University, Department of Computer Engineering, (atakan.kurt@istanbul.edu.tr).

YENİSEY'DEKİ TÜRK UNSURLARI

Dr. Bayarma KHABTAGAEVA*

Çalışma, Yenisey dilindeki Türk unsurlarını karakterize eden bazı fonetik, morfolojik ve anlamsal değerlendirmeler sunuyor. Türk ve Yeniseyan dil ailelerinin tipolojik farklılıkları nedeniyle araştırmalar doğru bir şekilde yapılamamıştır. Türk menşeli Yenisey kredi notları, Yeniseyan için de tipik olan özel fonetik ölçütlere sahiptir: senkop, amalgamasyon, aferez ve metatez. Ögelerinden birinin Türk olduğu, diğerinin ise Yenisey olduğu ayrı bir melez kelimeler grubu vardır. Çok sayıda kredi kelimesi Yeniseyalı çoğul, toplu ekleri veya nominalleştirici formları benimsemiştir. Çalışmada ayrıca bazı yeni etimolojiler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yenisey, Eski Yazı, Türkler, Ögeler, Yazı, Gramer.

* Altay Çalışmaları Bölümü, Szeged Üniversitesi, Macaristan, (baiarma@hotmail.com).

THE TURKIC ELEMENTS IN YENISEIAN

Dr. Bayarma KHABTAGAEVA*

The presentation presents some phonetic, morphological and semantic considerations, which characterize the Turkic elements in the Yeniseian languages. Because of typological differences of the Turkic and Yeniseian language families the research has not been investigated properly. The Yeniseian loanwords of Turkic origin have special phonetic criteria, which are typical for Yeniseian also, e.g. syncope, amalgamation, aphaeresis and metathesis. There is a separate group of hybrid words, where one of their elements is Turkic while the other is Yeniseian. The big number of loanwords adopted the Yeniseian plural, collective suffixes or nominalizer forms. The presentation also offers some new etymologies.

Keywords: Yeniseian, Runic, Turks, Elements, Text, Grammar.

* Department of Altaic Studies, University of Szeged, Hungary, (baiarma@hotmail.com).

TÜRK DÜNYASINDA ESKİ UYGUR HUKUK BELGELERİ İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Arş. Gör. Berker KESKİN*

Eski Uygurlar, VIII. yüzyılda II. Göktürk Kağanlığının yıkılmasıyla birlikte Ötüken bölgesinde yeni bir kağanlık kurmuşlar ve dönemin Orta Asya siyasetine yön veren önemli başarılar kazanmışlardır. Siyasette olduğu kadar kültürel anlamda da yüksek bir seviyeye ulaşan Uygurların bu özelliği, kağanlıklarının yıkılmasından sonra da devam etmiş ve farklı bölgelere göç eden Uygurlar diğer komşu kavimleri sosyo-kültürel bakımdan etkilemişlerdir. Öyle ki Cengiz Han döneminden itibaren Moğolların tahakkümü altında yaşamış olmalarına rağmen imparatorluk içinde gerek Türk kültürünün yayılmasında ve gerekse devlet yönetiminde etkin bir rol oynamışlardır.

Eski Uygurların Orta Asya'daki Budizm, Manihaizm ve Hristiyanlık gibi dinleri kabul etmeleri, edebiyatlarını da etkilemiş ve mensup oldukları dinlere ait çeşitli eserler oluşturmuşlardır. Bunun yanı sıra toplum içinde okur-yazarlık oranını artması, yerleşik yaşam kültürünün oluşmasıyla birlikte başlayan şehir hayatı belirli bir düzeni de beraberinde getirmiş ve Eski Uygurlar arasında hukuk sistemi oluşmaya başlamıştır. Esas içeriğini alım-satım, kiralama, borç verme, evlat edinme, vasiyetname gibi konuların oluşturduğu hukuk belgelerinin bir kısmı ise rehin verme ve hesap kayıtlarından oluşmaktadır. Günümüze kadar ulaşan Eski Uygur hukuk belgeleri incelendiğinde her birinin sistematik bir şekilde hazırlandığı, belirli bir formata sahip olduğu, tarih bilgisiyyle birlikte belgenin düzenlenmesinde taraf olan kişilerin ve tanıkların isminin bulunduğu görmek mümkündür. Aynı şekilde yapılan anlaşmaya uyulmadığı takdirde hangi cezaların geçerli olacağı da belgelerde açıkça belirtilmiştir.

Eski Uygur hukuk belgeleri, çeşitli milletler tarafından yapılan öncü çalışmalardan sonra Türk dünyasının da ilgisini celp etmiş ve XX. yüzyıldan başlamak üzere bugüne kadar pek çok eser ortaya konmuştur. Bu çalışmada, öncelikle giriş niteliğinde hukuk belgelerinin içeriği üzerinde durulacak ve bu belgeler üzerine yapılan ilk çalışmalar hakkında bilgi verilecektir. Ardından esas olarak bu belgelerin Türk dünyasını nasıl etkilediği, konu hakkında hangi çalışmaların yapıldığı ile birlikte bunların Türkiyat araştırmalarındaki yeri sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eski Türk Dili, Eski Uygur Türkçesi, Uygur, Hukuk Belgeleri, Türk Dünyası.

* İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, berker.keskin@istanbul.edu.tr

STUDIES ON OLD UIGHUR LEGAL DOCUMENTS IN TURKIC WORLD

Res. Asst. Berker KESKİN*

Old Uighurs established a new state based in and around Ötüken region after the collapse of the Göktürk Khanate II in the VIII century and they made important achievements that have shaped Central Asian politics. The success of the Uighurs, continued in cultural and political areas even after the collapse of their state. The Uyghurs who migrated to different regions influenced their neighbors in socio-cultural affairs. Even though they had lived under the domination of the Mongols during the Genghisid period, they played an active role both in spreading of Turkish culture and playing crucial roles in the administration.

Old Uighurs' acceptance of religions such as Buddhism, Manichaeism and Christianity in Central Asia influenced their literature and created various works belonging to the religions they belonged to. In addition to this, the increase of the literacy rate in the society, the city life which started with the formation of the sedentary life, brought a certain order. An advanced legal system started to be formed among the Old Uighurs. Some of the legal documents on issues like sale, rental, loan, adoption, will, pledge and account records are widely observed in written legal documents. When we examine the old Uighur legal documents, it is possible to see that each one has a certain systematic form. The names of the parties and witnesses are seen in the documents along with the date and other type of information. In the same way, documents clearly indicate which penalties will apply if the agreement is not followed.

The old Uighur legal documents have created an academic interest among Turcologists in Turkic nations after the pioneering works carried out by various early Turcologists. In this study, firstly, general contents of legal documents as an introduction will be discussed and analysis of the first studies on these documents will be made. Then, mainly how these documents have been studied in the Turkic world and their current status will be explained.

Keywords: Old Turkic, Old Uighur Turkish, Uighur, Legal Documents, Turkic World.

* Istanbul University, Faculty of Letters, Turkish Language and Literature Department, (berker.keskin@istanbul.edu.tr).

FARŞÇA KAYNAKLARDA TÜRK-MOĞOLİSTAN TARİHİNİ İNCELEYEN ARAŞTIRMACILAR

Arş. Gör. Botagoz TÖLİMBETOVA*

Bu makalede, Farsça kaynaklardaki Türk-Moğol hikayeleri ile ilgili materyalleri araştıran bilim insanları tanıtılacaktır. XVIII. yüzyılın başından beri yabancı, Sovyet ve yerli araştırmacılar, Türk-Moğol tarihini Farsça kaynaklar üzerinde incelemeye başladılar.

Orta Asya tarihine ilgi duyan pek çok yabancı araştırmacı, Farsça kompozisyonu birçok dile çevirdi. Bu eserlerden biri 1887-88 yıllarında Kalküta'da ve 1957 yılında Tahran'da yayınlanan "Zafarname" dir. Bu çalışma 1972 yılında Taşkent'te yayınlanmıştır. Onun önsözü, edebi ve eleştirel metin ve göstergeler A. Urumbayev tarafından hazırlanmış ve yayınlanmıştır. 1722'de Francois Petya de Croi Fransızcaya çevrildi. Fransızcadan İngilizceye bu versiyon 1723'te J. Darby tarafından çevrildi. Farsça kaynakların çevirilerine yirminci yüzyılda E. Blochet tarafından devam edildi.

Sovyet bilim adamı V.V. Bartold, Türk aşiretlerine ilişkin bazı bilgileri "Kazak-Moğol halkının tarihi" kitabında Hun, Avar, Kıpçak, Kimek, Syanbi, Peçenek, Basmil, Oğuz, Karahanlı, Kazaklarla bağlantılı olan Hazarları anlatıyor. V.V. Bartold'un yanı sıra birçok Sovyet bilim adamı, Fars kaynaklarının Rusçaya çevrilmesi ile ilgilenmiştir. A.V. Snnov, V.V. Velyaminov-Zernov, I.P. Petrushevski, V.G. Tizengauzen, U.P. Verhovski, B.I. Pankratov, A.K. Arends, A.A. Alizade.

İlk yerli araştırmacı oryantalist Shokan Valikhanov. Farsça, Arap ve Türk dilleriyle çalıştı. Onun yanında V.P. Uydin, M.K. Abuseitova, S.K. Klyashtorniy, T.I. Sultanov, Zh.M. Tulebayeva, N.A. Atygaev vb.

Anahtar Kelimeler: Tarih, Türk-Moğol, Farsça Kaynaklar, Oryantal Çalışmalar, Türkoloji, Oryantal Bilim Adamları.

* R. Süleimenov Doğa Çalışmaları Enstitüsü (botagoz.nurmahanbet@gmail.com).

THE RESEARCHES SCIENTISTS WHO HAVE STUDIED HISTORY OF TURK-MONGOLIAN ON PERSIAN SOURCES

Res. Asst. Botagoz TÖLİMBETOVA*

The author in the scientific article considers scientists who translated and investigated materials concerning turk-mongolian stories on the Persian sources. Since XVIII century foreign, soviet and domestic scientists have begun to study the turk-mongolian history on Persian sources.

Many foreign scientists interested in the history of Middle Asia popularized the translation Persian the composition on several languages. One of such works “Zafar name” which publication was carried out the main part without preface in 1887-88 years in Calcutta and in 1957 year in Tehran is considered. Given works has been published with the preface in 1972 in Tashkent. His preface, the literary and critical text and indicators were written and prepared for publication by A. Urunbayev. Editing was controlled by the Doctor of Philology A.K. Arends. In 1722 Francois Petya de Croi has translated into French. This version from French into English was translated by J. Darby in 1723. The relay of the translations of sources in Persian was continued by E. Blochet in the twentieth year.

The soviet scientist V.V. Bartold mentions some information concerning Turkic tribes in the book “History of the turk-mongolian people” as Hoon, the Avar, kipchak, kimak, syanbi, pecheng, basmyl, oguz, karahan, khazars who connected with the Kazakh ethnogenesis. Besides V.V. Bartold many Soviet scientists have been interested in the translation of the Persian sources into Russian. Namely A.A. Semnov, V.V. Velyaminov-Zernov, I.P. Petrushevski, V.G. Tizengauzen, U.P. Verhovski, B.I. Pankratov, A.K. Arends, A.A. Alizade.

The first domestic researcher the orientalist is Shokan Valikhanov. He translated the work with Persian, arab and Turkic languages. Besides him V.P. Uydin, M.K. Abuseitova, S.K. Klyashtorniy, T.I. Sultanov, Zh.M. Tulebayeva, N.A. Atygaev and etc.

Keywords: History, Turk-Mongolian, Persian Sources, Oriental Studies, Turkology, Oriental Scientists.

* R. Suleimenov East Studies Institute, (botagoz.nurmahanbet@gmail.com).

BAĞIMSIZ TÜRK CUMHURİYETLERİ, BAĞIMSIZLIKLARINDAN HEMEN ÖNCE VE HEMEN SONRA (1986-1995)

Cafer MUSTAFALI*

XX. yüzyılın sonlarına doğru Sovyetler Birliği'nin dağılması dünyanın en mühim hadiselerinden biri oldu. SSCB 1980 yılından itibaren ekonomik ve siyasi sıkıntılar yaşamaya başladı. 1985 yılında iktidara gelen son SSCB lideri Mihail Gorbaçov, Sovyetleri yeniden canlandırmak için 1986'da Perestroyka ve Glasnost politikalarının kabul edilmesini sağladı. Gorbaçov'un bu politikaları, beklenmedik sonuçlar doğurdu ve Sovyet halkları üzerindeki baskının yumuşamasıyla milliyetçilik duyguları uyanmaya başladı. 1986 yılından itibaren Türk cumhuriyetlerinde bağımsızlıklarını tetikleyen siyasi ve milli hadiseler cereyan etti. Bütün bu gelişmelerin ardından, SSCB çözülme sürecine girdi. 1991'de Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Kırgızistan bağımsızlıklarını ilan ettiler. Bu çalışmada, Sovyetlerin çözülme süreci sırasında Türk cumhuriyetlerinde cereyan eden hadiseler, bu süreçte bağımsızlığa giden yol ve bağımsızlık sonrası siyasi gelişmeler ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sovyetler Birliği, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Bağımsızlık.

* Marmara Üniversitesi, Tarih Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, (cafergunhan@gmail.com).

THE INDEPENDENT TURKIC REPUBLICS, BEFORE AND AFTER BECOMING INDEPENDENCE (1986-1995)

Cafer MUSTAFALI*

XX. Towards the end of the century, the disintegration of the Soviet Union was one of the most important traditions of the world. The USSR has started to experience economic and political troubles since 1980. The last USSR leader Mikhail Gorbachev, who came to power in 1985, provided the acceptance of Perestroika and Glastnost policies in 1986 to revive the Soviets. These policies of Gorbachev had unexpected consequences and nationalist sentiments began to wake up with the pressure on the Soviet peoples. Since 1986, the political and national aristocracy that triggered the independence of the Turkish republics took place. Following all these developments, the USSR entered the thawing process. In 1991, Azerbaijan, Kazakhstan, Uzbekistan, Turkmenistan and Kyrgyzstan declared their independence. In this study, the process of the Soviets in the Turkish republics during the process of dissolution, in this process the road to independence and the post-independence political developments are discussed.

Keywords: Soviet Union, Azerbaijan, Kazakhstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Kyrgyzstan, Independence.

* Marmara University, Department of History, Master Student, (cafergunhan@gmail.com).

KIRGIZ GRAMERCİSİ İ.A. BATMANOV

Dr. Öğr. Üyesi Chinara SASYKULOVA*

İgor Alekseeviç Batmanov 1906 yılında Ukrayna’da doğmuştur. 1930 yılında Kiev Devlet Üniversitesi Şarkiyat bölümünden mezun olarak Kırgızcanın grameri üzerine uzmanlaşmıştır. Kırgızca ve Eski Türkçe ile ilgili 90’dan fazla eseri vardır. Bildiride İ.A. Batmanov’un Kırgızcanın grameri ile ilgili Elementarnie Osnovi Kirgizskogo Yazıka (Kırgız Dilinin Temel Özellikleri 1933), Grammatika Kirgizskogo Yazıka (Kırgız Dilinin Grameri 1939) ve Kratkoye Vvedenie v İzuçenie Kirgizskogo Yazıka (Kırgız Dilini Öğrenmeye Kısa Giriş 1947) adlı eserleri üzerinde duracağız. 1933’te yazılmış Elementarnie Osnovi Kirgizskogo Yazıka adlı eseri Kırgızcanın yabancılar için yazılmış ilk gramer kitabıdır. Bu eseri Acıman Şabdanov ile beraber yazmıştır. Kitap Kırgızistan’da eğitim gören Ruslar için yazılmıştır. 1939’da yayınlanmış Grammatika Kirgizskogo Yazıka kitabını İ.A. Batmanov Rus okullarında Kırgızca öğrenmekte olan öğrenciler için yazmıştır. Kitap üç ciltten oluşur. Bu çalışmada günümüzdeki Kırgız edebi dili esas alınmıştır. 1947’de basılmış Kratkoye Vvedenie v İzuçenie Kirgizskogo Yazıka adlı kitabı tamamen bilimsel bir eserdir. Kırgız dilini bilimsel açıdan öğrenmek isteyenlere hitap eder. Yazar kitabın giriş sözünde bu eserin tamamen Türkoloji meseleleriyle ilişkili olduğunu söyler. Çalışmamızda İ.A. Batmanov’un bu kitapları daha detaylı analiz edilecektir. Böyle bir çalışmanın Türkoloji alanıyla ilgilenen araştırmacılar için faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Türkoloji, Kırgızca, Batmanov, Kırgızca Gramer.

* Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, (chinarasasykulova@ardahan.edu.tr).

KIRGHIZ GRAMMARIAN I.A. BATMANOV

Asst. Prof. Dr. Chinara SASYKULOVA*

I.A. Batmanov was born in 1906 in Ukraine. He graduated Kiev State University from the oriental department in 1930. He specialized on the grammar of Kirghiz Language. He has more than ninety studies on Kirghiz Language and old Turkish Language. In our report we talk about his three books. First interest in grammar of Kirghiz Language *Elementarnie Osnovy Kirgizskogo Yazıka* written in 1939. Second we talk about *Short Introduction to Kirghiz Language Kratkoye Vvedenie v İzuçenie Kirgizskogo Yazıka*. Third we talk about *Elementarnie Osnovy Kirgizskogo Yazıka* is a book written for strangers in 1933. The book written with Aciman Şabdanov. The book written for Russian that study in Kirghizstan. *Grammatika Kirgizskogo Yazıka* is written for students who are learning Kirghiz Language in Russian School. The book consists of three volumes. This book is written in Kirghiz Literary Language. *Kratkoye Vvedenie v İzuçenie Kirgizskogo Yazıka* is written in 1947. The book is completely scientific. The book addresses those who want to learn Kirghiz Language scientifically. The author says that this work is related to the Turkology affairs at the entrance of the book. In our report his books will be analyzed in detail. We believe that such a study will be useful for those interested in the field of Turkology.

Keywords: Turkology, Batmanov, Kirghiz Language, Grammar of Kirghiz Language.

* Ardahan University, Faculty of Humanities and Letters, (chinarasasykulova@ardahan.edu.tr).

MOLDOVA BİLİMLER AKADEMİSİ SİSTEMİNDE GAGAUZOLOJİ: SOVYET SONRASI DÖNEM

Dr. Diana NİKOGLU* - Dr. Evdokiya SOROCHYANU - Vitali SİRF

Moldova Bilimler Akademisi sisteminde Gagauzoloji ile ilgili konular 1950'lerde araştırılmaya başlamıştır. Dilbilimi, tarih ve etnografya olmak üzere söz konusu araştırmalar Sovyet sonrası dönem içerisinde 1987 yılında kurulmuş özel birim olan Gagauzoloji Bölümü çalışanları tarafından sürdürülmüştür. Dil bilimi ve edebiyat, sektörel terminoloji, etnolinguistik, folklor, Gagauzların dini, bölgesel ve dilsel kimliği, modern etno-tarihsel mitler vb. konularda yeni çalışmalar yapıldı. Bu çalışmaların bir kısmı monografi, inceleme, makale, terimler sözlüğü, folkloristik derleme çalışmaları şeklinde yayınlandı (P. Çebotar Gagauz edebiyatı. Derlemeler (1993), G. Gaydarcı Türk dünyası gramer terimleri kılavuzu (Gagauzça ve Rusça, 1997), İ. Dron Gagauz coğrafi terimler sözlüğü (2001), Gagauz halk türküleri (2001), D. Nikoglo Gagauzların beslenme sistemi (2004), İ. Bankova Çağdaş Gagauz dilinde niteleyici isim eşdizimleri (2004), E. Soroçanu Gagauzların kalendar adetleri: etnolinguistik çalışma (Gagauzça ve Rusça, 2004), E. Kvilinkova Ortodoksluk - Gagauz etnik kökeninin çekirdeği (2013), Gagauzlarda Kurban (2015) ve diğerleri, E. Soroçanu, T.F. Şarşov Gagauzça-Rusça-Romence dil bilgisi terimleri sözlüğü (2015), V. Sırf Gagauz halk masalı (2013) ve diğerleri). Çalışmaların diğer kısmının yayınlanması ek hazırlıkların yapılmasını gerekli kılmaktadır (Büyük Gagauzça-Rusça sözlük, düğün adetlerinde sözcük ve semboller, halk kültüründe ekmek, etnik mit, sembol ve markörlerin oluşumu, halk nesri, geleneksel paremiyoloji, dini mitolojik dünya görüşü ve diğerleri). Bu planların gerçekleşmesi, dünya Türkolojisinin gelişimine önemli bir katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gagauzoloji, Etnoloji, Tarih, Gagauz Dili, Folklor, Mitoloji, Dini Kimlik.

* Kültür Mirası Enstitüsü, Gagauz Etnoloji Bölümü, Moldova, (nikoglo2004@gmail.com).

GAGAUZOLOGY IN THE SYSTEM OF THE ACADEMY OF SCIENCES OF MOLDOVA: THE POST-SOVIET PERIOD

Dr. Diana NIKOGLU* - Dr. Evdokiya SOROCHYANU - Vitali SIRF

The problems of Gagauzology in the system of the Academy of Sciences of Moldova have been studied since the 1950s. These studies (in linguistics, history and ethnography) in the post-Soviet period were continued by the staff of the special unit created in 1987 - the Department of Gagauzology. There were new studies in the field of linguistics and literary criticism, branch terminology, ethnolinguistics, folklore studies, religious, regional and linguistic identity of the Gagauz, modern ethno-historical myths, etc. Some of them were realized in the form of published monographs, essays, articles, terminological dictionaries, folklore collections (Cebotari P.A. *The Gagauz Imaginative Literature: Essays* (1993); Gaydarci G. *Türk Dünyası Gramer Terimleri Kılavuzu* (in the Gagauz and Russian languages, 1997); Dron I.V. *Dictionary of Gagauz Geographical Terms* (2001), *Gagauz halk türküleri* (2001); Nikoglu D.N. *The Gagauz Eating System* (2004); Bankova I.D. *Substantive Attributive Word Combinations in Modern Gagauz Language* (2004); Soroceanu E.S. *Gagauzların Kalendar Adetleri / Calendar Rituals of the Gagauz: Ethnolinguistic Study* (in the Gagauz and Russian languages, 2006); Kvilinkova E. *Orthodoxy - the Core of Gagauz Ethnicity* (2013), *Qurbani at the Gagauz* (2015); Soroceanu E.S., Sharshov T.F. *Gagauz-Russian-Romanian Dictionary of Linguistic Terms* (2015); Sirf V.I. *Gagauz Folk Fairy Tale* (2013), and so on). The other part of works requires additional preparation for publication (*The Big Gagauz-Russian Dictionary; Vocabulary and Symbols of Wedding Rites; Bread in Folk Culture; Formation of Ethnic Myths, Symbols and Markers; Folk Prose; Traditional Paremiology; Religious-Mythological Worldview, etc.*). The implementation of these plans will be a significant contribution to the development of world Turkic studies.

Keywords: Gagauzology, Ethnology, History, Gagauz Language, Folklore, Mythology, Religious Identity.

* Cultural Heritage Institute, Gagauz Ethnology Department, Moldova, (nikoglu2004@gmail.com).

GAGAUZ EDEBİYATINDA “GAGAUZ” ETNONİMİ

Dr. Diana NİKOGLO*

Gagauzolojide henüz çözülmemiş sorunlarından biri “Gagauz” etnoniminin etimolojisidir. Mevcut hipotezlerin hiçbiri yeterli kanıt temeline sahip değildir. Selçuklu hipotezini destekleyenler, “Gagauz” isminin Sultan Keykâvûs isminden geldiğini savunmaktadırlar; Akademisyen V. Radlov, “Gagauz” isminin “gök” ve “oğuz” olmak üzere iki kelimedenden oluştuğuna ileri sürmektedir; dil bilimci L. Pokrovskaya, “gagauz” kelimesinin - “kan-ga” adlı kabileden geldiği versiyonunu ortaya koymaktadır; meslekdaşı N. Baskakov ise “gagauz” kelimesinin “hak” ve “oğuz” kelimelerinden oluştuğunu ileri sürmektedir.

Gagauzların edebiyatında esas olarak V. Radlov ve N. Baskakov’un hipotezleri yer almaktadır. Örneğin, N. Baskakov’un versiyonu D. Tanasoğlu’nun “Uzun Kervan” tarihi romanında yer almaktadır. Yazar, söz konusu etnonimin evrimini Balkanlara göç etmeden önce Oğuz devletinde Gagauzların atalarına ait “oğuz” etnonimden başladığını gösterir. Daha sonra D. Tanasoğlu, Oğuzların bir kısmının batıya göç etmesinden önce ortaya çıkan yeni “hak oğuz” etnonimi ile devam eder. Bu etnonim günümüzdeki Bulgaristan topraklarına yerleştikten sonraki ilk yıllarda Balkanlar’da da korunmuştu, ancak daha sonra Hristiyanlığın kabul edilmesi ile “Gagauz” a dönüştürülmüştür.

Gagauz edebiyatının diğer eserlerinde de Gagauz yazarları Gagauzların atalarının Avrasya bozkırlarında yaşayan Oğuz oldukları hipotezine bağlılıklarını gösterirler.

Anahtar Kelimeler: “Gagauz” Etnonimi, Oğuzlar, Hak Oğuz, Kan-ga-guz, Oğuz Devleti, Balkanlar, Hristiyanlık.

* Tarih Bilim Dalı, Gagavuz Etnolojisi Bölümü, Kültür Mirası Enstitüsü, Moldova, (nikoglo2004@mail.ru).

THE 'GAGAUZ' ETHNONYM IN THE GAGAUZ FICTION

Dr. Diana NIKOGLO*

One of the unsolved problems of Gagauzology is the etymology of the ethnonym 'Gagauz'. None of the existing hypotheses has a sufficient evidence base. The supporters of the Seljuk hypothesis believe that the name 'Gagauz' came from the name of Sultan Kaikavus; the academician V. Radlov believed that the name 'Gagauz' consists of two parts - 'Gyok' and 'Oguz'; the linguist L. Pokrovskaya expressed the idea that the word 'Gagauz' came from a name of one of the tribes 'Kanga'; her colleague N. Baskakov suggested that 'Gagauz' was transformed from two words: 'Hakk' and 'Oguz' (true Oguz), etc. The fiction of the Gagauz people reflects mainly the hypotheses of V. Radlov and N. Baskakov. For instance, the version of N. Baskakov is represented in D. Tanasoglu's historical novel 'Uzun kervan'. The author shows the evolution of the ethnonym, beginning with the ethnonym 'Oguz', which was inherent to the ancestors of the Gagauz people still on the territory of the Oguz state before their migration to the Balkans. Then D. Tanasoglu writes about the new ethnonym 'Hakk Oguz', which appeared before the migration of a part of Oguzes to the west. The same ethnonym was preserved in the Balkans in the first years after settling in the territory of present-day Bulgaria, but then, after the adoption of Christianity, it was transformed into 'Gagauz'. In other works of Gagauz fiction (in poetry and essays) Gagauz writers also prove their adherence to the hypothesis that the ancestors of the Gagauz were the Oguz who inhabited the Eurasian steppes.

Keywords: The Ethnonym 'Gagauz', Oguz, Hakk Oguz, Kanga-guz, The Oguz State, Balkans, Christianity.

* History Department, Gagauz Ethnology Sciences, Legacy of Culture Institute, Moldova, (nikoglo2004@mail.ru).

ORTA ASYA'NIN ORTAÇAĞ MİMARİSİ: BATI VE RUS PERSPEKTİFLERİ

Dilrabo TOSHEVA*

Orta Çağ Orta Asya mimarlığının tarih yazımı (10 - 14. asır ms) 1920'lerde başladı ve bilimsel görüşleri farklı yönlere ayırdı. Vasily Shishkin ve Vadim Masson bağlı formda ve yerel Soğd Orta Asya tarzı ile anıtsal mimariyi bütünleştiren çalışmalara başladı. Bu türde Alexander ve Boris Bernshtam Zasişkin olarak birkaç başka daha isim bulunmaktadır. Bölgenin İslam mimarisini nadiren inceleyen Batılı alimler Orta Asya mimarisini Fars mimarisi kategorisinde sınıflandırmışlardır. Orta Asya mimari geleneğini tanımlamak için bir yol olarak Budist, Helenistik, Hristiyan (Bizans) ve İslami etkiler ile Orta Asya'dan yerel bilim adamları da dahil olmak üzere bilim adamları çalışmışlardır. Batı Rus ve yerel hikayeleri incelenmesi İslam / Orta Asya mimarisi hakkında anlatıları, sanat Batı bilim ve Orta Asya'nın maddi kültürünün oryantal kodlamanın Rus yolu 'Soğd-merkezli' karakteristiğinin 'Fars-merkezli' karakteristik kavramını ayırt eder. Çalışmada ayrıca Orta Asya'nın anlatılmamış / tanınmamış hikayeleri periferik mimarisini vurgular bölgenin, fiziksel eserler tarih yazma alternatif bir yol anlatılır. Çalışmada, ithal kültürel etkilere ek olarak, yerel Türk ve Soğd (göçebe-sedanter) ortak yaşam rolü bölgedeki İslam mimarisinin ana uyarıcısı olarak vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Orta Asya Mimarisi, Tarihi Eserler, Orta Asya, Rus Bakış Açısı, Türk-Soğutça Ortak Yaşamı, Orta Asya Göçebeleri.

* Doktora Öğrencisi, Queensland Üniversitesi, Mimarlık Okulu, Avustralya, (dilrabotosheva@gmail.com)

MEDIEVAL CENTRAL ASIAN ARCHITECTURE: WESTERN AND RUSSIAN NARRATIVES

Dilrabo TOSHEVA*

The historiography of medieval Central Asian architecture (10-14th century AD) started in the 1920s and divided scholarly opinions into different fronts. A majority of Soviet scholars, starting from Vasily Shishkin and Vadim Masson tended to relate the form and decoration of monumental architecture to a local Sogdian style of Central Asia, while few others, such as Alexandr Bernshtam and Boris Zaspkin connected it to the influence of a nomadic Turkic style. Western scholars, who scarcely studied the Islamic architecture of the region, simply classified Central Asian architecture under the category of Persian architecture. Scholars, including local scholars from Central Asia, also considered Buddhist, Hellenist, Christian (Byzantine) and Islamic influences as a way to define and describe Central Asian building traditions. Investigating the Western, Russian and local narratives of Islamic Central Asian architecture, this paper proposes the notions of Persiancentric to describe Western scholarship and Sogdiancentrism to describe the Russian orientalist way of codifying the material culture of Central Asia. The paper also discusses the alternative way of writing the history of the physical artefacts of the region emphasizing the untold histories of peripheral architecture of Central Asia. The premise of the research is that in addition to imported cultural influences, the role of local Turko-Sogdian (nomad-sedentary) symbiosis should be foregrounded as the main stimulator of Islamic architecture of the region.

Keywords: Medieval Central Asian Architecture, Historiography, Western Views, Russian Perspective, Turko-Sogdian Symbiosis, Central Asian Nomads.

* Ph.D. Student, The University of Queensland, School of Architecture, Australia.
(dilrabotosheva@gmail.com).

KAZAKİSTAN'DA ARAŞTIRMA BİLGİ ALANININ SOSYAL-FELSEFİK ÖZELLİKLERİ

Dr. Dosjan BALABEKULY*

Makale, e-kültür dünyasında büyük bir rol oynayan sanal iletişim olgusunun analizi ve karakteristiği hakkındadır. Yazar, konu ilişkilerinin karakterine bağlı olarak sanal iletişim türlerinin sınıflandırılmasını sunmaktadır. Sanal iletişimde yer alan hatlar ve özellikler ortaya çıktığı gibi, kişi ve toplum için avantaj ve riskler de vardır. Makalede ayrıca iletişimsel olarak bir birey üzerindeki sanal etkileşimin çelişkili etkisinin bazı sosyo-felsefi konularına da yer verilmiştir. İnternetin ortaya çıktığı sosyal ve kültürel koşulların, gerçekliğin sanallaştırılması için bir faktör olarak görülen çevrimiçi sosyal ağlar fenomeni için önkoşulları ortaya koyması, bunun yanı sıra Kazakistan'ın bilgi alanındaki sanal iletişim pratiğinin ana sosyal ve felsefi yönleri analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanal İletişim, Sanallaştırma, Bilgi Toplumu.

* al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi, Almatı, Kazakistan, (balabekuly93@mail.ru).

RESEARCH INFORMATION SPACE IN KAZAKHSTAN SOCIAL-PHILOSOPHICAL ASPECTS

Dr. Dosjan BALABEKULY*

Article is devoted to the analysis and the characteristic of a phenomenon of the virtual communication playing the dominating role in the world of e-culture. The author offers classification of types of virtual communication depending on character of the relations of subjects. Lines and the features inherent in virtual communication are as a result revealed, advantages and risks to the person and society are opened. The article is devoted to some socio-philosophical issues of the contradictory influence of virtual interaction on a communicative individual. There are analyzed the social and cultural conditions, in which the Internet originated, revealed the preconditions for online social networks phenomenon, regarded as the factor for reality virtualization. As well as the main social and philosophical aspects of virtual communication practice in the information space of Kazakhstan.

Keywords: Virtual Communication, Virtualization, Information Society.

* al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan, (balabekuly93@mail.ru).

GELENEKSEL GAGAUZ KÜLTÜRÜNDE UNLU MAMUL VE EKMEKLERE AİT TÜRK İSİMLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Evdokia SOROCHYANU*

Gagauzça kurban ekmää, düün kolacı, can pitası, üleşirmä kolaç vd. gibi ekmek ve unlu mamullere ait pek çok arkaik kelimeyi barındırmaktadır.

Gagauzlar tarafından kullanılan ekmek çeşitleri ve unlu mamullerin isimleri, geleneklerinin Balkan kültürünün bir parçası olduğunun ve Balkan dünya görüşü ile örtüşüyor olduğunun göstergesidir. Bu isimler söz konusu etno-kültürel alanda mevcut putperestliğin ve Hristiyanlığın senkretizmini yansıtır. Ekmek ve unlu mamuller isimlerinin etnolingüistik analizi, Yunanca, Slavca ve Romenceden aktarılan alıntılarının arkaik Türk sözcükleri üzerine sözcük katmanları oluşturduklarını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Gagauzlar, Ekmek, Unlu Mamuller, Âdet Sözcükleri, Türk Terminolojisi, Balkanlar, Besarabya.

* Kültür Mirası Enstitüsü, Gagauz Etnolojisi Bölümü, (sevdokia@mail.ru).

TURKIC NAMES OF BREAD AND FLOUR PRODUCTS IN THE TRADITIONAL CULTURE OF GAGAUZ

Assoc. Prof. Dr. Evdokia SOROCHYANU*

The Gagauz preserved the archaic names for bread and flour products. These are such names as un, екмек, çörek, ekin, booday, bulgur, bulamaç, umaç, akıtma, kabartma, gözlemä, katlama, dizman, gevrek, and some others. Some new words were borrowed in the processes of ethnocultural contacts with Greeks, Bulgarians, Turks, and Romanians in the Balkan region, as well as with Moldavians, Ukrainians, and Russians in Bessarabia. Different ways of these lexical borrowing processes existed. Some Greek words might have been borrowed through Bulgarian and Turkish languages (such as, for example, kaniska, pita, кукла - through Bulgarian, while pide, pazlama, pesmet, lalangıta (M.G. > Pers.), somun - Turkish). Some Arabian and Persian words came to Gagauz through Turkish language also (çullama, tarana, lokum, kirde, etc.). The names of ritual breads used in the Gagauz calendar cycle were borrowed from Bulgarian and Moldavian languages mainly. Turkic lexica predominates in the rituals of maternity cycle (ballı çörek, gevrek, adımçörää, diş çörää, balliboş pazlama, etc.). Collocations made from Gagauz and borrowed lexemes presents a big group (kurban ekmää, düün kolacı, can pitası, üleştırmä kolaç, etc.).

The Gagauz bread names show that their traditions are a part of culture of peoples of the Balkans. These names reflect the Balkanic “view of world” which is characterized by a syncretism of pagan and Christian traditions. The ethnolinguistical analysis have demonstrated that these Greek, Slavic, and Romanian loanwords present a superstrate layer and were added to the more archaic Turkic lexica.

Keywords: Gagauz, Bread, Flour Products, Ritual Lexica, Turkic Vocabulary, Balkans, Bessarabia.

* Gagauz Ethnology Sciences, Legacy of Culture Institute, (sevdokia.mail.ru).

MODERN TÜRKOLOJİNİN GELİŞMESİNDE K. JUBANOV'UN ROLÜ

Prof. Dr. Gulzhan SHOKYM*

Latin alfabesine geçiş, manevi yenilenmenin bir gereğidir. Latin alfabesini kullanmak, Türk dünyası ve küresel dünyaya entegre olmamızı sağlayacak, ulusal bilincimizin yeniden canlanmasına yol açacaktır.

Ayrıca dünyadaki küreselleşme sürecine uygun olarak, kardeş Türk devletlerinin de ortak ulusal tarihinin köklerini derinlemesine incelenip, birleşme, daha da yakınlaşma süreci hızlanacaktır. Kazakistan'ın Latin alfabesine geçişi, Türk dünyasının birleşmesi için temel olacak, ayrıca manevi birlik ve ortak görüşe sahip olmanın tek yolu olduğunu düşünerek, bu konunun derinlemesine incelenmesi gereken bir konu olduğu kanısına varmış bulunmaktayız.

XX. yüzyılın başlarında Kazak dilinin Latin alfabesine geçirilmesi, imlasının yapılmasına ilk olarak önem veren bilim insanlarının başında Türkolog, Kazak dilbiliminin temelini oluşturan, Kazak dilbilimi alanında ilk Kazak profesör olan Kudaybergen Jubanov gelmektedir.

Kudaybergen Jubanov, araştırmalarında Altayistik, Türkoloji meselelerini toplumsal dilbilimi açısından ele almış ve yaptığı inceleme neticesinde pek çok konu çözüm bulmuştur. Örneğin Türk halklarını (dillerini) yakınlaştırmak, birleştirmek için yazının toplum tarafından her alanda kullanılması gerektiği fikrini savunmuştur. Yani o, Kazak alfabesini diğer Türk dilleriyle uyumlu olmasını sağlamayı hedeflemiştir. Bilim insanı Jubanov'un yazım kurallarıyla ilgili teorik araştırmaları ahlında Kazak alfabesinin oluşturulması, yabancı dilin grafiğini Kazak dilinin kendine has özelliğine göre uyarlanarak Kazak dilinde kullanılan seslerin (harflerin) özelliğini göstermek (tespit etmek), Kazak yazım kurallarının temel ilkelerini belirlemeye yönelikti.

Kudaybergen Jubanov, Kazak alfabesi sorunlarına yönelik yaptığı araştırmalarında, genel dil bilgisi düzeyinde, tanınmış, alanında kendini ispatlamış bilim insanların bilimsel çalışmalarında yer alan, başka bir dillere yönelik yapılan bazı deneysel verilere dayanarak, Yunanca, İngilizce, Fransızca, Almanca, Rusça, Ermenice, Gürcüce, Arapça ve Türk dillerinin özelliklerini iyi bilerek, bunları Kazak dili ile karşılaştırmak suretiyle ele almıştır.

Jubanov'un dilbilimi üzerine yaptığı çalışmaları, yani bilimsel mirasları incelendiğinde, onun çalışmaları Kazak dilbilgisiyle kısıtlı olmayıp, genel dil bilgisi, toplumsal dilbilimi, psi-ko-dilbilim teorisine dayanarak, karşılaştırmalı ve tarihi dil bilimine (Türkoloji, Altayistik) kadar ulaştığını görmek mümkündür. Bunun yanı sıra Jubanov'un araştırmalarının kapsamı karşılaştırmalı dilbilimi, özellikle doğu bilimine doğru genişleyerek, onun dünya dilleri tipolojisi ve dil evrenselliği konusu üzerine durduğu bilinmektedir.

Kudaybergen Jubanov, dil konusunu, diğer bilim insanları gibi kullanım dışı (istatistik açıdan) ele almayı, kullanımda, sosyal bir olgu olarak, dolayısıyla sosyal ihtiyaçlar açısından incelemiştir. Dili bu bakımdan araştırma, Kazak dilbiliminde uygulamalı dilbiliminin ayrı bir alan olmasına ve yeni bir yön kazanmasına neden olmuştur. Bunun yanı sıra teorik dilbiliminin gelişmesine etki ederken matematiksel dilbilim de ortaya çıkmıştır.

Kudaybergen Jubanov, araştırmalarında Altayistik, Türkoloji meselelerine toplumsal dilbilimi açısından çözüm arayarak, Türk halklarını (dillerini) yakınlaştırmak, birleştirmek için toplum tarafından önem kazanması ve kullanılması gerektiği fikrini savunmuştur. Jubanov'un üzerine durduğu mesele günümüzde de önemini kaybetmemiş olup, Kazakistanlı ve Türkiyeli bilim insanları tarafından yapılacak yeni bilimsel çalışmalarına esas olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Latin Alfabesi, Kazak Alfabesi, Türk Dilleri, Dilbilimi.

* Filoloji Bilim Dalı, (shokum@mail.ru).

THE ROLE OF K. ZHUBANOV IN THE DEVELOPMENT OF MODERN TURKOLOGY

Prof. Dr. Gulzhan SHOKYM*

The transition to the Latin alphabet is a requirement of spiritual revival. The use of the Latin alphabet will allow us to integrate into the Turkic and global world, to revive our national consciousness.

In addition, in accordance with the process of globalization in the world it will deepen the common national history researches of brotherly Turkic countries and will further strengthen the process of integration. Considering that the transition of the Kazakh language into the Latin alphabet will be the basis for the unity of the Turkic world and the right way that bring the spiritual and worldview unity, we think it is important to study this issue.

At the beginning of the 20th century Turkologist scientist, who initially paid attention to the translation of the Kazakh language into the Latin alphabet, the first Kazakh professor in the sphere of linguistics - Kudaibergen Zhubanov, who founded the scientific basis of the Kazakh linguistics.

In K. Zhubanov's research, the problems of altaistics, Turkology were solved in terms of social linguistics. For example, he suggested that for joining Turkic nations (languages) the writing should have a mass character. That is, he aimed to coordinate the Kazakh alphabet with the other Turkic languages.

Theoretical research on the orthography of the scientist mainly focused on the creation of the Kazakh alphabet, the search for effective ways to adapt the alphabet of other languages to the internal features of the Kazakh language, to reflect the peculiarities of the Kazakh language sounds in accordance with the specific features of orthoepy and orthography, to define the leading principle of the Kazakh orthography.

K. Zhubanov analyzes the problems of the Kazakh alphabet in the context of general linguistic level of knowledge, works of well-known scientists, some experimental studies of other languages, he compared the peculiarities of Greek, English, French, German, Russian, Armenian, Georgian, Arabic and Turkic languages with the Kazakh language.

By studying the linguistic heritage of K. Zhubanov, we can say that his works go beyond the Kazakh linguistic and embrace general linguistics, social linguistics, psycholinguistics, and comprehend historical-linguistics (Turkology, altaistics). It is also known that the scope of the scientist's research has expanded to comparative linguistics, in particular, Orientalism, and then into the typology and language universality of the world languages. K. Zhubanov did not consider the language as non-use (static) as other scientists, but also as a social phenomenon in terms of social need. The study of the language has contributed to the development of individual linguistics in the Kazakh linguistics and its emergence of new trends. At the same time in influencing to the development of theoretical linguistics has appeared mathematical linguistics.

K. Zhubanov researched the issues of altaistics and Turkology by the point of social linguistics and suggested that to integrate Turkic nations (languages) the writing should have a mass character. The problem that the scientist pointed out can still be the basis of new scientific works of Kazakh and Turkish scientists without losing their relevance.

Keywords: Latin Alphabet, Kazakh Alphabet, Turkish Languages, Linguistics.

* Philological Sciences, (shokum@mail.ru).

KAZAKİSTAN TÜRKİYE İLİŞKİLERİNDEKİ SİYASİ BİLGİ İLETİŞİMİ

Prof. Dr. Gulmira SULTANBAYEVA* - Aikerim ALİMZHANOVA** - Arş. Gör. Zarina BAYEVA***

Türk devletleri arasındaki siyasi durum, toplum ile ekonomi üzerine objektif yorum yapmakta ve ortak kültürel değerlerimizi tanıtmada tek alan iletişim alanıdır. Bu anlamda Kazakistan ile Türkiye ilişkilerinde bilgi iletişimi önemli bir yere sahiptir. Bağımsızlığımızdan bu yana iki devlet arasındaki iletişim alanında ortak medya kuruluşları çalışmaktadır. Bu çalışmada biz kendi açımızdan medya camiasını analiz ederek, önemine ve gelişmesine odaklandık.

Dünya medeniyetinde, özellikle Doğu'da Türk medeniyeti önemli bir yere sahiptir. Kazakistan'da iki ülke arasındaki iletişimde ilk faaliyetleri başlatanlar "DA Kazakistan" uluslararası kültürel-entellektüel cumhuriyet dergisi, "Kazakistan Zaman" uluslararası siyasi halk gazetesi, "Turkistan" uluslararası haftalık analitik gazeteleri idi. Bu uluslararası yayınlar, Kazakistan ve Türkiye arasında bilgi alışverişinin gelişmesine katkı yapmışlardır.

Bununla birlikte Türkiye Cumhuriyeti'nde Kazak Türkçesi ile medya yayınlarının olması da önemli faaliyetlerden birisidir. Türkiye Cumhuriyeti'nin radyo ve televizyon kurumuna bağlı "Türkiye sesi" isimli radyo yayını yapılmaktadır. Bu radyo yayını dünyanın 30 farklı dilinde yayınlanmakta olup her gün 30 dakika canlı olarak Kazak dilinde program yayınlamaktadır. Türkiye'nin en büyük ve önemli medya kurumlarından biri de TRT web platformu. Bu platform, beş kıtada 24 saat yayınlanmakta olup, Kazak dili dahil olmak üzere 30 çeşitli dilde çok geniş ve kapsamlı kültürler ve medeniyetler hakkında bilgi yayınlamaktadır.

Siyasi bilgi iletişimi - Türk dünyasındaki halkların kültür ve uygarlık açısından iletişim merkezine dönüşmesine ve aynı çizgi üzerinde yürütmesine, Türk dillerini konuşan ülkeler arasındaki bilgi alanının genişletilmesinin bir garantisidir. Bu anlamda Kazak gazetecilerinin hala çalışması gereken geniş alanlı, zengin konular bulunmaktadır. Gelecekte, Türk dünyasının küreselleşme döneminde kendi medeni tasavvurunu çizmede ve kendisine ait sesi ile uluslararası iletişim ve kültürlerarası diyalog için iletişim potansiyelini ihtiyaç duyacağımız açıktır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi İletişimi, Bilgi Alanı, Kültürel Değerler, Türk Devletleri.

* Al Farabi Kazak Devlet Üniversitesi, Almatı, Kazakistan, (sultanbaeva@gmail.com).

** Al Farabi Kazak Devlet Üniversitesi, Almatı, Kazakistan, (aikerim.alimzhan@gmail.com).

*** Al Farabi Kazak Üniversitesi, Almatı, Kazakistan, (zarina.buenbai@gmail.com).

POLITICAL COMMUNICATION IN RELATION TO KAZAKHSTAN AND TURKEY

Prof. Dr. Gulmira SULTANBAYEVA^{*} - Aikerim ALIMZHANOVA^{**} - Zarina BAYEVA^{***}

The mass media are one of the most important areas in the formation of public opinion. The media also plays an equally important role in covering various political, economic and social topics, as well as propaganda of the spiritual values of the Turkic states. Since 1991 Kazakhstan and Turkey began forming a system of media cooperation in the information space. Based on the existing Kazakh-Turkish experience in the media, the paper examines the formation and development of the media cooperation between two countries.

The beginning of the XXI century was marked by new stage of political, economic, public and social relations between two countries. Thus, the initiative concerning establishment of Parliamentary Assembly for Turkic-speaking countries which was declared by the President of the Republic of Kazakhstan N. Nazarbayev, was supported by Turkey.

At present time, mass media take the leading place in forming and development of information relations between Kazakhstan and Turkey. The “DA Kazakhstan” magazine, the international political newspaper “Kazakhstan Zaman” and analytical weekly “Turkistan” is considered to be the republican level edition which tracked the information space of two countries.

In modern Turkey there are some broadcasts in Kazakh language. So, there is a broadcast “The Voice of Turkey” among the program of Turkish Republic tele-and radio corporation. Radio of Turkey extends the transfers in 30 languages of the world, including a half-hour broadcast of the air in the Kazakh language.

International relations between Kazakhstan and foreign countries information and communicative processes are developed on the basis of bilateral consent. In political and information field of Kazakhstan the distribution of foreign editions becomes more and more typical, and it influences the development of Kazakhstan information and communicative space and its accessibility for foreign mass media.

Keywords: Information Communication, Information Field, Cultural Values, Turkish States.

* Al Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan, (sultanbaeva@gmail.com).

** Al Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan, (aikerim.alimzhan@gmail.com).

*** Al Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan, (zarina.buenbai@gmail.com).

EDEBİ DİL VE ESKİ TÜRK YAZISI

Prof. Dr. Güljibek KUSMANOVA*

Edebi dili geliştirmede eski Türk yazısından başlayıp, şair ve yazarların eserleriyle birlikte sözlü edebiyatın çeşitli türleri; geleneksel yaşamla ilgili şiirler, aşk destanları, kahramanlık destanlar, vecizeler ve atışmacıların katkısı büyüktür.

Kazak edebi dilindeki sözcükler ve onların gramer yapısı ve kelime türetme, çekim ekleri, seslerin fonetik sistemindeki normlar ve kaideler eski Türk edebi dilinden gelmektedir. Eski Türk yazısındaki esas dil kuralları ve kaideler Kazak Türkçesi için de geçerlidir. Eski Türk yazısından Kazak edebi dili ile eski Türk dilinin arasındaki bazı benzerlikleri fark edebiliriz. Örneğin, ünlülerin kalın ve ince olarak ayrılması, büyük ünlü uyumunun korunması vb. Onların arasındaki benzerliği sözcük türlerinden, çekimlerden, eylemin sıfat-fiil, zarf-fiil ve bildirme kiplerinden, sözcük türetiminden görmemiz mümkündür. Sıfat-fiilden yapılan tahmin gelecek zamanın -ma-s-pın, -me-s-pin, -ba-s-pın, -be-s-pin, -pa-s-pın, -pe-s-pin gibi olumsuz şeklinin zamanla oluşmuş -man, -men, -ban, -ben, -pan, -pen gibi kısaltılmış şekilleri mevcuttur.

Eski Türk yazısındaki güzel konuşma sanatı, edebi yöntemlerin ortaklığı, şiir dili gibi eski Türk dili geleneğinin Kazak dili ile benzerlik göstermesi geleneklerin devamlılığının bir göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Kazak Edebi Dili, Esas Dil Kuralları, Türk Edebi Dili, Sıfat-Fiil.

* D. Serikbayev Doğu Kazakistan Devlet Teknik Üniversitesi, Kazak ve Rus Dilleri Bölümü, (kusmanova_2014@mail.ru)

LITERARY LANGUAGE AND ANCIENT TURKIC INSCRIPTIONS

Prof. Dr. Göljibek KUSMANOVA*

Beginning with the ancient Turkic written scripts and the works of various poets and writers, also various genres of folk and oral literature such as describing the traditions of life, lyric-epic, heroic poems, as well as aitysker-poets played a huge role in the development of the literary language.

Basic principles and laws of the Kazakh literary language in grammatical structure and word formation, word transformation, sound-phonetic system are formed from the ancient Turkic literary language. The main language norms, which are contained in the ancient Turkic script, are also the basis of the Kazakh language. From ancient Turkic inscriptions one can trace a certain similarity between the Kazakh literary language and the ancient Turkic language. For example, the presence of hard and soft vowel sounds, as well as the preservation of the law of synharmonism. Similarities between them can be found in parts of speech, in the declension system, in participial forms of verbs, and in word-formation systems. There are such simplified variants as-ман, -мен, -бан, -бен, -пан, -пен formed from the negative form of the predictable future tense of participle as-мас-пын, -ме-с-пін, -ба-с-пын, -бе-с-пін, -па-с-пын, -пе-с-пін.

The art of text processing in the ancient Turkic inscriptions, the ways of expressing figurative thought, the commonality of the methods of illustration, the similarity of the poetic samples and the traditions of the ancient Turkic language with the Kazakh language are reflected in the principle of continuity.

Keywords: Kazakh Literary Language, Main Language Rules, Turkish Literary Language, Adjective Verb.

* D. Seribayev East Kazakhstan National Technic University, Department of Kazakh and Russian Languages, (kusmanova_2014@mail.ru).

KÜLTÜREL ALANDA MİLLİ STEREOTİPLER

Prof. Dr. Güljibek KUSMANOVA*

Stereotip (kalıp yargı) kavramını dilcilerle beraber sosyologlar, kognitologlar, psikologlar, etnopsikologüstler kendi bilimsel çalışmalarında ele alırlar. Araştırmacılar klişe terimini lengüistik ve kognitif kategori olarak anlatırlar. Dil açısından bilimsel anlamda stereotip kavramını ilk ortaya atan Amerikalı gazeteci Walter Lippmann'dır. O, stereotip kavramını basitleştirilmiş, hazır, önceden kabullenmiş bir anlayış olarak tarif etmektedir. Onlar milli özellikler ve gelenek görenekler esas alınarak oluşur. Stereotiplerde değer verme özelliği üstündür. Bununla beraber, stereotip tarafsızdır. O, insan hislerinin en yüksek göstergesidir. Araştırmacılar stereotipleri yalan, insan düşüncesindeki resimler, sezgisel sembol, sıralanmış tip olarak ele aldılar. Günümüzde bilim adamları stereotiplendirmeyi esas ve gerekli kognitif süreç olarak incelemeye başladılar. Stereotipler, insan ruh durumunun esas özelliklerinden biridir. Stereotiplendirilmiş anlama, değerlendirme kategorşlerini topluma özgü tekrarlanan olay olarak tanıdı. Çoğu araştırmacılar stereotipleri Medyayla irtibatlandırılar. Bilim adamları stereotiplerin özelliklerini dikkate alarak birkaç gruba ayırırlar: sosyal stereotip, irtibat kurma stereotipi, milli stereotip, etnokültür stereotip vb. Milli stereotip belli bir milletin milli özelliğini, etnokültür stereotip ise milli kültürel özellikleri içerir.

Anahtar Kelimeler: Stereotip, Araştırmacılar, Bilim Adamları, Sosyal Stereotip.

* D. Serikbayev Doğu Kazakistan Devlet Teknik Üniversitesi, Kazak ve Rus Dilleri Bölümü, (kusmanova_2014@mail.ru)

NATIONAL STEREOTYPES IN THE CULTURAL SPACE

Prof. Dr. Göljibek KUSMANOVA*

Not only linguists but scientists, cognitologists, psychologists, and ethno-psycholinguists study the notion of stereotypes in their scientific research. Researchers explain stereotypes as a linguistic and cognitive category. American journalist W. Lippman was the first who introduced the notion of stereotypes in scientific linguistic circulation. In his concept he defines it as a ready, predictable and condensed notion. They are based on national peculiarities and traditions. The evaluating element is dominating in stereotypes. Also, the stereotype is neutral. It is the highest indicator of human emotions. The researchers consider stereotypes to be a fictitious, primitive form, emotional symbols, and a combination of images. Scientists now consider stereotyping as an essential and necessary cognitive process. Stereotypes are one of the main features of human psyche. The concept of stereotypes is revealed as a phenomenon that is unique to the society. Many researchers associate stereotypes with the media. According to their peculiarities scientists divide stereotypes into several groups: social stereotypes, stereotypes of relations, national stereotypes, ethno-cultural stereotypes, and so on. Ethno-cultural stereotypes reflect the characteristics of a definite culture whereas national stereotypes involve national characteristics of a particular nation.

Keywords: Stereotype, Researchers, Scientists, Social Stereotype.

* D. Seribayev East Kazakhstan National Technic University, Department of Kazakh and Russian Languages, (kusmanova_2014@mail.ru).

TÜRK COĞRAFİ ATLARI VE ONLARIN KAZAKİSTAN'DAKİ ARAŞTIRMALARI

Gülmira MADİYEVA* - Saule BEKTEMİROVA

Doğru isimlerin bilişsel işlevinin anlamı çok büyüktür. Onların yardımıyla, örneğin, antik Türkler gibi belli bir etnografinin dünyasını resmedebilirsiniz. Birçok Türkolog, coğrafi isimlere dikkat ederek, etimolojilerini ortaya koydu. Kazak onomastiklerinin oluşumunda, çok iyi bilinen Türkologların V.V. Radlov, V.V. Barthold, S.E. Malov, A.N. Kononov, N.A. Baskakov, A.M. Sherbak ve diğerlerinin önemli etkileri vardır.

Anahtar Kelimeler: Dilsel Kişilik, Semantizasyon, Coğrafi İsimler, Turkolgiya, Onomastikler, Doğru İsim.

* El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Almati, Kazakistan, (gbmadiyeva.kz@gmail.com)

TURKIC GEOGRAPHYCS NAMES AND THEIR RESEARCH IN KAZAKHSTAN

Gülmira MADİYEVA* - Saule BEKTEMİROVA

The meaning of the cognitive function of proper names is very great. With their help you can recreate the picture of the world of a certain ethnos, for example, ancient Turks. Many Turkologists paid attention to geographical names, revealing their etymology. In the formation of Kazakh onomastics, an important role is played by the studies of such well-known Turkologists as V.V. Radlov, V.V. Barthold, S.E. Malov, A.N. Kononov, N.A. Baskakov, A.M. Sherbak and others.

Keywords: Linguistic Personality, Semantization, Geographical Names, Turkolgiya, Onomastics, Proper Name.

* Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakistan, (gbmadieva.kz@gmail.com).

GÜRCÜ TÜRKOLOJİ EKOLÜ: TEMSİLCİLERİ VE VERİLERİ

Doç. Dr. Gülnara GOCA MEMMEDLİ*

Türkiye'nin sınır komşusu ve dost bir ülke olan Gürcistan'da Türklerle, Türk diline, kültürüne, tarihine ilgi tarih boyunca olduğu gibi, bugün de devam etmektedir. Bir bilim dalı olarak Türkoloji'nin (Türklük Bilgisi'nin) burada başarılı gelişimi söz konusudur. Gürcistan'da Türkçenin dilbilgisel özellikleri, Gürcücede bulunan Türkçe sözcükler, Türkiye-Gürcistan tarihsel-kültürel ilişkileri vb. konularda önemli bilimsel tezler hazırlanmış, monografiler, kitaplar, makaleler yayımlanmıştır. Bu bilgilerden yola çıkarak, bildirimizde Tiflis Devlet Üniversitesi ve Gürcistan Bilimler Akademisi bünyelerinde 1930'lu yıllardan Türkoloji bölümlerinin faaliyetleri, Gürcistan'da Türkoloji çalışmaları Gürcistan'da Türkoloji'nin oluşum ve gelişim tarihi, Gürcistan'da Türkoloji'nin temel yönleri ve temel konuları, Gürcistan'da Türkologlar ekolü, Gürcistan'da Türkoloji'nin verimleri konuları kapsamında irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gürcistan'da Türkoloji, Gürcü Bilim Alanları, Gürcü Türk Bilimsel İlişkileri, Yurtdışında Türkoloji.

* Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, (gulnara59@gmail.com).

GEORGIAN TURCOLOGY SCHOOL: REPRESENTATIVES AND TRANSACTIONS

Assoc. Prof. Dr. Gülnara GOCA MEMMEDLI*

Turkey's neighbor and fellow Turks to Georgia, a country, Turkish language, culture, as well as throughout history, interested in the history, continues to this day. As a science branch, Turkology (Turkish Studies) is a successful development here. In Georgia Turkish grammatical properties, the Turkish words in Georgian, historical-cultural relations, Turkey Georgia made important scientific theses issues, monographs, books and articles have been published. Based on this information, the notification Tbilisi State University and the activities of Turcology departments from the 1930s in the structures of the Georgia Academy of Sciences, Turcology studies in Georgia History of formation and development of Turkology in Georgia, basic aspects and main issues of Turkology in Georgia, Turkology schools in Georgia, It is examined within the scope of the efficiency of Turkology in Georgia.

Keywords: Turcology in Georgia, Georgian Science Areas, Georgian Turkish Scientific Relations, Turcology Abroad.

* Ardahan University, Faculty of Humanities and Letters, (gulnara59@gmail.com).

HİNDİSTAN SÖMÜRGEÇİLİĞİNDE ORYANTALİZM VE İLK İNGİLİZ ŞARKİYATÇILARINDAN WILLIAM JONES

Arş. Gör. Hatice GÖRGÜN*

Doğu'daki siyasi, ticari, bilimsel, kültürel, dini ve ekonomik menfaatleri hedef alan Batılı devletler bu menfaatlere ulaşmak için en büyük aracı Oryantalizm olarak görmüşlerdir. Dini unsurların vasıtası ile ortaya çıkan Oryantalizm, her ne kadar başlangıçta Doğuyu anlama niteliği taşıyorsa da zamanla anlamını kaybetmiş ve saptırılmıştır. Batılı devletler kendilerini Dünya'nın merkezinde görmüşler ve Doğuda kalan her şeyi ötekileştirerek isimlendirmişlerdir. Böylece zamanla yeni kurgulanan bir Doğu ortaya çıkmıştır. Doğu, Batılı devletler tarafından yeni ortaya çıkarılmış olan bu "Hayali Doğu" gibi davranmaya mahkûm bırakılmaya çalışılmıştır. Biz de bu çalışmamızda Hindistan'ın sömürgeleştirilme sürecinde bölgedeki ilk İngiliz şarkiyatçılarından olan William Jones hakkında bilgi vermeyi amaçlamış bulunmaktayız.

Anahtar Kelimeler: Oryantalizm, Sömürgecilik, Batılı Devletler, Hindistan, William Jones.

* İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Urdu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,
(hatice.gorgun@istanbul.edu.tr).

ORIENTALISM IN INDIA COLONIALISM AND THE FIRST ORIENTALIST WILLIAM JONES

Res. Asst. Hatice GÖRGÜN*

Western states aiming at the political, commercial, scientific, cultural, religious, and economic interests in the East regarded Orientalism as the great tool to reach these interests. Orientalism, which emerged through the means of religious elements, lost its meaning over time and distorted even though it initially carried nature of understanding. Western states saw themselves at the center of the Earth and named everything else in the east by othering. Thus, over time, a newly constructed east emerged. The East tried to be condemned to act like this “Imaginary East”, which was newly discovered by Western states. In this work, we aim to provide information about William Jones, one of the first English orientalist in the region during the Indian colonization period.

Keywords: Orientalism, Colonialism, Western Countries, India, William Jones.

* Istanbul University, Faculty of Letters, Department of Urdu Language and Literature, (hatice.gorgun@istanbul.edu.tr).

KIEV MİLLİ TARAS ŞEVÇENKO ÜNİVERSİTESİ'NDE TÜRKOLOJİ GELİŞİMİ

Doç. Dr. Iryna POKROVSKA*

Bağımsız Ukrayna'da ilk Türkoloji bölümü, yerli ve en köklü yüksek eğitim kurumu olan Kiyiv Milli Taras Şevçenko Üniversitesi'nde 1995 yılında kurulmuştur. Bu yıllar içinde Türkoloji bölümü de iki yüzden fazla mezun vermiştir. Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora seviyesinde eğitim veren Türkoloji bölümünde pratik Türkçe, ses bilgisi, teorik gramer, sözcükbilimi, eski Türk edebiyatı, divan edebiyatı, halk edebiyatı gibi dersler verilmektedir.

2014 yılında Türkoloji bölümünde Kırım tatar dili ve edebiyatı Anabilim dalı, 2016'da Gagauz dili ve edebiyatı Anabilim Dalı, 2017'de Azerbaycan dili ve edebiyatı Anabilim Dalı açılmıştır.

Türkoloji bölümünde eğitim gören öğrenciler Erasmus+ programı ve ikili işbirliği anlaşmaları çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'nde İstanbul Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi gibi yüksek öğretim kurumlarında bir dönem ya da bazen iki dönem eğitim görme hakkını kazanmaktadır.

Türkoloji bölümünün bünyesinde TİKA tarafından 2003 yılında kurulan Türk Enformasyon ve Araştırma Merkezi ile 2016 yılında kurulan Kırım tatar dili ve edebiyatı merkezi faaliyet göstermektedir. Adı geçen merkezler sürekli olarak farklı etkinlikler düzenlemiş olup Türk halklarının kültürünü yaymaktadır. Her sene Türk dünyası kültürü haftası ekim ayının son haftasında düzenlenmektedir.

Bundan başka Türkoloji bölümü çağdaş sözlü tercüme laboratuvarı sayesinde simultane tercüme yapabilecek olan uzmanların eğitimini de vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkoloji, Ukrayna, Taras Şevçenko Üniversitesi, Türkçe.

* Kiev Milli Taras Şevçenko Üniversitesi, (irem2003@ukr.net).

DEVELOPMENT OF TURCOLOGY IN TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KIEV

Assoc. Prof. Dr. Iryna POKROVSKA*

The first independent Department of Turkology in Ukraine was established in 1995 at the Taras Shevchenko National University of Kyiv, which is the most significant and prestigious in Ukraine. For all the years of existence, the Department of Turkology has graduated more than 200 graduates. There are subjects such as Practical Turkish, Phonetics, Theoretical grammar, Ancient Turk literature, Diwan and Folk literature are taught for bachelors, masters and candidates.

In 2014, the Crimean Tatar language and literature centre was opened at the Department of Turkology, in 2016 the Gagauzian language and literature, and in 2017 Azerbaijani language and literature.

Students of the Department of Turkology take part in an internship program Erasmus+. Moreover, under a bilateral agreement, students can study one or even two terms at such universities in the Turkish Republic: Istanbul University, Gazi University, May 19 University, Kastamonu University, Kırklareli University.

In 2003, TİKA founded the Turkish Information and Research Center, and in 2016 the Crimean Tatar language and literary center. These centers organize various events and popularize the culture of the Turkish people. Every year in the last week of October a week of Turkic languages is held.

Keywords: Turcology, Ukraine, Taras Sevchenko University, Turkish Language.

* Taras Shevchenko National University of Kyiv, (irem2003@ukr.net).

ŞARKİYATÇI OLGA SERGEEVNA LEBEDEVA'NIN (MADAM GÜLNAR) ÇALIŞMALARI

Kamil ÖNAL*

Fransız asıllı Kont Lebedev ile evliliğinden dolayı Olga de Lebedev diye anılan Gülnar Hanım'ın asıl adı Olga Sergeevna Lebedeva'dır. Türkçedeki yayınlarında kullandığı Gülnar takma adının yanı sıra öbür ismi Olga de Lebedef yahut Olga dö Lebedef şekillerinde geçer. Kontes unvanını taşıyan Olga Lebedeva, Türklerin çok beğendiği kültür ve faziletlerine sevgisi dolayısıyla Gülnar adını benimsemiş, ilk zamanlar Türkiye'de yalnızca bu ad altında tanınmak istemiş, daha sonra okuyucu önüne gerçek adıyla çıktığında da Türkçe eserlerinde Gülnar'ı daima baş adı olarak muhafaza etmiştir.

Kazan'da Tatarların çoğunlukta olduğu bir çevre içinde yetişmesi, arazi ve mülklerinde çalışan çok sayıda Tatar ile devamlı münasebet içinde bulunması dolayısıyla erken yaşta Tatarca'yı öğrendiği gibi 1877-1878 Türk-Rus Savaşı'nda esir düşen Türk subayları ile, zaman zaman gittiği ve bazı yazı denemelerini kendilerine gösterdiği Petersburg'daki Türk elçiliği mensuplarından gördüğü yardımlarla Türkiye Türkçesini yazı dili seviyesinde öğrenmeye çalışmıştır. Kazan Üniversitesi'ni bitirmiş olan Gülnar Hanım'ın şarkiyatçı formasyonu kazanmasında Kazanlı âlim ve müellif Kayyûm Nâsır'ın önemli bir rolü vardır. Onun bu yoldaki kültüründe, Kazan Üniversitesi'ne bağlı Arkeoloji, Tarih ve Etnografya Cemiyeti'ne devamının da ayrıca bir payı bulunmaktadır. Burada tanıştığı âlim ve münevver şahsiyetler arasında tarihçi Şehâbeddin-i Mercânî'yi özellikle zikretmek gerekir. Ana dili dışında sekiz dokuz yabancı dil öğrenmiş olan Olga de Lebedef, Türk kültürüne ve İslâmî değerlere karşı ilgisinin şevkiyle esasında kendi kendini yetiştirmiş sayılır. Almanca, İngilizce, fevkalâde yazıp konuştuğu Fransızca, bir de İtalyanca ve Rumca yanında Tatarca, Osmanlıca, Farsça ve Arapça'yı bilmesi, kendisine devrinde her şeyden önce bir "polyglot" olma unvanını kazandırır. Onun Sanskritçeyi dahi öğrendiği kaydedilmektedir. Ayrıca altı çocuk annesi olmak gibi ailevi durumuna mukabil seçkin bir yazar olarak gösterdiği varlık, Batı edebiyatı yanında İslâm edebiyatları alanındaki kültürü, onun kendi kendini yetiştirmekteki kabiliyet ve iradesini ortaya koymaktadır. Üzerinde ilk Rus kadın şarkiyatçısı olmak gibi bir sıfat ve şeref de taşır.

Bu çalışmada şarkiyatçı Olga Sergeevna Lebedeva'nın Osmanlı dünyasına etkisi, Osmanlı devrindeki tercüme çalışmaları, Tanzimat aydınları ile ilişkisi ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkoloji, Oryantalizm, Şarkiyatçılık, Rus Edebiyatı, Türk Edebiyatı, Madam Gülnar.

* Yunus Emre Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Görevlisi, Cezayir, (kamilonal33@gmail.com).

WORKS OF THE ARBITRAL OLGA SERGEEVNA LEBEDEVA (MADAM GULNAR)

Kamil ÖNAL*

The real name of Gülnar Hanim, who is called Olga de Lebedev because of his marriage with French-born Count Lebedev, is Olga Sergeevna Lebedeva. In addition to the Gülnar nickname used in Turkish publications, the other name is Olga de Lebedef or Olga de Lebedef. Countess carries the title of Olga Lebedeva, the love of liked it so much culture and virtues of the Turks therefore adopted the Gülnur name, the first time only wanted to be known under this name in Turkey, then Gülnar in the Turkish works when out with the reader into real name was maintained as always head name.

In Kazan, the growth of the Tatars in an environment with the majority is constantly in contact with the many Tatars who work in the land and property, and therefore, with the Turkish officers who were captured in the Turkish-Russian War in 1877-1878 as they learned Tatar in early ages, Go see it and some writing experiments with help from members of the Turkish embassy in Turkey Turkish Petersburg where they show the level of the written language has been trying to learn. Gülnar Hanim, who graduated from Kazan University, has an important role in winning the orientalist formation and Kazanli scholar and author Kayyum Nasri. In his culture on this road, the continuation of the Association of Archeology, History and Ethnography belonging to Kazan University also has a share. Among the scholars and prominent figures whom he has met here, it is especially necessary to mention the historian Sehabeddin-i Mercânî. Olga de Lebedef, who has learned eight ninth languages apart from his mother tongue, is self-educated on the basis of his enthusiasm for Turkish culture and Islamic values. His knowledge of German, English, French, and Italian and Greek as well as Tatar, Ottoman, Persian and Arabic, gives him the title of "polyglot" above all else. It is recorded that he even learned Sanskrit. In addition, his presence as a distinguished writer for his family, such as being a mother of six children, reveals the culture in the field of Islamic literature besides Western literature, his ability to self-cultivate. It also carries an adjective and honor as being the first Russian female orientalist.

In this study, the influence of the Orientalist Olga Sergeevna Lebedeva on the Ottoman world, the translation studies in the Ottoman era, and the relationship with the Tanzimat intellectuals.

Keywords: Turkology, Orientalism, Russian Literature, Turkish Literature, Madam Gulnar.

* Lecturer, Yunus Emre Institute, Department of the Turkish Language and Literature, Algeria, (kamilonal33@gmail.com).

TÜRK VE DOĞU SLAV YAZARSAL LEKSİKOĞRAFİSİ: DURUM VE PERSPEKTİFLER

Prof. Dr. Ludmila DİADECHKO*

İnsan ve ulusal dil arasındaki etkileşim iki ana yönde incelenmektedir. Birincisi, bir dilde varolan araçlar bazındaki bireysel yazarsal kodlama sisteminin oluşumu ile ilgili sorunları, ikincisi ise bir dil tarihindeki yazarın rolünü içermektedir. Yönlerin ikisi de yazarların diline adanan ve yazarsal yoksa yazar adını taşıyan leksikografi bölümünde yansıtılmaktadır.

İkinci yöndeki evrensel yazar leksikografisi şunlarda geniş yer tutmaktadır: 1) yazarların dikkate değer ifadelerini bulunduran alıntılar kılavuzları; 2) kullanım örnekleri de gösteren anımsatıcı alıntılar sözlükleri; 3) öz anlamı ile kullanılır olan yazarın kanatlı sözlerini toplayan, kanatlı sözlerin az çok detaylı bir açıklamasını sunan eptografik yayınlar.

Söz konusu tüm sözlüklerin türleri Doğu Slav leksikografisinde mevcuttur. Örneğin, Kiev dilbilimcileri tarafından hazırlanan kitap hemen iki türü birleştirir. Kitabın bir bölümü Ukraynaca, Rusça, Belarusçada Taras Şevçenko'nun kanatlı sözlerinin açıklamasını verir. İkinci bölümü ise Türkçe, Azerice, Kazakça, Gagavuzca dâhil olmak üzere toplam 26 dünya dillerinde şairin eserlerinden anımsatıcı sözleri gösterir.

Türk leksikografisinde söz konusu türlerden yalnız birincisi yer almaktadır. Örneğin, Profesör Ahmet Saltık, Atatürk'ün ünlü sözlerinin çok detaylı bir listesini hazırlamıştır. İleri aşamada incelenilecek konulardan şöyleler dikkatimizi alır: Atatürkizmlerden (Atatürk'e ait kanatlı sözler ve ifadelerden) hangileri gündelik dile girmiştir ve hangi anlamda girmiştir? Sonra onların detaylı açıklaması da yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğu Slav, Türk, Leksikografi, Atatürk.

* Kiev Ulusal Taras Şevçenko Üniversitesi, Ukrayna, (eptonim@ukr.net).

TURKIC AND EAST SLAVIC WRITER'S LEXICOGRAPHY: CURRENT STATE AND PROSPECTS

Prof. Dr. Ludmila DĪADECHKO*

Interaction of an individual and a national language is explored in two directions: firstly, it is linked to the creation of an individual author's code system on the basis of the existing language means; secondly, it is connected with the role of an individual author in history of a language. Both directions are reflected in lexicography related to the writers' language and are termed writer's or author's lexicography (cf.: the role of the national leader of Turkey in its language and culture).

The second direction of the world author's lexicography is represented by: 1) quotation reference books, giving an author's expressions; 2) dictionaries of reminiscence quotations, illustrated by actual usage; 3) eptographic dictionaries, registering and describing the commonly used winged words of an author that have developed their own meaning.

In East Slavic lexicography there exist all the types of dictionaries and reference books mentioned above. E.g.: A dictionary compiled by Kyiv linguists combines two types: the first part describes Taras Shevchenko's winged words in Ukrainian, Russian, and Belorussian while the second part encompasses reminiscence quotations from the poet's works in 26 languages of the world, including Turkish, Azerbaijan, Gagauz and Kazakh.

In Turkish lexicography there is one of the dictionary types. Prof. A. Saltik compiled a detailed list of aphoristic expressions by Mustafa Kemal Atatürk. The next step might be registering those expressions that are used in speech and have developed their own meaning, finally, their lexicographic description can be made.

Keywords: East Slavic, Turkic, Lexicography, Ataturk.

* Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine, (eptonim@ukr.net).

TÜRK KÜLTÜRÜNÜN ÖNEMİ VE MODERNİTE VİZYONU

Doç. Dr. Mohammad FAIQUE*

Çalışmada, hem varlıklarda hem de faaliyetlerde zenginlik dolu, Osmanlı vakıflarının tarihi vurgulanmakta ve Türkçenin (sadece İslam değil) kültür ve geleneğinin çok önemli bir parçası olduğu düşünülmektedir. Her ne kadar vakıflar toplumda bir rol oynamaya devam etseler de, hala zengin miraslarıyla daha çok bilinirler. Çalışmada ayrıca Türkiye'nin "gelenek ve modernite paradoksu" ya da "Doğu ile Batı arasında bir köprü" olarak görülmesi, vakıf sektörüne de uygulanabileceğini önermektedir. Bugün Türkiye'de 'geleneksel' olarak nitelenen birçok vakıf, Osmanlı dönemine ait atalarına çarpıcı bir benzerlik göstermektedir. En yaygın özellikleri, okullar, hastaneler ve müzeler gibi yapı kurumlarının uygulanmasıdır. Ayrıca, demokratik ve sivil bir toplumu oluşturmada aktif bir rol üstlenen, politika analizini, savunuculuğu ve sosyal değişimi hedefleyen yenilikçi programları yürütmek için kurumları inşa etmenin ötesine geçen bir 'modern' nesil vakıflar vardır. Bu anlamda, vakıflar, olağanüstü bir politik, ekonomik, sosyal ve kültürel dönüşüm geçiren bir toplumda, kamu yararını yeniden tanımlamak ve yeni yollar bulmak için sınırlar içinde ve ötesinde arama yapmaya başlamaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin son zamanlardaki deneyimlerinde çatışmadan ziyade bir arada bulunmanın mümkün olduğunu ve büyük bir Müslüman nüfusu olan bir ulusal oluşumda yalnızca seküler bir anayasal ve demokratik sistemin mümkün olamayacağı bir arada var olma olduğunu ifade etmeye çalışmaktadır. Ulusal oluşum, küresel siyasette barış ve istikrarın yaratılmasında da proaktif ve yapıcı bir rol oynayabilir. Modernliğin bakış açısı, bu anlamda, sadece Türk modernliğinin kendine özgü niteliğini değil, aynı zamanda son dönemdeki demokratik dönüşümünü de sosyolojik ve tarihsel bir şekilde ortaya koyan faydalı bir analitik araç sağlar.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Küreselleşme, Modernleşme, Bir Arada Yaşama, Barış.

* Arapça, Farsça, Urduca ve İslami Çalışmalar Bölümü Başkanı, Bhasha-Bhavana, Visva-Bharati (Bir Merkez Üniversitesi), Batı Bengal, Hindistan, (mfaiqueshanti@gmail.com).

SIGNIFICATION OF TURKISH CULTURE AND VISION OF MODERNITY

Assoc. Prof. Dr. Mohammad FAIQUE*

The paper highlights the history of Ottoman foundations which is full of richness in both assets and activities and considered a very important part of Turkish (not just Islamic) culture and tradition. Although foundations have continued to play some role in society, they are still more commonly known through their rich legacy. The paper further suggests the view of Turkey as a 'paradox of tradition and modernity' or a 'bridge between east and west' can also be applied to the foundation sector. Today, many foundations characterized as 'traditional' in Turkey bear a striking resemblance to their ancestors of the Ottoman period. Their most common characteristic is the practice of building institutions such as schools, hospitals and museums. There is also a 'modern' generation of foundations that have gone beyond building institutions to undertaking policy analysis, advocacy and innovative programmes aimed at social change, taking an active role in creating a democratic and civil society. In this sense, foundations are beginning to search within and across borders for new ways to serve perhaps even redefine the public good, in a society undergoing a remarkable political, economic, social and cultural transformation. It also attempts to express that Turkey in its recent experience has proved that coexistence rather than clash is possible, and it is through coexistence that not only can a secular constitutional and democratic system be possible in a national formation with a large Muslim population, but that the national formation can also play a proactive and constructive role in the creation of peace and stability in global politics. The perspective of modernity, in this sense, provides a useful analytical device to demonstrate in a sociological and historical way not only the peculiar nature of Turkish modernity but also its recent democratic transformation.

Keywords: Culture, Globalization, Modernization, Co-existence, Peace.

* Head of Department of Arabic, Persian, Urdu & Islamic Studies, Bhasha-Bhavana, Visva-Bharati (A Central University), West Bengal, India, (mfaiqueshanti@gmail.com).

URDU ŞİİRİNDE TÜRKİYE’NİN ANALİTİK ÇALIŞMASI

Dr. Öğr. Üyesi Mohammad RASHİD*

“Zaban-e-yaare man Turkey, wa man Turkey nami danam.” Fars dilinin çok ünlü diyaloglarından biridir. Bazen bu örnek bir kişinin başka bir dil ile konuştuğu ve anlayamadığı durumlarda kullanılır. Bu diyalog Hindistan’ın ünlü şairi Amir Khusro’nun şiirine aittir.

Bu şiir Amir Khusro tarafından yazılmıştır. Araştırmalarımıza göre, Türkiye’yi ilk kez Amir Khusro’nun şiirlerinde bulduk. Amir Khusro Hindistan’ın en ünlü ve ilk Urdu dili şairlerinden biridir. İkbâl, Mohammad Ali Cevher, Şibli Numani, Zafar Ali Han, Harat Muhani, İkbâl Suhail, Josh Malihabadi gibi birçok Urdu dili şairi, şiirlerinde Türkiye’yi tartışmıştır. Bu çalışmada da analitik temele dayanarak bu konu incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Urduca, Şiir, Amir Khusro, Türkiye, Şair.

* İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Urdu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,
(rashjnu@gmail.com)

AN ANALYTICAL STUDY OF TURKEY IN URDU POETRY

Dr. Mohammad RASHID*

“Zaban-e-yaare man Turkey, wa man Turkey nami danam” This is one of very famous dialogue of the Persian language. Sometimes this is used for example, like when one person talking to someone with other language and they cannot able to understand. This is belong to India’s famous poet Amir Khusro’s poetry.

This poetry was written by Amir Khusro. As I studied, first time we found Turkey in Amir Khusro’s poetry. He is one of famous and India’s first Urdu language poets. Many Urdu poets discussed in their poetry about Turkey for example Iqbal, Mohammad Ali Jauhar, Shibli Nomani, Zafar Ali Khan, Harat Muhani, Iqbal Suhail, Josh Malihabadi etc... My article will based on analytical.

Keywords: Urdu, Poetry, Amir Khusro, Turkey, Poet.

* Istanbul University, Faculty of Letters Department of Urdu Language and Literature,
(rashjnu@gmail.com)

HOLLANDA'LI MÜŞTERİK CHRISTIAAN SNOUCK HURGRONJE'NİN ALMAN MÜŞTERİKLERİN (MARTİN HARTMANN VS.) CİHAD HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNE ELEŞTİRİLERİ

Muhammet Said NUHOĞLU*

XX. yy. başında, Avrupa'da artan savaş ihtimaline binaen, Batılı emperyal devletler yaklaşmakta olan savaşta kullanılacak bütün metotları ve politikaları gözden geçirmeye başlamışlardı. 19. yy. itibariyle bütün Avrupa'yı etkisi altına alan Doğu ve İslam dünyasına olan merak doğrultusunda, bu konularda çalışmalar yapılan çeşitli kuruluşlar kurulmuş, hem bu kurumlardan yetişen hem de alaylı bir biçimde bölge hakkında çalışmalar yapan çok sayıda isim ortaya çıkmıştır. Genel olarak batı dillerinde "Oryantalist" dilimizde ise "Müşterik" olarak adlandırılan bu kimselerin ortaya koyduğu eserler dönem dönem değişiklikler göstermiştir.

Özellikle Almanya'nın 19. yy. sonu 20. yy. başı devlet politikası gereği başta Osmanlı Devleti olmak üzere etki alanlarını geliştirmek istedikleri bölgeler ile alakadar olan çok sayıda üniversite, enstitü açılmış ve bu kurumlarda eğitim görmüş çok sayıda isim, ilerleyen dönemde devlet politikasına şekil vermiştir. Cihan Harbi'nin ayak seslerinin tam manasıyla duyulduğu 1914 yılında itibaren, başta C.H. Becker ve Martin Hartmann olmak üzere Alman müşterikler bilhassa cihad konusunda çeşitli eserler ve yorumlar ortaya koyarak adeta devletin resmi birer görevlisi gibi, ilan edilecek cihadın çeşitli açılardan gerekli ve İslam hukukunda yerinin olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bunların ortaya koydukları bu eserler, özellikle İtilaf devletlerinin vatandaşı olan müşterikler tarafından eleştirilmişlerdir.

Savaşta aktif katılımcı olmamasına rağmen Doğu Asya ve Pasifik bölgesinde çeşitli sömürge topraklarına sahip olan Hollanda da Almanların cihad ve Panislamist politikalarından oldukça rahatsızlık duymuştur. Bu bağlamda dönemin en mühim müşteriklerinden olan Hollandalı Christiaan Snouck Hurgronje Alman müşteriklerin ortaya koydukları eserlere sert bir biçimde yanıt veren çeşitli eserler kaleme almıştır. Bunların en önemlisi 1915 senesinde "De Gids" isimli Hollanda'da yayın yapan bir dergide "Heilige Oorlog Made in Germany" (Almanya'da Üretilen Kutsal Savaş) başlığıyla kaleme aldığı ve daha sonra kitap olarak neşredilen yazısıdır. Hurgronje bu eserinde bir dönem beraber çalışmaları yürüttüğü başta Martin Hartmann ve C.H. Becker olmak üzere Alman müşteriklere, İslam dinini politik bir araç olarak kullanmak ve önceki dönemlerde ortaya koydukları kendi düşünceleriyle çelişmek gibi hususlarda çok ciddi eleştirilerde bulunmuştur.

Bu çalışmada, söz konusu oryantalistin birbirlerine karşı eleştirileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cihat, Christiaan Snouck Hurgronje, I. Dünya Savaşı, Şarkiyat.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi Yakınçağ Tarihi, (muhammetnuhoglu@hotmail.com).

CRITICS OF THE DUTCH ORIENTALIST CHRISTIAAN SNOUCK HURGRONJE ON THE WORKS OF THE GERMAN ORIENTALIST ON THE SUBJECT OF JIHAD IN ISLAM

Muhammet Said NUHOĞLU*

At the beginning of the 20th century, in regard to the increasing possibility of an oncoming war, European States had begun to consider all the methods and policies that could be used in the advancing war. Because of the interest about the Eastern and Islamic world in Europe, which influenced entire region in the 19th century, there have been various organizations/institutions established working on the subject. A lot of specialists both from these institutions and practically educated had emerged. These specialist are mostly known as “Orientalist / Müsteşrik” produced in a different variety of works in different times.

Especially at the end of the 19th century and at the beginning of the 20th century, the state policies of Germany, made a way to establish numbers of new universities / institutions mostly concerned with the Ottoman Empire and the Eastern World and numbers of specialists that educated in these institutions had shaped the government policy in the upcoming years. When the footsteps of the World War were fully heard, German Orientalist, primarily C.H. Becker and Martin Hartmann, put forward various works and interpretations in particular on jihad, suggesting that the jihad to be declared is necessary from various angles in Islamic law. However, these works were heavily criticized by the Orientalist mostly from the Entente Powers.

Despite not being an active participant in the war, the Netherlands, which had various colonial lands in eastern Asia and the Pacific region, was quite uncomfortable with the jihad and pan-Islamist policies of the Germans. In this context, Christiaan Snouck Hurgronje, one of the most notable orientalist of the era had written out a couple of works as an answer to claims of the German orientalist. The most significant one is the article named “Heilige Oorlog Made in Germany” (The Holy War Made In Germany) that was published in 1915 in a magazine called “De Gids”, later published as a book. In this article, Hurgronje had criticized German orientalist such as Martin Hartmann and C.H. Becker, who used to work together, to use the Islamic religion as a political tool and to contradict their own ideas that they had revealed in previous periods.

In this study, the criticisms of the mentioned orientalist towards each other will be examined.

Keywords: Jihad, Christiaan Snouck Hurgronje, World War I, Orientalism.

* Master Student, Istanbul University, Department Of The History, (muhammetnuhoglu@hotmail.com).

AVRUPALILARIN HİNT ALT KITASINDAKİ SÖMÜRGEÇİLİK, ŞARKİYAT FAALİYETLERİ VE WARREN HASTINGS

Arş. Gör. Muhsin Ramazan İŞSEVER*

Hint Alt Kıtası geçmişten günümüze çeşitli zenginliklere sahip olmuş ve “arzular ülkesi” olarak adlandırılmıştır. Hint toprakları inci, elmas, gül esansı gibi zenginlikleri, ucuz işçiliğe sahip olmasından, uzak denizlere açılma politikası güden ve sömürgecilik yapan Avrupalı devletlerin iştahını kabartmıştır. Portekizliler, Felemenkler, İngilizler, Fransızlar, Danimarkalılar, Almanlar tarafından XV. yüzyılın sonlarından başlayarak farklı tarih aralıklarında Hint Alt Kıtasını başlangıçta sadece sözde ticaret amacıyla gelmiş olsalar da, sömürgeleri haline getirmeye çalışmışlar ve kısmen veya tamamen başarılı olmuşlardır. Şüphesiz bundaki başarılarında yapılan şarkiyat (oryantalizm) çalışmaları büyük önem arz etmektedir. Hint Gürkanlı padişahı Cihangir ile tercümanlı konuşabilen William Hawkins, Sir Thomas Roe, Warren Hastings, Wiliam Jones, Kipling Rudyard, Jerome Xavier, Henry Martyn, Carl Gottlieb Pfander gibi Avrupalılar Şark’a hâkim olmak, onu yeniden kurmak ve onun yöneticisi olmak için şarkiyat çalışmaları yürütmüşlerdir. Hint halkına yerli dilde vaazlar vermiş, kutsal kitaplarını yerli dile tercüme etmiş ve kültürlerini edebiyat çalışmaları vasıtasıyla topluma aktarmayı hedeflemişlerdir. Bölgede kalıcı olabilmek için dillerini öğrenmiş ve diğer yönetici ve askerlere öğretmek için okullar açmışlardır. Bengal’in yöneticisi ve Doğu Hindistan Şirketinin ilk genel valisi olan Warren Hastings de memurlarının yerli dil ve kültürü öğrenmelerine önem vermiş, şarkiyat çalışmaları yapan İngilizlere destek vermiş, matbaalar kurmuş ve böylece İngilizlerin Hint Alt Kıtasındaki hâkimiyetini sağlamlaştırmaya çalışmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hint Alt Kıtası, Warren Hastings, Oryantalizm, Sömürgecilik, İngilizler, Fransızlar.

* İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Urdu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, (muhsin.issever@istanbul.edu.tr)

COLONIALISM, ORIENTALISM OF THE EUROPEANS IN THE INDIAN SUBCONTINENT AND WARREN HASTINGS

Res. Asst. Muhsin Ramazan İŞSEVER*

The Indian subcontinent has had various riches from past to now and is called “the country of desires”. Since Indian lands have richnesses such as pearls, diamonds, rose essences, and cheap labor, exacerbated the appetite of the Europeans whose policy was opening up to distant sea states. Portuguese, Dutch, English, French, Danish, German by starting from the end of the XV. century, they attempted to make the Indian subcontinent intervals into colonies at different durations and they were partially or completely successful, although initially only for so-called commercial purposes. Undoubtedly, the orientalism studies carried out in these successes. Such as William Hawkins, Sir Thomas Roe, Warren Hastings, Wiliam Jones, Kipling Rudyard, Jerome Xavier, Henry Martyn and Carl Gottlieb Pfander. They preached local people, translated their holy scriptures into local languages, and aimed to convey their cultures through literary studies. They learned languages to stay permanently in the region and opened schools to teach other administrators and soldiers as well. Warren Hastings, the director of Bengal and the first general governor of the East India Company, also paid attention to the officers’ learning of the native language and culture, supported the English people who were doing oriental studies, set up printing houses and thus tried to consolidate British dominance in the Indian subcontinent.

Keywords: Indian Subcontinent, Warren Hastings, Orientalism, Colonialism, British, French.

* Istanbul University Faculty of Letters Department of Urdu Language and Literature,
(muhsin.issever@istanbul.edu.tr)

TÜRK DÜNYASI XXI. YÜZYILDA: TÜRKOLOJİNİN GÜNCEL KONULARI

Prof. Dr. Nataliya SEİTAKHMETOVA* - Madina BEKTENOVA**

Türkoloji günümüz beşeri bilimler söylevinde “Doğu-Batı” diyalogunun bir zihniyet olarak biçimlenmesi açısından büyük önem taşıyan alan olarak bilinmektedir. XX. yüzyılın başlangıcında oryantalizm ontolojik açıdan değerini yitirmeye başlamış ise, burada Edward Said’in Batı standartlarının İslam alemini incelerken formalizm ve yüzeysel yaklaşımlara kapıldığını gösteren eleştirilerinin payı yüksektir. Halbuki, İslam araştırmalarını bir kenara koyarak Türkoloji araştırmalarına da bakarsak durum daha da objektif yaklaşımlara ters bir biçimde ele alınmıştır, Türk dünyası katı bir muhafazakar, mikroetnik bir toplum olarak belirlenmiştir, Türk kimliği ise sadece dini bir içeriğe sahip olmuştur.

XXI. yüzyılda Türkoloji alanında yeni bir dönüşüm cereyan etmiştir: araştırma alanı temel ve uygulamalı geniş bir yelpazeye sahip olmuştur, felsefi, kültürel ve antropolojik içerikli meseleler ortaya çıkıp, çözüm üretmeye başlamış idi ve bununla birlikte multikültürel ortamdaki Türk kimliğinin sorunları, problemleri gündeme konulmuştur. Günümüz Türkoloji alanı insanlığın işine yarayan, perspektif meselelere odaklanmalı, çünkü dünya kültürüne Türklerin katkısı önemli ve oldukça faydalı olmuştur. Türk kimliği çok karmaşık bir konu ve onun ele alınıp çok taraflı karakterini açıklamada fenomenolojik yaklaşım önem arz etmektedir. Bu dilsel ve polisemantik yönlerdir, yani Türklerin manevi tecrübelerindeki belli bir kelimenin taşıdığı anlam söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Türkoloji, Halbuki, İslam, Felsefi, Kültürel, Antropolojik.

* Felsefe Enstitüsü Baş Araştırmacısı, Siyaset Bilimi ve Dini Çalışmalar, Kazakistan, (natalieseyt@mail.ru).

** Felsefe Enstitüsü Bilimsel Sekreteri, Siyaset Bilimi ve Dini Çalışmalar, Kazakistan, (madeka_1982@mail.ru).

THE TURKIC WORLD IN THE 21ST CENTURY: TOPICAL ISSUES OF TURKIC STUDIES

Prof. Dr. Nataliya SEITAKHMETOVA* - Madina BEKTENOVA**

Turkology in the context of the tasks of contemporary humanitarian discourse is a direction of tremendous importance for the formation of dialogical thinking in the East-West projection. If Orientalism at the beginning of the 20th century suffered an ontological defeat, since its criticism in the person of Edward Said showed formalism and application on the Western standards to the problem field of the Islamic East, then the Turkic studies were generally presented biased, in which the Turkic world was reconstructed as strictly conservative, monoethnic, and Turkic identity was considered from a position only of religious content.

The XXI century was marked by a new turn in Turkology: the research field of fundamental and applied research is expanding, problematic issues of philosophical, cultural and cultural nature are emerging, the Turkic spiritual tradition is being reconstructed, the problem of Turkic identity is raised in a multicultural environment. Modern Turkology should raise problems that are perspective for humanity, since the Turkic contribution to the world cultural heritage is huge and positive. We need to understand that the Turkic identity is a complex subject and its disclosure requires phenomenological approaches in the study of its complex polyphonic character, these are linguistic and polysemantic aspects related to the problem of the meaning of the word in the discourse of Turkic spiritual practice.

Keywords: Turkology, Islam, Philosophical, Cultural, Anthropological.

* Chief Researcher of Institute for Philosophy, Political Science and Religious Studies, Kazakhstan, (natalieseyt@mail.ru).

** PhD Student, Scientific Secretary of Institute for Philosophy, Political Science and Religious Studies, Kazakhstan, (madeka_1982@mail.ru).

TÜRK LÜGATİNDEKİ ARAPÇA UNSURLAR

Prof. Dr. Nevin KARABELA*

Hüseyin Kazım Kadri (1870-1934) II. Meşrutiyet devrinin önde gelen yazarlarından biridir. Türk Lügati, 10 Temmuz İnkılabı ve Netayıcı, Meşrutiyetten Cumhuriyet'e Hatıralarım, Yirminci Asırda İslamiyet, Ziya Gökalp'ın Tenkidi eserlerinden bazılarıdır. Türk Lügati adlı eser Hüseyin Kazım Kadri'nin kendi ifadesiyle "Türk dillerinin tek bir asıldan geldiğini ortaya koyma ve Türk lehçelerini birleştirme amacıyla" yazılmıştır. Arap alfabesine göre alfabetik düzenlenen Türk Lügati'nin ilk iki cildi Arap harfleriyle (1926, 1927), diğer iki cildi ise harf devriminden sonra yayınlandığı (1943, 1945) için Latin harfleriyle basılmıştır. Kadri'nin önemli eserlerinden biri olan Türk Lügati Türkçe sözlükler arasında fazla kullanılmayan bir sözlüktür. Bunun sebebi sözlüğün kullanımının zorluğu ve baştan sona tek bir yöntemle yazıldığı orijinal şekliyle baskısının yapılmamış olmasıdır. Zira sözlüğün tümü Türk harf devriminden önce hazırlandığı için sözlükteki kelimelerin dizilişi Arap harflerine göre alfabetik olarak hazırlanmıştır. Sözlüğün ilk iki cildinin Osmanlıca, diğer iki cildinin ise harf devriminden sonra Latin harfleriyle basılmış olması kullanımını kısıtlayan diğer bir etkidir. Türk Lügati Türkiye Türkçesinde ve Türk lehçelerinde kullanılan kelimeleri ele alarak kelimelerin asıllarının hangi Türk lehçelerinden veya hangi yabancı dilden geldiğini belirten bir sözlüktür. Eser Türkiye Türkçesinden başka Uygur, Çağatay, Azeri ve Kazan dillerinin ve Uygurcadan ayrılan ve bütün Türk dilleriyle ilişkisi olan Koybal, Yakut, Çuvaş Kırgız lehçelerinin sözlüğüdür. Kanaatimizce sözlüğün hacminin genişliği ve sisteminin Latin harflerine göre olmayışı herkesin kullanabileceği bir baskısının yapılmasına engel teşkil etmiştir. Bildirimizde Türk Lügati adlı sözlüğün içeriği Arapça unsurlar bakımından incelenecektir. Bu bağlamda sözlükteki Arapça kökenli kelimelerin diziliş yöntemi ve Türkçe karşılıkları, sözlükte yer alan Arapça şahitler / tanıklar, tespit edilebilen Arapça kaynaklar ve Kadri'nin sözlüğün girişinde zikrettiği Türk dilindeki Arapça unsurlar bildirinin çerçevesi içinde yer alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hüseyin Kazım Kadri, Türk Lügati, Arapça, Türk Dili, Sözlük Bilim.

* Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalı, (nevinkarabela@sdu.edu.tr).

ARABIC ELEMENTS IN TURKISH LANGUAGE

Prof. Dr. Nevin KARABELA*

Hüseyin Kazım Kadri (1870-1934) is one of the major writers of Second Constitutional Era. His works include Turkish Dictionary, Revolution of July 10th and its Consequences, My Memories from Constitution to the Republic, Islam in Twentieth Century, Criticism of Ziya Gökalp. Turkish Dictionary, which is the most extensive and the most worked one among them, was written “in order to show Turkic languages derived from one single origin, and to combine different Turkish dialects”, as Hüseyin Kazım Kadri states himself. The first two volumes of Turkish Dictionary (arranged alphabetically with respect to Arabic alphabet) were printed in Arabic letters (1926, 1927), and other two volumes were printed in Latin letters due to the fact that they were published after the Alphabet Reform (1943, 1945). Turkish Dictionary, which is one of the most significant works of Kadri, is not a popular dictionary compared to other Turkish dictionaries. It is because the dictionary is hard to use and there is not an original edition of it which applies one single method from the beginning to the end. Because, the words in the dictionary were arranged alphabetically with respect to Arabic letters as the dictionary was prepared completely before the Turkish alphabet reform. Another factor that limits the dictionary’s use is that its first two volumes were printed in Ottoman, and the other two volumes were printed in Latin letters after the Alphabet Reform. Kadri’s Turkish Dictionary addresses the words used in Turkish spoken in Turkey and other Turkish dialects, and it states which Turkish dialects or foreign languages their origins go back to. The work also serves as a dictionary for Uyghur, Chagatai, Azerbaijani and Kazan languages and Koybal, Yakut, Chuvash Kyrgyz dialects which are derived from Uyghur and are related with all Turkish languages. However, it is observed that the work did not achieve the success it aimed considering the efforts of the writer and his reason to create this dictionary (as we stated above with his own works) because Hüseyin Kazım Kadri did not have the education and knowledge to comprehend all the aforementioned dialects. Moreover, the dictionary was written during a period when Turcology studies in Turkey were just starting to emerge. In our opinion, the comprehensiveness of the dictionary and its non-Latin system limited the possibility to publish an edition that can be used for everyone. In my paper, contents of the Kadri’s dictionary, Turkish Dictionary, will be reviewed in terms of Arabic elements. In these terms, the assertion hereby will include the order method of words in the dictionary with Arabic origins and their Turkish meanings, Arabic witnesses (shâhid) in the dictionary, identifiable Arabic resources, and Arabic elements in Turkish language which Kadri mentions in the introduction chapter of the dictionary.

Keywords: Huseyin Kazım Kadri, Turkish Dictionary, Arabic, Turkish Language, Lexicography.

* Suleyman Demirel University, Faculty of Theology, Department of the Arabic Language and Belagati, (nevinkarabela@sdu.edu.tr).

KASIM TINISTANOV'UN GRAMER KİTAPLARININ DİLİ ÜZERİNE

Dr. Öğr. Üyesi Nurgül MOLDALİEVA*

Kasım Tinistanov, şair, yazar, folklorcu, gazeteci, mütercim, dil bilimci, siyaset ve devlet adamı olarak XX. yüzyılın başlarında yeni bir devir içinde yaşamaya başlayan Türk halklarının birlik ve beraberliği, Kırgız halkının eğitimi için önemli çalışmalar yapan Kırgız aydınıdır. Kırgız bilim adamlarının içinden profesörlük unvanına ilk sahip olan Tinistanov, özellikle Kırgız yazı dilinin oluşumu sürecinde ve Kırgız gramerciliğinin gelişmesinde büyük emekler vermiştir. Kırgız topraklarında yeni devirle birlikte çeşitli eğitim kurumlarının toplu şekilde açılması, ana dilde okul kitaplarının yazılması ve yayınlanmasını gerektirmiştir. Kasım Tinistanov işte bu sorunları çözmeyi kendine görev bilerek ilk, orta ve yükseköğretim kurumları için kitaplar hazırlamıştır. 1924 yılından itibaren “Okul Kitabı”, “Büyükler için Elifba”, “Ana Dilimiz”, “Kırgız Dilinin Morfolojisi” ve “Kırgız Dilinin Sentaksı” gibi çalışmalarını yayınlamıştır.

Bu çalışmada, Kasım Tinistanov'un Kırgızcanın grameriyle ilgili çalışmalarındaki gramer terimlerinin tanımları günümüzdeki Kırgızca gramer kitaplarındaki terim tanımlarıyla karşılaştırılarak ele alınmıştır. Böyle bir yaklaşımın genel Türkçenin gramercilik geleneğiyle ilgili sorunlarının tespiti ve giderilmesi açısından yararlı olacağı kanaatindeyim.

Anahtar Kelimeler: Kasım Tinistanov, Kırgızca, Gramer Tanımı.

* Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, (nurgulmoldalieva@gmail.com).

ON THE LANGUAGE OF GRAMMAR BOOKS KASYM TYNYSTANOV'S

Dr. Nurgül MOLDALIEVA*

Kasym Tynystanov is poet, author, folklorist, journalist, interpreter, linguist, politician and statesmen. At the beginning 20th century he worked for unity of the Turkish people living a new period. He is a Kirghiz intellectual who makes important studies for the Kirghiz people. He has title professor within Kirghiz intellectual. He worked in the formation of Kirghiz written language and formation of Kirghiz grammar. In Kirghizstan in the new period required open of new school and write new books in Kirghiz. He tasked to solve these problems. He prepared books for primary school, secondary school and high education for institutions. He wrote as from 1924 "Schoolbook", "Alphabet for Elders", "Native Language", "Morphology of Kirghiz Language" and "Syntax of Kirghiz Language".

In our report we will talk about his works related to grammar of Kirghiz language. Also definitions of grammatical terms. The terms compared with the terms in today's grammar of Kirghiz language. I think it will be useful determination of problems related to the Turkic tradition of grammar and elimination.

Keywords: Kasym Tynystanov, Kyrgyz Language, Definition of Grammar.

* Ardahan University, Faculty of Humanities and Literature Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures, (nurgulmoldalieva@gmail.com).

RUS VE KIRGIZ ETNEKÜLÜ'DE KADIN / AYALZAT KAVRAMLARI

Öğr. Üyesi Nurjamal CHONMURUNOVA*

Çalışmada, bizim olgumuzda “kadın/ayal”ın özünü belirleyen Rus ve Kırgız etno-kültürü kavramları konsepti kapsamında tartışılacaktır. Kırgızlar ve Rus kavramları, yalnızca iddiaların derinliği ile değil, evrensel ve genel felsefi karakteriyle de birbirinden ayrılır. Bu yüzden anlaşılabilir ve herhangi bir insan topluluğuna yakındırlar. Bu kökenler, halkımızın ruhani dünyasındandır.

Anahtar Kelimeler: Kavramlar Alanı, Bilişsel Dilbilim, Bilişsel İşaretler, Kavram.

* Rus Dili Bölümü, J. Balasagyn Krgyz Milli Üniversitesi, Bişkek, Kırgızistan, (turahunova.mail.ru).

SPHERE OF CONCEPTS OF WOMAN / AYALZAT IN RUSSIAN AND KYRGYZ ETHNOCULTURE

Lect. Nurjamal CHONMURUNOVA*

The article discusses sphere of concepts of russian and kyrgyz ethnoculture, which determines the essence of “woman/ayal” in our case. The Kyrgyz and Russian spheres of concepts distinguish from each other not only by depth of contends, but also its universal and general philosophical character. This is why they are understandable and close to any people. These origins that formed the spiritual world of our people have mainly defined the nature.

Keywords: Sphere Of Concepts, Cognitive Linguistics, Cognitive Signs, Concept.

* Interfaculty Department of Russian of Russian Language, Bishkek, Kirgizistan, (turahunova@mail.ru).

“KHADİQAT AL-‘ARİFİN” (XIV) SUFÎ MENAKİBNAMESİ’NİN ANTİTESİ VE YAZARI TANIMLAMA MESELELERİ

Omir TUYAKBAYEV*

Bu çalışma, Sufi menâkıb-nâmelerinden “Khadiqat al-‘arifin’in” (XIV) yazarı tanıtmayı hedeflemektedir. Bu eser incelendiğinde, özellikle tarihi ve felsefi açıdan XIV. yüzyıl Türk Edebiyatı’nın (Çağatay) bir anıtı olduğu ortaya çıkmaktadır. Tasavvufu bilimsel olarak ele almak, sadece Türkistan’daki gelişimini değil, aynı zamanda sınırlarının ötesindeki durumunu değerlendirmek eserin öne çıkan özelliklerindedir.

Menâkıbnâme’yi incelemekteki zorluk, çok sayıda nüshasının olması ve yazılmasından sonraki birkaç yüzyıl boyunca çok sayıda uyarlamasının yapılmış olmasıdır. Bunun nedeni, Türk halklarının Avrasya alanına yayılmış ortak değerlerinin ve dünya görüşlerinin birbirine çok yakın olmasıdır. Ayrıca incelediğimiz metin Orta Çağ’dan günümüze İslam’ı ve Orta Asya toplumunu bütünleştirmeye yönelik süreçlerde ortaya konan çok sayıda milli ve menkıbevi öykülere kaynaklık etmiştir.

Bu nedenle, bağlam (çalışmanın yazarının kurgusu) ve antitez (yazarın teşhisi ve yanlış bağlamdan uzaklaşması), metne dayalı analizin önemli yönlerinden biridir. Genel olarak bu çalışmada metnin tarihi seyrine ışık tutmak hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sufizm, Yasavîyya, Tasavvuf Uygulaması, Meşruiyet, Menekibname, Biyografi, Şecere, Metin Analizi, İlişkilendirme, Çağatay Dili.

* Doktora Öğrencisi, al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Almatı, Kazakistan, (omirabuali@gmail.com).

THE QUESTION OF ATTRIBUTION AND ANTITHESIS OF SUFIAN HAGIOGRAPHY “KHADIQAT AL-‘ARIFIN” (XIV)

Omira TUYAKBAYEV*

The article covers the problem of attribution of Sufi hagiographical work “Khadiqat al-‘arifin” (XIV). Study of the origin of this work is one of the significant aspects of its historical and philological analysis as it is the monument of the Turkic-language (Chagatai) literature of the beginning of the 14th century. Introducing the Sufi treatise for scientific use is one of a fundamental importance studying the process of Sufi’s ideology distribution not only in Turkistan, but also beyond its limits.

The difficulty in studying hagiography consists in a large number of its versions and adaptations created over the next several centuries. The reason for this lies in the fact that the common values and world outlook of the Turkic peoples that spread in the Eurasian space were very close. In addition, the processes of integrating Islam and community identity in Central Asia from the Middle Ages to the present period have generated extensive genealogical, hagiographic developments directly related to the stories in the work.

Therefore, the attribution (establishment of the author of the work) and antithesis (the author’s identification and removal from the falsely attributed work) are one of the important aspects of textual analysis. Full attribution or antithesis, in general, aimed at clarifying the history of the text the work under consideration.

Keywords: Sufism, Yasaviyya, Legitimacy, Hagiography, Biography, Textual Analysis, Attribution, Chagatai Language.

* PhD. Student, Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan, (omirabuali@gmail.com).

ORTA ÇAĞDAKI SIĞANAK ŞEHİRİ: ORTA ASYA'NIN MANEVİ VE KÜLTÜREL MERKEZİ

Doç. Dr. Oraz S. SAPASHEV* - Dr. Öğr. Üyesi Daniyar SHALKAROV**

Bu makalede Mavrennahr etrafındaki kültür merkezlerle beraber bölgenin sosyal-ekonomik durumu, hem de ona bitişik kültürel alanlar da incelenir. Türkler arasında İslam'ın doğuşu karmaşık ve uzun bir süreç vardı. İslam gelmeden önce Türkler çoğunlukla Nasturi Tengricilik inançları ve Şamanizm, Manichaeism unsurları ve Hristiyanlığın bazı görüşlerini uygulamıştır. İslam yukarıdaki dedigimiz dini unsurlar prizmasından geçmiş. Ortaçağın önde gelen ilahiyatçılar tarafından araştırılan bu özellikle önemli rol, bilim adamları, bu tür Ebu Mensur el-Metüridi, Ebu el-Mu'in en-Nesefi, Hüsam ed-din es-Syğnaki ve diğerleri gibi Türk halklarını temsilcileri olmuşlardır. Onların teolojik öğretileri şeriat taleplerinin temel kanunları ve yerel nüfusun, geleneksel dünya görüşlerine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslam, Orta Asya, Hanefilik, Maturidilik, Orta Çağ, Teoloji, İslam Felsefesi.

* İstanbul Üniversitesi Misafir Öğretim Üyesi, al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, (sapashevo@gmail.com).

** Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Şarkiyat Fakültesi, Türksoy Bölümü, (dihya-83@mail.ru).

MEDIEVAL CITY SYGHANAQ: THE CULTURAL AND SPIRITUAL CENTER OF THE CENTRAL ASIA

Assoc. Prof. Dr. Oraz S. SAPASHEV* - Dr. Daniyar SHALKAROV**

Syghanaq is one of the important cultural centers for the Turkic society. The top of the development of this city was before the spreading of the Islamic religion in Central Asia. In general, in Central Asia if we say exactly, in the city Syghanaq in the process of the development of the Islamic religion Hanafizm and Maturidizm directions took an important place. The scientists of Hanafizm and Maturidizm put on effort in the process of becoming of Syghanaq as the center of the development of the Islamic culture. During the time of Qarakhanids the studies of fiqh and kalam the philosophy of Islam developed in the city Syghanaq and its regions. Many researches about the Islamic religion in the time of Qarakhanids and the spreading of the Hanafizm and Maturidizm in the Turkic society and Fergana and neighboring regions have been done.

Keywords: Medieval Central Asia, Religious Schools, Hanafizm Theological, School, Maturidizm Direction.

* Istanbul University, Guest Lecturer Al-Farabi Kazakh National University, (sapashevo@gmail.com).

** Al-Farabi Kazakh National University, Oriental Faculty, Department of The Turksoy, (dihya-83@mail.ru).

ESKİ TÜRK ANITLARININ EVRİMİ

Doç. Dr. Oraz S. SAPASHEV*

Bu çalışma, genel olarak Avrasya yazıt bilimi araştırmalarında Batı Altay bölgesinde bulunan Eski Türk Yazıtlarının yeniden değerlendirmesi yapılacaktır. Türk Yazıtların incelemesi, daha çok Avrasya'nın batı Altay bölgesindeki anıtlar üzerine genel değerlendirme şeklinde yapılmıştır. Karmaşık Türk kùltür ve tarih mirasının anlaşılması için daha küçük parçalara odaklanmış çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Yazıtların buldukları çevre ile birlikte değerlendirilip incelenmesi vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anıtlar, Türk Taş Heykel, Türk, Ezber Yapıları, İkonografi, Üslup.

* İstanbul Üniversitesi Misafir Öğretim Üyesi, al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, (sapashevo@gmail.com).

EVOLUTION OF ANCIENT TURKIC MONUMENTS

Assoc. Prof. Dr. Oraz S. SAPASHEV*

The article is devoted to a review of the status of the study and preservation of old Turkic stone sculptures of Western Altai in the General perspective of the stone sculptures of Eurasia study history. There is given a common assessment of Turkic monuments statutory research, commemorative steles, a forest-steppe zone of Eurasia in General, West of the Altai region in particular. Conclusions on the necessity of introducing them for more focused study is shown as a complex and multidimensional objects Turkic historical and cultural heritage as an integral part of the historical and cultural life. Shows the importance of research and conservation of ancient monuments, together with the enclosing landscape.

Keywords: Eco-culture, Landscape, Stone Statue, Turk, Memorial Structures, Iconography Style.

* Istanbul University, Guest Lecturer Al-Farabi Kazakh National University, (sapashevo@gmail.com).

CENGİZ AYTMATOV'UN AVRUPA'DAKİ MİSYONU (1990-2006)

Prof. Dr. Rahima ABDUVALIEVA*

Cengiz Aytmatov, Avrupa'da sadece ünlü bir yazar olarak değil, aynı zamanda seçkin bir diplomat olarak da biliniyordu. Bu sunumda, Aytmatov'un diplomatik faaliyetlerinin önemli özelliklerinden bazılarını ortaya çıkarmayı amaçlıyoruz.

Bu açıdan bakıldığında, Aytmatov'un diplomatik hizmete olan katkısı, biyografisinde farklı ve bağımsız bir bölümdür. Aytmatov'un yaşamının Avrupa'dan radikal bir şekilde geliştiği ve bu arada Aytmatov'un yeniden başlamasını ve bu kez de profesyonel bir diplomat olarak hareket edebileceği tartışılabilir. Bir yazar, düşünür, filozof ve birey olarak değil, aynı zamanda olağanüstü ve tam yetkili bir büyükelçi olarak da Aytmatov'u düşünmeye başladık.

Bu çalışmanın ilk ve en önemli sorusu, bir diplomat olarak Aytmatov hakkında yazılıp yazılmaması gerektiğidir. Dünyada çağdaş bir edebiyatçı olarak ün kazanmış olması sosyal hayatta ve devlet çevrelerinde güçlü bir ses olarak, "gerçek bir Büyükelçi" olarak kabul edilemeyeceği gerekçesiyle itirazlar edilebilir.

Kesin olarak konuşan Aytmatov, SSCB'nin ilk ve tek Cumhurbaşkanı Mihail Gorbaçov'un emriyle Büyükelçi olarak atanırken, aslında diplomatik birliğin resmi görevlisi değildi. Bu yüzden ilk görevimiz, Aytmatov efsanesini "gerçek" bir diplomat olarak görmemek. Hayatının 16 yılını tam zamanlı profesyonel bir diplomat olarak geçirdi. Başka bir deyişle, diplomaside kendisi için başarılı ve uzun süreli bir yol çizdi.

İkincisi, Aytmatov üç ülkenin Büyükelçisi olarak görev yapan dünya diplomaside tarihindeki tek diplomattır. O, Lüksemburg Büyük Dükalığı'nın son Rus Büyük elçisi olurken ve Belçika'nın ilk Rus Büyükelçisi olmuştur. Aynı zamanda dört ülkenin aynı anda ilk Kırgız Büyükelçisi idi: Belçika ve Hollanda Krallıkları, Lüksemburg Büyük Dükalığı (yani: Benelüks ülkeleri) ve Fransa Cumhuriyeti.

Üçüncüsü, Aytmatov, ikili ilişkiler açısından sadece aktif bir diplomatik oyuncu değil, aynı zamanda çok taraflı çalışmalarla da ilgiliydi. Avrupa Toplulukları Avrupa Komisyonu'nun yanı sıra NATO ve UNESCO'ya eş zamanlı olarak ilk Kırgızistan Daimi Temsilcisi olarak atanmıştır. Ayrıca, liderliğini yaptığı Büyükelçilik, Dünya Gümruk Örgütü, Uluslararası Tahkim Mahkemesi ve bir dizi diğer uluslararası kuruluşta Kırgızistan Daimi Temsilciliği olarak görev yapmıştır.

Dördüncüsü, diplomatik görevine resmi olarak atanmasının yanı sıra, Aytmatov da Issyk-Kul Forumlarının organizasyonu aracılığıyla kamu diplomasisini aktif bir şekilde teşvik etti.

Anahtar Kelimeler: Cengiz Aytmatov, Avrupa, Misyon, Kırgız, Yazar, Diplomat.

* Aytmatov Akademisi Müdürü, Londra, Birleşik Krallık, (aimatov.academy4@gmail.com).

CHINGIZ AITMATOV'S MISSION IN EUROPE (1990-2006)

Prof. Dr. Rahima ABDUVALIEVA*

Chingiz Aitmatov was well known in Europe not only as a famous writer but also as an outstanding diplomat as well. This presentation aims to sketch out a few of the key features of Aitmatov's diplomatic activity.

Viewed from this angle, Aitmatov's contribution to the diplomatic service is a distinct and free-standing chapter in his biography. It could be argued that Aitmatov's life developed radically through Europe and enabled Aitmatov to begin again, this time as a professional diplomat. We post that the time has come to think about and consider the phenomenon that was Aitmatov as a whole - not only as a writer, thinker, philosopher and individual, but also as an Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary.

First and foremost, we should consider the question of whether it is valid at all to write an article about Aitmatov as a diplomat. Objections could be raised on the grounds that, as a contemporary literary celebrity of world standing and as a powerful voice in social and government circles, he could not be taken to be a "genuine Ambassador."

Strictly speaking, Aitmatov was appointed Ambassador on the orders of the USSR's first and only President, Mikhail Gorbachev, while not actually being an official of the diplomatic corps. Our first task is therefore to dispel the myth of Aitmatov not being a 'real' diplomat. He spent 16 years of his life working as a full-time professional diplomat. In other words, he carved out a successful and long-lasting path for himself in diplomacy.

Secondly, Aitmatov is the only diplomat in the history of worldwide diplomacy who has served in post as the Ambassador of three countries. He was the last Soviet Ambassador to the Grand Duchy of Luxembourg and first Russian Ambassador to Belgium as well as being the first Kyrgyz Ambassador to four countries simultaneously: the Kingdoms of Belgium and the Netherlands, the Grand Duchy of Luxembourg (ie: the Benelux countries) and to the Republic of France.

Thirdly, Aitmatov was not only an active diplomatic player in terms of bilateral relations, but was also engaged in multilateral work. He served as the first Kyrgyz Permanent Representative to the European Commission of the European Communities, as well as to NATO and UNESCO simultaneously. In addition, the Embassy he led acted as the Kyrgyz Permanent Representation to the World Customs Organisation, the International Court of Arbitration and a range of other international organisations.

Fourthly, in addition to his official appointment to his diplomatic post, Aitmatov also actively encouraged public diplomacy through his organisation of the Issyk-Kul Forums.

Keywords: Chingiz Aytmatov, Europe, Missions, Kyrgyz, Writer, Diplomat.

* Director of the Aitmatov Academy in London, United Kingdom, (aitmatov.academy4@gmail.com).

ÖZBEK TÜRKÇESİNDEKİ RUSÇA ALINTILARDAN TÜRETİLEN MESLEK ADLARI

Araş. Gör. Rauf MUSTAFAOĞLU*

Kültürel etkileşimin doğal sonucu olarak diller arasında sözcük alış-verişi olmaktadır. İslamiyet'in kabulü ile Türk dilleri üzerinde Arapça ve Farsça etkisi, Sovyet rejiminin Türk Devletleri üzerinde uyguladığı dil politikaları neticesinde Rusça etkisi görülmüştür. Bu bağlamda dile birçok yabancı unsur girmiştir. Zaman içerisinde bu sözcükler girdikleri dile adapte edilerek Türkçeleştirilmiş ve daha sonraki süreçlerde oluşan Türk Lehçelerinde de Türkçe sözcükler gibi kullanılmışlardır. Bu çalışmada özellikle Sovyet rejiminin dil politikaları neticesinde Özbek Türkçesi'ne giren ve dile adapte edilerek dilin doğal bir unsuru olarak kullanılan Rusça veya Rusça üzerinden Özbek Türkçesi'ne geçen Batı kökenli sözcüklerden türetilen meslek adları ele alınarak incelenmiştir. Bu bağlamda Rusça üzerinden geçen 138 kök ve gövdeden umumiyetle Türkçe yapım ekleri getirilerek türetilen meslek ve uğraş adları tespit edilmiştir. Örneğin; biblioteka+chi 'kütüphane+ci', plakat+chi 'afişçi, afiş ressamı', skripka+chi 'kemancı', vb.

Döküman analizi ve tarama yönteminin kullanıldığı bu çalışmada alıntı sözcüklerin tespiti için Emek Üşenmez'in hazırladığı Özbekçe-Türkçe Sözlük kullanılmıştır. Ayrıca Berdak Yusuf ve Mehmet Mahur Tulum'un hazırladığı Özbekistan Türkçesi-Türkiye Türkçesi, Türkiye Türkçesi-Özbekistan Türkçesi Sözlüğü, Z.M. Marufov'un Özbek Dilinin İzahlı Lügati ve Ertuğrul Yaman ve Nizamiddin Mahmud'un Özbek Türkçesi-Türkiye Türkçesi ve Türkiye Türkçesi-Özbek Türkçesi Karşılıklar Kılavuzu'ndan da yararlanılmıştır. Derlenen sözcüklerin incelenmesi için FASMER'in Etimologičeskiy Slovar Russkogo Yazıka adlı eseri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alıntı, Özbek Türkçesi, Rusça, Meslek Adları, Türetme.

* İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, (rauf.mustafaoglu@istanbul.edu.tr).

PROFESSION NAMES DERIVED FROM THE RUSSIAN BORROWINGS IN UZBEK LANGUAGE

Res. Asst. Rauf MUSTAFAOĞLU*

As a result of cultural interaction, there is an exchange of vocabulary between the languages. If in the early centuries with the adoption of Islam in the Turkic languages Arabic and Persian words began to appear in abundance, then the influence of the Russian language was noticed during the period of the language policy of the Soviet regime. In this context, the Russisms entered the Turkic languages of Central Asia also as foreign elements. In time, these words were adapted to the Turkic, both phonetic and morphological. In this study, we research how Russian words, in particular terms or professions, were adapted in Uzbek vocabulary. Since many foreign words entered the Uzbek language through the Russian language, they were perceived as Russisms, although there is not much difference in the adaptation of foreign words in the Uzbek language to both Russisms and other foreign words. In this context, the so-called “Russisms” accepted the Turkic endings which penetrated the language in the earliest centuries. We found 138 borrowed words from the Russian language, from which the names of professions were formed in the Uzbek language. For example, biblioteka + chi ‘kütüphaneci’, plakat + chi ‘afişçi, afiş ressamı’, skripka + chi ‘kemancı’ and so on.

A scanning method was used to analyze the materials. In this research we used: Explanatory Dictionary of Uzbek language by Emek Üşenmez, also the Uzbek-Turkish dictionary Berdak Yusuf and Mehmet Mahir Tulum and several other Turkish-Russian and Russian-Turkish dictionaries. These works essential help for the selection of lexical units. Also, to identify the original meanings in the original language of these foreign words for the Uzbek language, we were guided by the Etymological Dictionary of the Russian language of Fasmer.

Keywords: Borrowing, Uzbek, Russian, Professions, Derivation.

* Research Assistant, Istanbul University Faculty of Letters Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures, (rauf.mustafaoglu@istanbul.edu.tr).

TÜRK DÜNYASI'NIN DİLİ RESİMİ: TÜRK DİLLERİNDE NÜMEROLOJİK SEMBOLLER

Prof. Dr. Rauşangül AVAKOVA* - Sholpan KHUDIAROVA**

Modern dilbilimde Türk uygarlığı çalışmasına özel bir yer verilir. Bilindiği gibi Türk uygarlığı büyük bir tarihsel öneme, zengin bir kültürel mirasa, bireysel bir kültüre sahiptir.

Dilbilimde farklı dillerdeki numerolojik sistemle bağlantılı pek çok çalışma vardır ve modern dilbilimde özellikle Türkçede numerolojik sistemin dillerle ilişkisine dair yapılmış çalışma yoktur. Bu durum Türk dilindeki, dilbilimsel alandaki ve kültürel boyuttaki numeroloji sistemine dair yetersiz bilgidен kaynaklanmaktadır.

Çalışmada, numerolojik sistem terimi, inançlar, mitolojik ve kozmolojik anlayışlar, manevi ve maddi kültür, atasözleri, örf ve ritüeller, folklor, kültürel kimliğin Türk dillerinde numerolojik sistem kategorisinin yanı sıra çalışılan dillerin ifade tarzları ele alınmıştır.

Her dilde, belirli bir insanın kültürel mirasını incelerken, numerolojik sistem (sayılar) mevcuttur. Farklı dillerdeki çalışmalar sayıların sadece sembolik değerinin değil, aynı zamansa anlamsal, gizli, büyüü ve kültürel anlamları olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler: Modern Dilbilim, Türk Uygarlığı, Sembolik, Türkçe.

* al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Filoloji Bölümü, Almatı, Kazakistan, (raushanavakova63@gmail.com).

** Filoloji Bölümü, Almatı, Kazakistan.

LANGUAGE PICTURE OF TYURK WORLD: NUMEROLOGICAL SYMBOLS IN TURKIC LANGUAGES

Prof. Dr. Rauşangül AVAKOVA* - Sholpan KHUDIAROVA**

In modern linguistics, a special place is given to the study of Turkic, Turkic civilization. As is known, the Turkic civilization has a huge historical significance, a rich cultural heritage, an individual culture, unlike any other.

Despite the fact that in linguistics there are many works related to the consideration of the numerological system in different languages, especially in the comparative aspect on the material of two or three languages, in modern linguistics there are practically no works devoted to the study of the numerological system in related languages, especially in Turkic languages in general. The relevance of this study is due to the insufficient knowledge of the numerological system in the Turkic languages in the linguistic and cultural aspect.

In the study, the term numerological system refers to a numerical category in Turkic languages, considered in linguocultural or national-cultural specifics, fixed in beliefs, mythological and cosmogonic representations, spiritual and material culture, customs and rituals, oral folklore, ie. proverbs, sayings, chastooshkas, as well as in the phraseological layer of the studied languages.

In each language, when studying the cultural heritage of a certain people, the numerological system (numbers) is present everywhere. As studies in different languages show, numbers designate not just quantity but symbolic value, preserving in their meaning symbolic, secret, magical, cultural significance.

Keywords: Modern Linguistics, Turkish Civilization, Symbolic, Turkish.

* al-Farabi Kazakh National University, Department of Philology, Almaty, Kazakhstan, (raushanavakova63@gmail.com).

** Department of Philology, Almaty, Kazakhstan.

KAZAK HALKININ MANEVİ MİRAS VE FOLKLORİK DEĞERLERİ BAKIMINDAN BÜYÜK BOZKIRLARIN ESKİ MİSYONUNA DAİR ARAŞTIRILMASI, ANALİZİ VE SİSTEMLEŞTİRİLMESİ

S.N. BAİBEKOV - Serik ALTYNBEK - Alua TURGINBAYEVA - A.U. ELEUSİNOVA*

Şu anda, Kazakistan'da bizim araştırma grubumuz başlıkta belirttiğimiz konuyu araştırmaktadır. Bu programın ana amacı ulusal kimliğin ufkunu genişletmek ve manevi değerlerden biri başka yönünü inceleyerek milletin manevi uyanışına katkı yapmaktır.

Örneğin, Büyük Bozkır'ın eski çalışma alanları daha çok aritmetik, geometri, daha yüksek matematik, hatta sayı ve fizik teorisini kapsar. Eski çalışma alanlarını, insanlık perspektifinden analiz etmek için sosyal sorunları, yaşam ve geleneklerin özelliklerini, tarihi, felsefeyi, yasama sistemini vb. ele alacağız. Aynı zamanda, Ablay Han Baidibek, Tole bi, Kazbek bi, Sakkulak Sheshen, Boltirik Sheshen, Slandy Ana ve diğer tarihi figürlerin çalışmaları, araştırmamızın konusu içinde yer alıyor.

Ne yazık ki, bu çalışmalar, edebiyat çalışmalarının çok uzağında oldukları için folklor bilimini de araştırma konusu yapmadılar. Bu durum sadece ülkemiz için değil, diğer ülkelerin folklore için de geçerlidir. Bu tür bilimsel boşlukları doldurmak için planladığımız çalışmaları anlatacağız.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Ortaçağ, Büyük Bozkır, Eski Hesaplama, Ulusal Bilinç, Matematik.

* Bilgi ve Bilgisayar Teknolojileri Enstitüsü, Eğitim ve Bilim Bakanlığı Bilim Kurulu, Astana, Kazakistan, (saule.bektemirova77@gmail.com).

RESEARCH, ANALYSIS AND SYSTEMATIZATION THE ANCIENT TASKS OF THE GREAT STEPPE AS A SPIRITUAL HERITAGE AND FOLKLORE VALUES OF THE KAZAKH PEOPLE

S.N. BAİBEKOV - Serik ALTYNBEK - Alua TURGINBAYEVA - A.U. ELEUSİNOVA*

At present, in Kazakhstan our research group are carrying out fundamental program research work on the topic "Research, analysis and systematization of ancient tasks of the Great Steppe as a spiritual heritage and folklore value of the Kazakh people." The main goal of this program is to expand the horizons of national identity and to study one more aspect of spiritual values, that is, to take part in the spiritual revival of the nation.

For example, the ancient tasks of the Great Steppe it is encompass arithmetic, geometry, higher mathematics, even the theory of numbers and physics. If we analyze ancient tasks from the perspective of the humanities, we will find that they cover social problems, particularities of life and traditions, history, philosophy, legislative system, etc. At the same time, ancient tasks related to the names of Ablai Khan, Baidibek, Tole bi, Kazbek bi, Sakkulak Sheshen, Boltirik Sheshen, Slandy Ana and other historical figures, stand out among other tasks with their amazing content.

Unfortunately, the ancient tasks have so far remained beyond the scope of literary studies, they have not been the subject of research such a science as folklore. This situation is not only in our country, but also in the folklore of other countries.

Keywords: Traditional Medieval, Big Steppe, Old Calculus, National Consciousness, Mathematics.

* Institute of Information and Computer Technologies, Committee of Science of the Ministry of Education and Science, Astana, Kazakhstan, (saule.bektemirova77@gmail.com).

İNCİL ANLATIM BİÇİMİ (PHRASEOLOGICAL) SAYFALAR KAZAKİSTAN'IN PERİYODİK BASKISI

Saganayeva Akmaral AİBOLOVNA*

İncil ve İncil ifadelerine artan ilgi, bu problemin daha derin bir incele-meye ihtiyaç duyduğu tarafımızdan belirlenmiştir. Herhangi bir kelimenin veya ifadenin güncelliği, güncelliği her zaman pratikte, başka bir deyişle insanların konuşmalarında gerçek varlığında ispatlanmıştır. Bu, İncil me-tinlerine giden kuramsal birimlerle de ilgili olarak oldukça adildir. Bir di-lin yaşamı, dışsal faktörler de dahil olmak üzere birçok faktör tarafından düzenlendiğine göre, 80'li yıllardan beri ülkemizde politik değişikliklerin vatandaşlarının konuşmasını etkilemesi şaşırtıcı değildir.

Ateist ideolojiden ayrılış, unutulmuş Hristiyan değerlere dönüş, gün-lük konuşmada İncil'in kullanılmasının etkinliğini doğal olarak etkiledi. Bu kuramsal birimlerin en geniş kullanım alanı şimdi yayın dünyasıdır. Eski ve Yeni Ahit ifadeleri, her gün Kazak gazeteleri ve dergilerinde, rad-yo ve televizyon yayınlarında bulunabilir. Bu tür ifadeler, kamusal konuş-manın canlılığını, keskinliğini ve resmini güçlendirir ve şaşırtıcı duygusal çağrışımları yapar.

Halka açık konuşma, canlılık ve doğruluk, imgeleme, karmaşık duygu-sal ilişkilere neden olurlar. Ayrıca, daha önce, İncil'deki sözler, öncelikle "hararetli konuşma süsleri" olarak kullanıldıysa, şimdi sivil bir ses elde et-tiler, kamusal ve politik mücadeleye dayanıyorlar.

Anahtar Kelimeler: Bibliya, İncil İfadeleri, Ateist İdeoloji, Hristiyan Değerlikleri.

* Öğretim Görevlisi, Eğitim, Kazak Beşeri Hukuk İnovasyon Üniversitesi, Kazakistan, (kairat_0808@mail.ru).

BIBLICAL PHRASEOLOGICAL UNITS ON PAGES OF PRINTED MEDIA IN KAZAKHSTAN

Saganayeva Akmaral AIBOLOVNA*

Expansion of interest to the Bible and Biblical phrases is dictated by the need to deeper study of this matter. Significance, up-to-dateness of any word or expression is always proved in practice, in other words in real presence in the speech of the people. This is quite fair in relation to phraseological units going up to biblical texts too. In so far as life of a language is regulated by many factors, including extralinguistic factors, there is no surprise that political changes in our country since 80s had impact on the speech of its citizens.

Retreat from atheistic ideology, return to forgotten Christian values exerted regular influence on expansion of use of biblical expressions in modern speech. At the present time the sphere of the widest use of these phraseological units is journalism. Old and New Testament expressions can be met on pages of Kazakhstani newspapers and magazines, in radio and TV programs every day. Such expressions enhance vividness, pungency and picturesque of the public speech, and evoke perplexed emotional associations.

Moreover, if previously biblical sayings were used mainly as “decayed speech furnishing”, nowadays they attain civil sounding, and act as a base in public and political fights.

Keywords: Bilbiya, Biblical Expressions, Atheistic Ideology, Christian Values.

* Lecturer, Education, Kazakh Humanities Law Innovation University, Kazakhstan, (kairat_0808@mail.ru).

KAŞGARLI MAHMUD'UN "DİVANÜ LÜGATİ'T-TÜRK" ESERİ ESNASINDA ORTAÇAĞ TÜRK TOPLUMU

Saltanat SIZDIK*

XI. yüzyılda Orta Asya bölgesindeki Türklerin kurduğu devletler büyük siyasi güce sahip olmuşlardır. Bunlardan biri siyasi tesiri oldukça büyük olan Karahanlı Devleti'dir. İslamiyet'in kabulünden sonra Türk dünyasının ebedi mirası olan eşsiz eserler meydana getirilmiştir. Yusuf Has Hacib'in "Kutadgu Bilig"i, Kaşgarlı Mahmud'un "Divanü Lügati't-Türk"ü ve Ahmet Yükneki'nin "Atebetü'l Hakayik"i, insanlık tarihinin hazineleridir.

Kaşgarlı Mahmud, ortaçağ Türk toplumunun tarihi, hayatı ve kültürü hakkında bilgiler içeren "Divanü Lügati't-Türk" adlı eseri yazmıştır. Yazarın eserine birçok bilimsel araştırmalar ithaf edilmiştir. Söz konusu araştırmaların çoğunluğu filoloji bilim dalına aittir. Tarih bilim dalı açısından ise kapsamlı bilimsel araştırmalara nadir rastlanmaktadır. Kaşgarlı Mahmud'un hayatı hakkında bilgiler çok azdır. Yazarı, onun adı geçen eserindeki bilgilerin vasıtasıyla tanımaktayız. Fakat bizi burada Kaşgarlı Mahmud'un ansiklopedik eser bırakmış, savaşçı ruhuyla tanınan Türklerin dili ve kültürünü Müslüman dünyasına tanıtmış yönü ilgilendirmektedir.

Yazar Türklerin yaşadığı topraklarda bizzat kendisi bulunmuş, gördüklerini eserine yansıtmıştır. Bu yüzden Kaşgarlı Mahmud'un sunduğu bilgiler, çoğunlukla güvenilir veri olarak kabul edilmektedir. Eserde kendi döneminin Türk toplumunu anlatan birçok terimlere yer verilmiştir.

"Divanü Lügati't-Türk"ü yekpare, sistemli şekilde incelemek, Türk toplumunun mirasları hakkında bilgileri tarihi, kültürel açıdan analiz etmek mühim ve gereklidir. Burada ortaçağda Türklerin mirasları hakkında bilgi verildiği gibi, devlet oluşumu, şehir hayatı, edebiyat şekilleri, medeni zenginlik meseleleri ele alınmıştır. Eserde Türk toplumunun gelişimi, sosyal ekonomik durumu, askeri sistemi, iç ve dış siyasi düzenleri, mevkileri ve görev adları, halkı organize etme konusunda verilen bilgilerin vasıtasıyla devletçilik sembolleri belirlenmiştir. Kaşgarlı Mahmud'un eserinde yer almış Türk toplumunun kültürü, yaşam tarzı, şehirleri ve mekanlarla ilgili bilgileri, toprakları, suları, adetleri ve meslekleri hakkında bilgilerden hareket ederek toplumun sosyal ve etnografik özelliği belirlenebilir. Eserde yer alan Türklerin folklor mirasından toplumun bilinç düzeyi gözlenir. Çalışmadaki her bir bilgi ortaçağ Türk toplumunu kapsamlı tasvir edilebilmemize yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Orta Asya, Kaşgarlı Mahmud, Divanü Lügati't-Türk, Ortaçağ.

* Doktora Öğrencisi, L.N. Gumilyov Avrasya Milli Üniversitesi, Astana, Kazakistan, (saltanatsyzdyq@gmail.com).

MEDIEVAL TURKISH SOCIETY DURING THE WORK OF MAHMUD AL-KASHGARI "DIWAN LUGHAT AL-TURK"

Saltanat SIZDIK*

The States founded by the Turks in the Central Asia region in the XI century had a great political power. One of them was the Karakhanid dynasty, which of political influence was quite large this period. The worthless artifacts which are the eternal legacy of the Turkish world were created with the arrival of Islam. For example, the works of Yusuf Balasaguni's "Kutadgu Bilig", the "Diwan Lughat al-Turk" of Mahmud al-Kashgari and the "Atebetü'l Hakayk" of Ahmet Yugnaki are the treasures of human civilization.

Mahmud al-Kashgari left the work "Diwan Lughat al-Turk" which contains information about the history, life and culture of the medieval Turkish society. The author's work has been devoted to many scientific studies. The majority of these researches belongs to the philological discipline. In the field of history, extensive scientific research is rarely found. There is a scarce information about the private life of the author. We can find some of them in the works itself. However, the important thing for us is that through his works Mahmud al-Kashgari has exalted the language and culture of the Turks who were famous for their heroic spirit in the Muslim world.

The author himself visited the lands inhabited by Turks and use all these information in his work. Therefore, the information provided by Mahmud al-Kashgari is mostly reliable data. There are many sources that describe the Turkish society in this period.

It is important and necessary to examine "Diwan Lughat al-Turk" in a single, systematic way in order, to analyze historical and cultural aspects of Turkish society's heritage. Here, information on the heritage of the medieval Turks, state formation, city life, writing, literary forms, civil affairs are discussed. The symbol of statism has been determined in the work through the information given about the development of Turkish society, social economic situation, military system, internal and external political order, positions and task names, organizing the people. The characteristics of the society can be determined from the information about the culture, lifestyle, cities and places of the Turkish society in Mahmud al-Kashgari's work, information about the lands, waters, people's lifestyle related traditions and occupation types, ethnography and social life. The folkloric heritage of the Turks in the work is observed at the level of consciousness of the society. Every piece of information in the study can be portrayed in a comprehensive way to the medieval Turkish society.

Keywords: Central Asia, Mahmud al-Kashgari, Diwan Lughat al-Turk, Medieval Era.

* Ph.D. Student, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan, (saltanatsyzdyq@gmail.com).

TÜRKİYE’DE SAFEVİ TARİHİ HAKKINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ

Samet BALTA*

Tarih boyunca birçok kadim medeniyete ev sahipliği yapmış olan İran coğrafyası, asırlar boyunca devletlerin ve toplumların her daim ilgi odağı olmuştur. Özellikle son bin yıllık süre zarfında Türkler, İran sahasında kurmuş olduğu devletler ile bu bölgede kilit bir rol üstlenmiştir. Nitekim Türk siyasi tarihinin en farklı teşekkülü olarak karşımıza çıkan Safevi Devleti de XV. asrın son çeyreğinde siyasi ve dini yönden karizmatik bir lider olan Şeyh İsmail (Şah I. İsmail)’in öncülüğünde Tebriz’de kurulmuştur. 1501-1736 yılları arasında yaklaşık iki buçuk asra yakın bir süre İran bölgesinde hakimiyet tesis eden Safevi hanedanlığı siyasi-askeri, sanat-edebiyat ve sosyo-ekonomik yönlerinin yanında Şah I. İsmail zamanında İsnâaşeriyye Şiîliğini resmi mezhep olarak kabul etmesi nedeniyle Türk, İran ve İslam tarihi içinde ayrı bir ehemmiyete haizdir. Lakin Türkiye’de Safevi tarihi, edebiyatı, sanatı ve kültürü ile ilgili çalışmalar ihmal edilmiş ve Türk-İran tarihi münasebetleri çerçevesi içerisinde hak ettiği değeri yeterince görmemiştir. Bu sebeple Türkiye’deki Safevi Devleti üzerine yapılan çalışmalara bir nebze katkı sağlamak amacıyla bir bibliyografya denemesi hazırlanmaya çalışılmıştır. Sadece Türkiye’deki araştırmaların esas alındığı bu bibliyografya denemesinde Safevi Devleti ile ilgili kitap, tez (doktora-yüksek lisans) ve makalelerin listesi verilmeye gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Safevi Devleti, Türk Tarihçiliği, İran.

* İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Mezunu, (sametblt92@gmail.com).

BIBLIOGRAPHY ABOUT AN ESSAY ON THE HISTORY OF WORKS IN TURKEY SAFAVID

Samet BALTA*

Iranian geography, which has been home to many feminine civilizations throughout history, has been a center of attraction for states and societies for centuries. Especially during the last millennium, the Turks played a key role in this region with the states that they founded in Iran. As a matter of fact, Safevi State, which is the most different organization of Turkish political history, was founded in Tabriz on the initiative of Sheikh Ismail (Shah I Ismail), a charismatic leader in political and religious circles in the last quarter of the century. The Safavid dynasty, which established the dominance in the Iranian territory for nearly two and a half centuries between 1501 and 1736, has been accepted as an official sect by Shah I Ismail during the political-military, art-literary and socio-There is a distinct order in history. But in Turkey, Safavid history, literature, art and neglected work related to the culture and history of Turkish-Iranian relations in the framework has not seen enough of the value it deserves. Therefore, in order to contribute one iota to the study of the Safavid state in Turkey it has tried to prepare a bibliography attempts. Only books related to the Safavid Empire in this trial that is based bibliography of research in Turkey, thesis (PhD-graduate) and try not to have been given a list of articles.

Keywords: Safavid State, Turkish Historiography, Iran.

* Master Degree, Istanbul University, Social Sciences Institute, Department Of The History, Ottoman Affiliations and History of Civilization, (sametblt92@gmail.com).

KAŞGARLI MAHMUT - TÜRK DÜNYASINDA İLK ONAMAST

Doç. Dr. Saule BEKTEMİROVA* - Öğr. Gör. Erkin KAKİMJEANOV**

Makalede atasözleri ve atasözlerindeki isimlerin özü açığa çıkarılmış ve tarihi eserde modern Kazak dilindeki adlandırmaların kullanımı gösterilmiştir. Orta Çağ Türk halklarının sözlüğü, “Divânü Lûgati’t Türk” sözlüğü Karahanlı döneminin benzersiz bir rönesans çalışmasıdır. Kaşgarlı Mahmut’un paha biçilemez eseri, eski Türk şiirinin ideolojik ve sanatsal özelliklerinin araştırılmasında için de bir hazinedir. Unutulmaz anılar, Türk halklarının edebiyat tarihinde bir bütünün sonucudur. Divân’da örnek olarak sunulan şiirler, Orta Çağ Türk halklarının yaşamını, geleneklerini ve göreneklerini açıkça göstermektedir. 242 şiir ve 252 atasözü, Türk milletinin etnonim ve toponimleri, aile isimleri ve etnografik özellikleri ile açıklanmıştır. Buradaki atasözleri, deyimleri, öyküleri, şiir ve manzumeler zaman içinde bütün Türk dili konuşan halklarda yaygın olarak kullanılmıştır. “Diwan” da yazılan şiirler, Orta Çağ’ın Türk halklarının yaşamı ve eserleri hakkında zengin bir tarih sunar. Bizim Kazakça için “Diwan”ın değeri kesinlikle benzersizdir. Bu kitap sayesinde, kelime dağarcığımızın köklerine ve hayal gücümüze bakma fırsatına sahibiz.

Anahtar Kelimeler: Eski Türkler, Şiir, Gelenek, Etnografi, Akraba Adları.

* El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Almatı, Kazakistan, (saule.bektemirova77@gmail.com).

** K. Kısapbaev Kazak Milli Üniversitesi, Almatı, Kazakistan.

M. KASHKARI - THE FIRST ONOMAST OF THE TURKISH WORLD

Assoc. Prof. Dr. Saule BEKTEMİROVA* - Lect. Erkin KAKİMJANOV**

The article reveals the essence of onyms, found in proverbs and sayings, and also shows the similarity of the use of onyms of the historical monument in the modern Kazakh language. The dictionary of the Turkic peoples of the Middle Ages, the so-called dictionary “Divoni lugat at Turk” is a unique work of the Turkic Renaissance in the period of the Karakhanids. The priceless work of Mahmud Kashgari is a treasure trove of ideological and artistic features of ancient Turkic poetry. Memorable memoirs are the result of a whole period of the history of the literature of the Turkic peoples. Verses, presented as an example for realization of the judgments of “Diwani”, extensively presents to us the life, traditions and customs of the Turkic peoples of the Middle Ages. There are 242 verses and 252 proverbs in the explanation of the words, as well as ethnonyms and toponyms of the Turkic tribes, their names and ethnographic features. Proverbs, sayings, stories, poetry and verses from the oral work of the Turks were widely used in the Turkic-speaking peoples. Verses written in “Divani” give a rich picture about the history of life and creativity of the Turkic peoples of the Middle Ages. The value of the “Sofa” for the Kazakhs is absolutely unique. Thanks to this book, we have the opportunity to look at the roots of our vocabulary and our imagination.

Keywords: Ancient Turks, Poetry, Tradition, Ethnography, Relative Names.

* Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan, (saule.bektemirova77@gmail.com).

** Lecturer, Satbayev Kazakh National Technical University, Almaty, Kazakhstan.

“KUTADGU BİLİG” ÜZERİNE ONYMLER’İN YAPISI

Prof. Dr. Saule İMANBERDİYEVA* - Doç. Dr. Gauhar ALİMBEK**

Makale, “Kutadgu Bilig” anıtında adlandırmaların yapısını incelemektedir. Türkçe onomastikteki sıfatların sınıflandırılması, birleşik isimlerin incelenmesinde iki ismin tarihi seyri ayrı ayrı incelenerek sınıflandırma yapılır. Yaklaşım yöntemi, öncelikle yapısal tanımlayıcı işaretleme yoluyla, benzetme olarak isimlendirilen metafor temelinde kullanılmıştır. Küntogdı Aytoldı gibi adlandırmalarda bulaşma olduğu görülmektedir. Kutadgu Bilig’deki Aytoldı, Küntogdı adlandırmalarında Ay, Gün birincil bileşeni isim olurken, ikincil birleşenler predikattır.

Anahtar Kelimeler: Onim, Yapı, Anıt, Yaklaşım, Ek.

* S. Seifullin Kazak Agro Teknik Üniversitesi, Filoloji, (imansaule@mail.ru).

** L.N. Gumilyev Avrasya Milli Üniversitesi, Filoloji, (alimbek_gaukhar@mail.ru).

STRUCTURE OF ONYMS OF THE MONUMENT “KUTADGU BILIG”

Prof. Dr. Saule İMANBERDIYEVA* - Assoc. Prof. Dr. Gauhar ALİMBEK**

The article describes the structure of the onyms of the monument “Kutadgu bilig”. When the membership of the composition of proper names is determined, the predominance of two-parted onyms is revealed, which are linked by agreement in Turkic onomastics by reviewing the history of classification by composition. It is revealed that approximation as a method of secondary name is created on the basis of a structural description of similarities. In the monuments there are onyms created by merging the bases, i.e. in the process of contamination. In the anthroponyms of Aitoldy, Kuntudy of the work “Kutadgu bilig”, the components of Ai, Kun are subject, and the component of the crowd is the predicate.

Keywords: Onim, Structure, Monument, Approximation, Affix.

* S. Seifullin Kazakh Agro Technical University, Philology, (imansaule@mail.ru).

** L.N. Gumilyov Eurasian National University, Philology, (alimbek_gaukhar@mail.ru).

KAZAK HALKININ GELENEKSEL MANEVİ DEĞERLERİ

Saule SHAİMERDENOVA*

Kazakların geleneksel bakış açısının Semantik çekirdeğini bir “yaşam gücü” olarak uygu “kt” yani “başlangıç gübreleme”, “hayat gücü” ve “mutluluk zenginlik ilişkin”, “bereket”, “zarafet” ifadeleriyle anahtar kavramdır. “Kt”, her şeyden önce, yaşam gücü, onu destekleme yeteneği anlamına gelir. Geleneksel bir dünya görüşü için, bir kişi, bir bitki, bir hayvan, doğayla özdeşleşen ve onun tarafından üretilen, yaşamın çeşitli biçimleriyle ilişkilidir ve somutlaşır. Doğurganlığın ve doğumun sırrı, geleneksel kültürün sınıridir. Doğadan alınan ilk armağan, hayatın armağanı, yani yaşayan ruhtur. Bu hayati gücün simgesi, dağın tepesindeki süt gölü, yaşam ve doğurganlığın merkezidir. Bu nedenle süt sadece bir gıda ürünüdür, ancak özel bir semiyotik statüye sahiptir: Bir süt fermentinin bir yabancıya aktarılması, misafirin süt ile muamele edilmesi, cinsin yaşayabilirliğinin bir sembolü olarak yasaklar vardır. Böylece, doğal doğurganlık fikri, geleneksel Türk dünya görüşü için küreseldir ve tüm ritüel folkloruna nüfuz eder. Türk söyleminin ontolojisi, “yaşam ve doğurganlık”ın semiyotik kodunun anahtarı olarak okunur.

Bu anahtarın yardımıyla, Türklerin konutlarını, “yurt”un semiyotik alanını da yorumlayabiliriz. Yurt’un tüm noktaları ve bölümleri, mutluluk ve refah olarak anlaşılan “қыт” sembolünü esas alarak düzenlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kut, Süt, Kazak Gelenekleri, Dünya Görüşü.

* Felsefe Bölümü, Kazak Ulusal Sanat Üniversitesi, Astana, Kazakistan.

TRADITIONAL SPIRITUAL VALUES OF THE KAZAKH PEOPLE

Saule SHAIMERDENOVA*

The semantic core of the traditional outlook of the Kazakhs is the key concept of “kt”, which is practiced as “life force”, “fertilizing the beginning”, “the potency of life”, as well as “happiness associated with wealth”, “abundance”, “grace”, “share”, “Fate”, “destiny”. “Kyt” means, first of all, the life force, the ability to promote it. For a traditional worldview, a person, a plant, an animal are related and embody the various forms of the living, inherent in nature and generated by it. The secret of fertility and birth is the nerve of traditional culture. The first gift received from nature is the gift of life, that is, the living soul. The symbol of this vital force is the milk lake on top of the mountain, the center of Life and Fertility. Milk is therefore just a food product, but it has a special semiotic status: there are prohibitions on transferring a dairy ferment to a stranger, to treat the guest with milk, a symbol of the viability of the genus. Thus, the idea of natural fertility is global for the traditional Turkic worldview and permeates all ritual folklore. The ontology of the Turkic discourse is read in the key of the semiotic code of “life and fertility”.

With the help of this key, one can also interpret the dwelling of the Turks, the semiotic space of the yurt, which represents the heavenly vault overturned by man. All points and segments of the yurt were strictly regulated from the position of the symbol “кҮТ”, understood as happiness and prosperity.

Keywords: Kut, Forms of Living, Kazakh Traditions, Worldview.

* Department of Philosophy, Kazakh National University of the Arts, Astana, Kazakhstan.

MUHTAR AVEZOV'UN TİYATRO ESERLERİNDEKİ TÜRK EDEBİYATINA ORTAK GELENEKLER

Doç. Dr. Sergary LİLİYA* - Doç. Dr. Karlygash BAİTANASSOVA**

Günümüzdeki bilgilere göre dünyada altı bine yakın dil ve milletin olduğu bilinmektedir. Bunlardan biri de Kazak halkıdır. Türk etnik kökenli milletimiz, milli örf-adetlerimiz, kültürümüz, edebiyatımız yüzyıllardan beri çeşitli yönlerden gelişmiştir. Genel sayısı kırktan fazla olan Türk kökenli halkların hem tarihi hem de kaderi ortaktır. Milat'tan önceki devirlerdeki Saka, Hun vb. Türk halklarının inançları, geleneği ile örf ve adetlerinin de birbirine çok yakınlık gösterdiği bilinmektedir.

Halkımızın eski tarihine göz attığımızda, Kültigin, Bilge Kağan, Tonyukuk'tan itibaren milletin, ülkesinin ve dilinin uğruna mücadele eden kahramanlık olaylarını sıkça görüyoruz. Dolayısıyla halkımızın manevi dünyasında bulunan vatanseverlik değerlerini nesilden nesile geçen miras olarak addedebiliriz. Bu sözüme kanıt olarak Eski Türk yazıtlarından Kültigin yazıtındaki şu satırları sunabiliriz: "İltiris Kağan'ın bilgisi ile halkına olan sevgisi Kültegin'in kanına annesinin sütüyle sindi".

Vatan sevgisi, milletini ve ülkesini dış düşmanlardan korumak gibi tüm Türk halklarında mevcut müşterek değerleri, Kazak kahramanlarının yaşamından da görmek mümkündür. Kazak edebiyatında da kahramanlık olaylarının çok sık ele alındığını söyleyebiliriz. Ayrıca kahramanlık konusundaki eserlerin arasında Muhtar Avezov'un "Han Kene" trajedisinin yeri önemlidir. "Han Kene" trajedisi 1928 yılında yazılmasına rağmen bir süre tiyatro sahnesinde oynanmasına izin verilmemiştir. Ancak altı aydan sonra Kazakistan Cumhuriyeti Devlet tiyatrosunda ilk defa sahnelenmiştir. Trajedinin ilk sahnelenmesinden kısa bir süre sonra seyirciler tarafından tiyatro oyununa dair karşıt görüşteki yazılar gazetelerde yayınlanmaya başladı. Sosyal Kazakistan, Kazahstansakaya Pravda gazetelerinde ve Edebiyat Meydanı dergisinde bu piyesin yazılarına yönelik hücumlar yer aldı. Dolayısıyla uzun yıllar boyunca piyesin sahnelenmesi yasaklanarak eser arşivin tozlu raflarından gün ışığına çıkarılmadı. Böylece "Han Kene" trajedisi yarım asır boyunca yayınlanmadan bekletildi. Ancak 1983 yılında Muhtar Avezov'un yirmi ciltlik eserlerinin on dördüncü cildinde yeniden neşir edildi. 14. cildine kadar otuz bin adet basılan Muhtar Avezov eserlerinin bu cildi ancak on bin adet olarak basılmıştı.

Anahtar Kelimeler: Muhtar Avezov, Kazak Halkı, Türk Kökeni, Kültegin, Bilge Kagan, Tonukök.

* L.N. Gumilyev Avrasya Milli Üniversitesi, Kazak Edebiyatı Bölümü, Kazakistan.

** L.N. Gumilyev Avrasya Milli Üniversitesi, Kazak Edebiyatı Bölümü, Kazakistan,
(saule.bektemirova77@gmail.com)

JOINT TRADITIONS OF MUHTAR AVEZOV TO TURKISH LITERATURE IN THEATER WORKS

Assoc. Prof. Dr. Sergary LİLİYA* - Assoc. Prof. Dr. Karlygash BAİTANASSOVA**

According to today's information, it is known that there are nearly six languages and nations in the world. One of them is the Kazakh people. We can say that we have developed from various aspects since centuries since our nationality, our national customs, our culture, our literature, our Turkish ethnic origin. History and fate are common among the peoples of Turkish origin whose number is more than half. Millatlan and Saka and Hun in previous periods. The belief tradition of the Turkic peoples and customs were very close to each other.

When we look at the old history of our people, we can often encounter heroism events that have been fighting for the benefit of the nation, the country and the language since the Tale, Bilge Kagan, Tonukök. Therefore, the values of patriotism found in the spiritual world of our people can be regarded as inheritance of generations. As an example, this syllabus can offer the following lines from the writings of the old Turkish period: "İltiris Kağan's love for his people and his people was sullen by his mother in the blood of the Kaptangin".

It is possible to see the common values that exist in all Turkic peoples like the protection of the motherland, the nation and the country from the external enemies from the life of the Kazakh heroes. We can also say that in the Kazakh literature both heroic events are handled very often. In addition, among the works on the subject of heroism, the place of Muhtar Avezov's "Han Kene" tragedy is important. Although the "Han Kene" tragedy was written in 1928, it was not allowed to be played in the theater scene for a while. Only six months later, it was staged for the first time in the state theater of the Republic of Kazakhstan. After Trajedin's first staging, opposing views on the theater play by audiences began to be published in newspapers. Social Kazakhstan, Kazakhstan Pravda newspapers and Literary Square magazine were invited to write about this line. Therefore, for many years the stage of the film was forbidden and the work was not brought to light from dusty shelves of the archive. Thus the "Han Kane" tragedy was held for half a century before it was published. In 1983, however, he was re-painted on the fourteenth skin of Muhtar Avezov's twenty volumes. 14. The skin of Muhtar Avezov's works, which has thirty thousand pieces printed up to the skin, was printed in only ten thousand pieces.

Keywords: Mukhtar Avezov, Kazakh People, Turkish Root, Kılıç, Bilge Kağan, Tonukök.

* L.N. Gumilyov Eurasian National University, Department of Kazakh Literature, Kazakhstan.

** L.N. Gumilyov Eurasian National University, Department of Kazakh Literature, Kazakhstan, (saule.bektemirova77@gmail.com)

ORTAK TÜRKÜ EDEBİYATI HAKKINDA DÜŞÜNCELER

Şınaray Bürkütbayeva DÜBÜRKİZİ*

Türkler kendi Türk edebiyatlarını kendileri yazmalıydılar. Artık zamanı geldi. Bu zamana kadar Türklerin tarihini, dilini, edebiyatını hep başkalar yazdılar. Gerçi onlar Türk dillerini kemiğine kadar incelerken Türk edebiyatına o kadar dokunmadılar. Neden? Çünkü Edebiyat bir maneviyattır. Edebiyat bütünüyle bir halkın ruhudur. Ruh diri ise Milliyetçilik yaşıyor. Hem de edebi eserlerde bütün Türkoğlu'nun dünyaya geliş efsaneleri, mitolojisi, temeli, ortak gelenek-görenekleri yatıyor. İşte, yabancılar (ister Avrupalılar, ister Ruslar) Türkoğullarının kendi başlangıçlarını, temellerini öğrenirlerse birbirleriyle birleşerek büyük bir güce sahip olacaklarından çekindiler.

Türkü edebiyatındaki Dede Korkut'u ele alalım. Bazı Türk boylarında Korkut Ata olarak geçen Dede Korkut hemen hemen bütün Türk halklarının edebiyatında vardır. Bütün Türk nesilleri Dede Korkut'un öğüt, nasihatlerini dinleyerek yetişmiştir. Dediğimiz gibi, Türk edebiyatının kapısını bir açarsan karşına Dede Korkut, Köroğlu, Hoca Nasreddin vb. çıkarlar. Bunların hepsi ister Özbek, ister Kazak, ister Azarbaycan olsun, hepsinin kendi babam, öz atam diye benimsedikleri şahıslarıdır. İşte, bundan endişelenen Avrupalılar, Ruslar (Sovyet idarecileri) Türk dillerini dibine kadar incelerken edebiyatına dokunmamaya çalışmıştır. Dokunursa bile çok hafifçe üzerinden geçmiştir. Bundan dolayı Türk edebiyatı karmaşıklığını bugün de sürdürmektedir. Örneğin, Mahmut Haydar Dulati'ye Özbekler bizimki diyorlarsa, Kazaklar da bizimki diyorlar, Yusuf Balasagun'u Kırgızlar bizimki diyor, Kazaklar da bizimki diye tartışıyorlar. Bu ulu şahıslarımızın Türkoğullarının birbirinden henüz ayrılmadığı sadece Türk ismini taşıdığı asırlara ait olduğunu anlamak çok zordur. Avrupalılar elinden karma-karışık yazılan, hele Rusların sen Kazaksın, o Özbek, sen başka, o başka gibi ayırımlara bölerek öğrettiği ilimle beslenmişiz. Kendi özümüze dönmek bizim için o kadar zor ki, hala ortak Türk edebiyatının tarihi yazılamadı. Böyle bir eserin yazılıp, bütün Türk devletlerinin okullarında mecburi okutulması gerekiyor.

Anahtar Kelimeler: Türkü, Dede Korkut, Mitoloji, Türkler.

* Doktora Öğrencisi, Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Şarkiyat Fakültesi, Türkoloji Bölümü, (burkitbaeva.1975@mail.ru).

CONSIDERATIONS ABOUT THE COMMON TURKISH LITERATURE

Şınaray Bürkütbayeva DÜBÜRKIZI*

Turks should write their own folk lyrics themselves. Now the time has come. Until this time, the history, language and literature of the Turks were always written by others. They did not touch the folk song literature so much while they were examining their folk tongues to their bones. Why? Because literature is a spirituality. Literature is entirely the soul of a people. Nationalism is a live if the soul is a live. In the literary works, the legends of all the turkish people coming to the world, mifology, foundations, common traditions - customs lies. Here, others (or Europeans, or Russians) are attracted to the fact that the Turks will have great strength in unifying their own beginnings, their foundations.

Let's take Dede Korkut in Turkish literature. Dede Korkut, who is known as Korkut Ata in some Turkish languages, is in the literature of almost all Turkish people. All of the Turkish generation Dede Korkut was educated by listening to his advice. As we said, in case of opening the door of Turkish literature, Dede Korkut, Köroğlu, Hoca Nasreddin etc. interests?. They are all people, whether they are Uzbek or Azerbaijan, all of whom they call my own father, self-appointed. Here, Europeans worried about it, the Russians (soviet administrators) tried to touch the literature while studying the tongue to the bottom. Even if you touch it, it passed very lightly. Because of this, folk song literature is still mixed. For example, Mahmut Haydar Dulati argues that the Uzbeks are ours, Yusuf Balasagun is ours, It is very difficult for us to understand that these great people belong to the centuries that the turkish people carried only the Turkish name which they have not yet separated from. We are fed with the knowledge that the Europeans have been mixed and mixed, and that the heavens and the russians have taught you by dividing the difference between the kazaks, that Uzbek, you, and others. It is so difficult for us to return our own self, that the history of common folk song has not been written yet. Such a work must be written and all the folk states must be taught compulsory in their schools.

Keywords: Folk Songs, Korkut Ata, Myth, Turks.

* PhD. Student, Al-Farabi Kazakh National University, Oriental Faculty, Department of Turcology, (burkitbaeva.1975@mail.ru).

GÜRCİSTAN ŞARKİYAT ENSTİTÜSÜ: FAALİYETİ, ESERLERİ

Prof. Dr. Şureddin MEMMEDLİ*

Gürcistan'da Doğu halkalarının tarihine, kültürüne, dil ve edebiyatlarına ilgi her zaman var olmuş ve bu ilgi bilimsel ekseninde yüksek düzeyde devam etmektedir. Bu açıdan 1960 yılından faaliyet gösteren Gürcistan Şarkiyat (Doğubilimleri) Enstitüsü'nün çalışmaları önem arz etmektedir. Bu kurumda öncül Gürcü Doğubilimcileri araştırmalar yaparak, Doğu halkalarını dilbilgisi, Semiyoloji, Fars filolojisi, Türkiyat araştırmaları, Bizans araştırmaları alanlarında değerli eserler ortaya koymuşlardır. Enstitünün bilimsel araştırma faaliyetlerinde Doğu halkaları ile ve ülkeleri ile Gürcistan'ın kültürel ilişkilerinin incelenmesi öncelikli yer tutmaktadır. Bildiride bahsi geçen enstitünün yönetimi ile yayımlanmış bilimsel kitaplar, dergiler, tamamlanmış projeler ele alınmaktadır. Türkoloji alanda yapılmış araştırmalar daha ayrıntılı irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğubilimi, Gürcistan Doğu Bilimi Enstitüsü, Gürcü Bilim Alanları, Türkoloji.

* Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, (shureddin@gmail.com).

GEORGIA INSTITUTE OF ORIENTAL STUDIES: ACTIVITIES, WORKS

Prof. Dr. Şureddin MEMMEDLİ*

There has always been interest in the history, culture, language and literature of the Eastern peoples in Georgia, and this interest continues at a high level. In this respect, the activities of the Georgian Institute of Oriental Sciences, operating from 1960, are of importance. In this institution, the preliminary Georgian dabbles have conducted valuable researches in the fields of Ancient Oriental Languages, of Semitic Studies, of Persian Philology, of Turkish Studies, of Byzantine Studies. In the scientific research activities of the Institute, the examination of the cultural relations of Georgia with Eastern peoples and countries takes priority. This paper deals with scientific books, journals, and completed projects published by the administration of the institute. Researches in the field of Turkology are discussed in more detail.

Keywords: Oriental Science, Georgian Institute of Oriental Science, Georgian Scientific Fields, Turkology.

* Ardahan University, Faculty of Humanitise and Letters, (shureddin@gmail.com).

ARMİNİUS VAMBERY’DE ORYANTALİZM OLGUSU

Arş. Gör. Turgay GÖKGÖZ*

Günümüzde Türkiye’de ve dünyadaki çeşitli üniversitelerde Türk Dili çalışmaları yürütülmektedir. Dünyanın farklı bölgelerinde yer alan Türkologlar, Türkoloji üzerine yayımlar yayımlamakta ve Türkoloji üzerine bilimsel konferanslar düzenlenmektedir. Bu anlamda, Türkoloji uluslararası bir bilimsel disiplin olarak varlığını sürdürmektedir. Bu çalışmada dünyanın en önde gelen Türkologlarından Arminius Vambery’nin hayatı, eserleri ve edebi kişiliği tanıtılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkoloji, Arminius Vambery, Orta Asya, Türk Dili, Oryantalizm.

* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,
(trgy1987@hotmail.com)

THE CASE OF ORIENTALISM IN ARMINIUS VAMBERY

Res. Asst. Turgay GÖKGÖZ*

Today, Turkish Language studies are carried out in the Turkey and the various universities around at the world. Turkologists who are located in different regions of the world publish publications on Turkology and scientific conferences on Turkology are organized. In this sense, Turkology continues to exist as an international scientific discipline. In this study, the life, works and literary personality of Arminius Vambery, one of the most prominent Turkishologists of the world, was tried to be introduced.

Keywords: Turcology, Arminius Vambery, Middle Asia, Turkish Language, Orientalism.

* Research Asisstant Istanbul University Faculty of Letters Department of Arabic Language and Literature, (trgy1987@hotmail.com).

TÜRK UYGARLIĞI VE KÜLTÜR EKOLOJİSİNİN KÖKENİ

Turgeldiyeva Akzharkin SERİKBAYEVNA*

Türklük dünya görüşü, çok zor bir fenomendir. Türk halkları yazının olmadığı eski zamanlarda kehanet, geleneksel görüşlere inanmış ve batıl inançlar oluşturmuştur. Her hangi bir uyruğun uygarlığını incelemede daha önce gelenekler sistemi dikkate alınmalı, çünkü dil ve kültürün başlangıcı, o halkın inancı, geleneksel görüşlerinden belli olur. Kültür, kendi geniş anlamında bir neslin gelecek nesle gönderdiği yaşam yöntemi olduğu için, bu devamlılığı, mirası gerçekleştirecek gelenekler sistemi kültürü oluşturmaktadır.

Doğayla konuşan, kaderiyle uyuşan toplum Ata yurduna, ruhlara Tanrı gibi tapındı, dua etti. Hür yaşayan Türkler büyük geniş bozkıra canıyla verildi, onun öz evladı gibi davrandılar.

Kazak halkının doğayı koruma geleneği ülkemizde özel ekolojik meta kültürün oluşmasına temel olmuş ve birkaç olumlu akıma ulaştırmıştır. İnsanoğlu tarihinin gelişmesi, bilimsel teknik akımların hızlanması, toplum ve doğa arasındaki ilişkiyi yeterince zorlaştırarak dünyanın ekolojik bağlantılarının hemen bozulmasına neden olmuştur. İnsan ve doğa, toplumun karşılıklı uyumluluğunu, akıl, düşünce ve duygularını kalıplaştırmakta, milli ideolojiyi oluşturmakta etnik ekoloji kültürü ilk sırada yer alır.

Etnik ekolojik kültür, insan ve doğanın eğitiminde, toplumun ahenginde, aklın ve duyguların, ulusal bilincin oluşumunda öncü bir yer tutmaktadır. Ekolojik kültürün konusu, küresel ekolojik kriz nedeniyle üsttedir.

Makale, hayatta kalma, doğa ve insan çevresi mücadelesi, toplumla uyum içinde yaşama kabiliyeti, toplumun ulusal gelenek ve yasalara dayanan saygınlığı ve toplumun diğer topluluklarla birlikte yaşama kabiliyetindeki hayatta kalma kültürünü analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültür Alanı, Türk Dünya Görüşü, Ruhsal Kıymet, Ekolojik Kültür.

* Al Farabi Kazak Milli Üniversitesi “Kültüroloji” Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi.

TURKIC CIVILIZATION AND TRIAL OF ECOLOGY CULTURE

Turgeldiyeva Akzharkin SERIKBAYEVNA*

Turkic world is a very complex phenomenon. In the ancient times, the Turkic peoples have no recordings, and they have beliefs, and traditional concepts. In the study of the civilization of any nation, the system of customs and traditions is first and foremost, because the language and culture originates from the beliefs and traditions of the same people. In the broad sense of the word, culture is a way of life, a succession of succession inherited by one generation. The system of traditions forms the core of culture.

The Turks living freely were given a wide and diverse, which seemed to be very young. In general, the tradition of treating nature of the Kazakh people has become the basis for the formation of a special ecological culture in our land and has brought us some positive trends. The accumulation and selection of people's good qualities and good qualities for centuries to the younger generation's attitude to the environment, world outlook, attitude to life. The development of human history, the acceleration of scientific and technical processes have aggravated the relationship between society and nature, and have led to the rapid destruction of the ecological environment of the planet.

Ethnic ecological culture occupies a leading place in the education of human and nature, the harmony of society, the mind and the feelings, the formation of national consciousness. The subject of ecological culture is topical, because of the global ecological crisis.

The article analyzes the culture of survival in the struggle for survival, nature and human environment, the ability to live in harmony with society, the dignity of the society based on national customs and laws, and the ability of society to live alongside other communities.

Keywords: Cultural Spread, Original Culture, Turkic World Outlook, Spiritual Values, Ecological Culture.

* Al-Farabi Kazakh National University Department of "Cultural Studies" Master Student.

BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜNÜN AKTARIMINDA MEDYANIN ROLÜ

Öğr. Gör. Tülay ÖZÜBEK*

Bu çalışmanın amacı, Balkanlarda Türk kültürünün yaşatılmasında ve aktarımında medyanın mevcut rolünü ve geleceğe yönelik potansiyelini değerlendirmektir. Bu çerçevede, Balkanlardaki Türk yazılı basının haber içerikleri ve Balkanlardan izlenen, takip edilen Türk televizyonlarının ve yapımlarının Balkanlardaki etki ve yansımaları üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Medyanın insanları bilgilendirme, eğlendirme, dünyayı ve dünyada yaşanan olayları takip etmek gibi temel işlevlerinin yanı sıra bireylerin tutum ve davranışlarını etkileyebilme hatta değiştirebilme gibi bir gücü vardır. Şüphesiz ki dördüncü güç olan medyanın, kültürlerin varlığını sürdürmesinde, bireylerin kültürlerini özgür bir şekilde yaşamasında, kültürlerin korunmasında, haklar ve özgürlüklerin ifade edilmesinde hayati bir rolü vardır. Bu bağlamda medyanın gücünün farkında olarak, onu doğru bir şekilde kullanmak da aynı oranda önemlidir. Özellikle, bir varlık ve kültür mücadelesi verilen süreçlerde medyanın bu kıymeti ve gücü çok daha fazla öne çıkmaktadır.

Bu değerlendirmelerden yola çıkarak, Balkanlarda Türk medyasındaki örnek haberler üzerinden bir içerik analizi yapılmış, Türkiye’de üretilen yapımların yarattığı etki de araştırmaya dahil edilmiştir. İçerik analizi, mesajda, bireyi görünmeden etkileyen öğelerin belirlenmesine yönelik aslında ikinci bir okuma ve değerlendirme olarak nitelendirilebilir. İçerik analizi ile medya metinleri ve görsellerinin alt metnin okumak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda Balkanlarda Türk kültürünün aktarımı ve yaşatılmasında medyanın mevcut rolü ve durumu ele alınmıştır. Bu çalışmanın tartışma kısmında Türk Dünyasında, Türk kültürünün sağlıklı aktarımında medyanın daha verimli kullanımına dair önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Medya, Kültür.

* İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, (tulay.ozubek@sisli.edu.tr).

THE ROLE OF THE MEDIA IN THE LIVING OF TURKISH CULTURE IN BALKANKS

Lect. Tülay ÖZÜBEK*

The aim of this study is to evaluate the role of the media in the survival of Turkish culture in the Balkans and its potential for the future. In this context, a study was made on the news texts of the Turkish print media in the Balkans and on the Turkish television and its effects seen from the Balkans. The media has the power to influence the attitudes and behaviors of individuals in addition to their basic functions such as informing, entertaining, and following the world. The fourth power, the media, has an important role in preserving cultures, while maintaining the presence of cultures. It is important to recognize the power of the media and use it correctly. In particular, the power of the media is gaining more importance in times of an asset and culture struggle.

In this study, a content analysis was carried out in the Balkans through sample news in the Turkish media. In addition, the impact of construction produced in Turkey are also included in the study. Content analysis may actually qualify as a second reading and evaluation. Content analysis aims to understand media texts and sub-texts of their visuals. In this context, the role of the media in the survival of Turkish culture in the Balkans has been assessed. In the discussion section of this study, suggestions were made for the more efficient use of the media in the Turkish world for the survival of Turkish culture.

Keywords: Turkish World, Media, Culture.

* İstanbul Şişli Vocational School, (tulay.ozubek@sisli.edu.tr).

MERKEZ MOĞOLİSTAN'DA BULUNAN ESKİ TÜRLERE AİT "SHİVEET ULAN DAĞI" MEZAR-KÜLT KOMPLEKSİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA SORULARI

Prof. Dr. Zainolla SAMASHEV*

Makalede, Eski Türklere ait anıtların kronolojik atıfları, parçalarının statüleri ve tasarım özellikleri ile ilgili meseleleri araştırılmaktadır. Burada tartışılacak olan anıt üzerinde henüz profesyonel düzeyde arkeolojik kazılar yapılmamıştır.

Kült-gizem eylemlerinin yeniden yapılandırılması ve burada meydana gelen kurban-tören törenleri, dini-felsefi dünya görüşünün, panteonun ve ortaçağ Türklerinin evreninin modelinin incelenmesinin nihai görevi ile bağlantılıdır. Erken dönem Türklerin, tarihsel koşullardan dolayı, Orta Asya ve Çin'de Budizmin yayılmasının yörüngesinde yer almasına ve aynı zamanda diğer çeşitli mezheplerin temas alanları ve yayılmalarına olan etkisine maruz kalmasına rağmen, yine de daha çok Tengrizm'e inanmışlardır.

Acil sorunlardan biri, antik Türklerin dış dünyayla olan ilişkisini, esas olarak Tang İmparatorluğu ile incelemektir. Çünkü bu ilişkiler, incelenen dönemin Orta Asya'nın etno-sosyokültürel görüntüsünü büyük ölçüde belirleyen ve tarihin seyri ve sonraki dönemlere önemli bir etkisi vardır.

Anahtar Kelimeler: Anıt Binası, Taş Heykel, Orta Asya, Çin, Tengri-anism, Anıt Kompleksi.

* Reserve Müzesi Müdürü, Berel Doğu Kazakistan, (archaeology_kz@mail.ru).

QUESTIONS OF STUDYING THE ANCIENT TURKIC CULT-MEMORIAL COMPLEX ON MOUNT SHIVEET ULAN IN CENTRAL MONGOLIA

Prof. Dr. Zainolla SAMASHEV*

The article deals with issues concerning the chronological attribution of monuments of the ancient Turkic era, the status and design features of its components, archaeological excavations at a professional level have not yet been carried out on the monument, which will be discussed in the material.

The reconstruction of the cult-mystery actions, as well as the sacrificial-ritual ceremonies that occurred here is connected with the ultimate task of studying the religious-philosophical worldview, the pantheon and the model of the universe of the early medieval Turks. Despite the fact that the early Turks, due to historical circumstances, were involved in the orbit of the spread of Buddhism in Central Asia and China, and also experienced the influence of various other denominations in contact areas and diffusions, they nevertheless remained adherents of their fundamental faith in Tengrianism.

One of the urgent problems is the study of the relationship of ancient Turks with the outside world, primarily with the Tang Empire, since it was these relations that largely determined the ethnosociocultural image of Central Asia of the period under study and had a significant impact on the course of history and in subsequent times.

Keywords: Memorial Building, Stone Statue, Central Asia, China, Tengrianism, Memorial Complex.

* Director of the Museum of the Reserve "BereI" East Kazakhstan, (archaeology_kz@mail.ru).

BAZI ÖZBEK YEMEK ADLARININ ETİMOLOJİSİ

Zarina OLİMOVA*

Bu makalede Özbek yemeklerinin tarihi kökeni, geçmişte nasıl isimlendirildikleri anlatılmaktadır. Farklı dillerden fiilen ödünç alınan yemeklerin gerçek anlamları, aşağıdaki eser tarafından kolayca anlaşılabilir.

Gıda isimleri etimolojik ve tarihsel bakış açısıyla sözcükleri zenginleştirilebilecek kaynaklardan biri olup, gerçek Özbek adlarının yanı sıra, Arapça Farsça-Tacikçe, Rusça kelimeler de vardır.

Özbek dilbiliminde, nesnelere isimleri, yemek isimleri gibi fazla öğrenilmiştir. Bu nedenle, günlük yaşam için yapılan yemekler veya belirli bir nedenden dolayı yapılan yemekler-düğün, tatil; ya da hasta insanlar için yapılan nadir yemekler, - onları analiz ederek dil tarihinde belirsiz gramatik olayları öğrenme şansımız olabilir.

Özbek dilbiliminde, pişirme sözleri, bilimsel araştırmacı N. Ikromova tarafından incelenmiştir. Özellikle Taşkent lehçesi olan yemekleri araştırıldığı için (farklı lehçeleri içinde barındırması sebebiyle) ulusal gıdaların adları hakkında çok fazla bilgi verdiğini düşünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özbek, Yemek Adları, Etimoloji, Ikromova.

* Taşkent Devlet Üniversitesi, Özbek Dili ve Edebiyatı, Özbek Filoloji Fakültesi Öğrencisi, (zarina.olimova.96@mail.ru).

THE ETIMOLOGY OF SOME UZBEK DISHES NAMES

Zarina OLIMOVA*

In this article is explened the historical origin of Uzbek meals names, how they were named in the past. The real meanings of the dishes which were actual loaned from different languages we can easily understand by the following article.

Food names are one of the sources which can enrich the lexic by etimological and historical point of view, it is clear that besides real uzbek names, there are Arabic Persian-tajik, Russian words as well. It is the result of our nations was in good connection by economically and sociologically.

In Uzbek linguistics the terms of objects were learned much, such as names of meals. Therefore, these dish which are made for daily life or the dishes made for a specific reason - wedding, holiday; or rare meals made for ill people ornnerbal, - by analyzing them. We can have a chance to learn uncertain lexico-grammatical events in the history of the language.

In Uzbek linguistics, the lexics of cooking were studied by the scientific researcher N.Ikromova. She especially investigated the dishes which in Tashkent dialect. She think that because of being different kinds of dialects the names of national foods because they give much information.

Keywords: Uzbek, Dish Names, Etimology, Ikromova.

* Tashkent State University, Uzbek Language and Literature, Uzbek Philology Student, (zarina.olimova.96@mail.ru).

FERT OLUŞUMUNDA ANTROPONİMLERİN BİLGİSEL HİZMETİ

Dr. Öğr. Üyesi Zhazira AGABEKOVA*

Fert sözcüğünün bilim dünyasında birçok izahları yer almaktadır. Fert, sosyal ilişkiler ve bilinçli hareketin konusu olan bireydir. Fertin gelişimi ve oluşumunu etkileyen temel etkenlerden biri sosyal çevredir. Adlandırma birimleri sosyal çevrenin aynasıdır. Fertin doğru kalıplaşmasında ismin anlamı ve manasının rolü çok önemlidir.

Ferdin oluşmasının temelinde milli eğitim ve bilinç, kültürel değerler ve gelenekler vardır. Bu değerleri benimseyen fertten milleti koruyan yüce bilgiler ortaya çıkar. Antroponimler - halk bilincini açıklayan dilsel birimlerden biridir. Her halkın dilindeki kişi isimleri onların geçtiği tarihten, siyasi ve sosyal yaşamlarından bilgiler verir.

Eski Türklerde rastlanan Tonyukuk ve Kültigin isimleri günümüz Kazak toplumunda kahramanlığı, doğruluğu, sadakatı niteleyen tarihi isimler olarak kalıplaşmıştır. Türklük ideolojisini koruyan Türkiye Türkleri arasında Bilge, Oğuz, Alparslan vb. isimlere günümüzde de rastlanmaktadır. Bu tarihi isimlerin nesilden nesle devam etmesi milli fertin kalıplaşmasını derinden etkiler.

Korkut ve Asankaygı isimlerinin bildirdiği bilgiler tamamıyla bambaşkadır. Bu isimler Kazak halkının tarihindeki felsefi kavramlarına gönderme yapar. Korkut ile “ölümle tartış”, Asankaygıyla “cennet yer” kavramları birlikte gelir. Kazaklarda çocuklara Korkut ya da Asankaygı isimlerinin verilmemektedir. Çocuklarının geleceğinin açık olmasını düşünen ebeveynler çocuğunun cennet yeri arayıp kurları gezmesini ya da ölüm arayıp tartışmasını istememesinden dolayı bu isimleri vermemektedir. Ancak bu fertlerde halkın hayatını betimleyen bilgilere rastlarız.

“Manas” - Kırgızların yaşam ve tarihini tasvirleyen tarihi ferttir. Onun bilgisel hizmeti çok yönlüdür.

Fertlerin kalıplaşmasında antroponimlerin olumlu yönü büyük çalışmaları gerçekleştirmektedir. Örneğin, Cengiz Han ismi bir devirde dünya halkları için “acı getiren” fert olarak kalıplaşmışsa da günümüzde onun bildiriminin olumlu yöne doğru değiştiğini görmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Türkleri, Kazaklar, Manas, Cengiz Han.

* Filoloji Bölümü, Nazarbayev Üniversitesi, (zhazira.agabekova@gmail.com).

INFORMATIVE FUNCTION OF ANTHROPNOMS IN ESTABLISHING THE INDIVIDUAL

Dr. Zhazira AGABEKOVA*

As far as the definition of a person in science is concerned, it is an individual as a subject of social relations and conscious activity. One of the main factors influencing the development and personality of a person is social environment. And, onym units are a mirror of the social environment, the name and its meaning of the individual are of great importance.

On the basis of the formation of the individual lies national education, consciousness, cultural values and traditions. A person who has mastered these qualities develops an individual from a physical person who is a great almighty person of the nation.

Anthroponyms are one of the language units that define the consciousness of the people. The names of people in every language speak about their past historical, political and social life.

The names of Tonykok and Kultegin in the ancient Turkic tribes are now forming as historical names describing heroism and devotion in the Kazakh society. Nowadays there are names among the Turkish, such as Bilge, Oguz, Aliparслан and others, which preserved Turkic ideology. The continuation of these historical names from generation to generation affects the formation of a national identity.

The information provided by Korkyt and Asan Kaigy names is quite different. These names define philosophical concepts in the history of the Kazakh people. Through the name Korkyt, “the fight with death”, Asankaigy, the concept of “earth paradise”. It is accompanied by the fact that Kazakh people do not even have the percentage of Korkyt or Asankaigy names to their children. A parent who cares for the future of his children may not have wanted the baby to be in search of the earth paradise or to be in the midst of the barbarians. But there is an information service in these names that depicts people’s lives.

Manas is a historical figure depicting the life and history of the Kyrgyz people. Its information service is diverse.

The positive direction of anthroponyms in the formation of a person works well. For example, when the image of Shyngys Khan was shaped as a “tragedy” for the peoples of the world in one epoch, now its information service has turned on the right track.

Keywords: Turkey Turks, Kazakhs, Manas, Genghis Khan.

* Philology Department, Nazarbayev University, (zhazira.agabekova@gmail.com).

KAZAKİSTAN ORYANTALİSTLERİNİN SİYASETTEKİ ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Zhazira AGABEKOVA*

Oryantalist, sadece bilimsel araştırmaya girmekle kalmaz, aynı zamanda birçok toplum olayında da önemli rol oynar. Oryantalistler devletin güvenliğinde, toplumun sosyal yaşamında ve uluslararası kültürel ortamın oluşumunda önemli rol oynarlar. Bunların bir görevi de ülkenin dış politikasındaki uzmanların rolüdür. Sovyet döneminde, BayTorechulov'un Arapça yaptığı çalışma derinden kökleşmiş ve daha sonra Suudi Arabistan'ın Suudi Arabistan Büyükelçisi SSCB'deki çalışmaları dünyanın dış politikasının oluşmasını etkilemiştir. Türk halklarının alfabe politikasında büyük rolü olan bilim adamı, sonsuza kadar siyasete katlandı. Kazak-Arap dilcisi ünlü oryantalist ve besteci Nurtaş Ondaşynov, ülkenin sosyal ve politik hayatıyla yakın bir şekilde ilgilenmiş ve halkla birlikte çalışmıştır. Egemenliğin ilk yıllarında, ülkemizde çok sayıda filolog, tarihçi ve oryantalist ile Arapça çalışmalar yapılmıştır. Sailau Batyrshayev, Bagdad Amreev, Kairat Saki, Kairat Lamasharip ve diğerleri, elçilikler ve konsoloslukların açılmasından sorumluydular. Sıradan insanlar, Arap-Kazak ilişkilerini güçlendirmede diplomat-oryantalistlerin ne yaptığını bilmiyorlar. Bu Arap dili uzmanları tarafından, Kazakistan'ın Birleşmiş Milletlerde İslam alanında çalışmaları ve aynı zamanda halkın günümüzdeki huzurlu yaşamında katkıları Kazakistan'ın eğitiminin bir göstergesidir.

Diğer birçok politikacının aksine, Oryantalistler tarihi eserlerin araştırılması ve yayınlanmasıyla uğraşırlar. "Sultan Baybars" kitabı bunun bir kanıtıdır.

Makale, oryantalist politikacıların Kazak topraklarındaki çalışmalarını inceleyerek sonuca ulaşıyor. Bu incelemenin sonucunda; kronolojik zincirler uzmanları tarafından derlenip analiz edileceği ve oryantalistlerin çok disiplinli bir uzman olması gerektiği ortaya çıkıyor.

Anahtar Kelimeler: Oryantalist, Sovyet Dönemi, Arap-Kazak, Kazakistan.

* Filoloji Bölümü, Nazarbayev Üniversitesi, (zhazira.agabekova@gmail.com).

THE ROLE OF KAZAKHSTANI ORIENTALISTS IN THE POLICY

Dr. Zhazira AGABEKOVA*

The orientalist does not only engage in scientific research but also plays a major role in many public spheres. Orientalists are important in shaping the state's security, social life, international cultural environment. One of them is the role of specialists in the foreign policy of the country. During the Soviet era, Nazir Toreckulov was one of them. Having a deep knowledge of the Arabic language, he worked as Ambassador of the USSR (dwaine) in Saudi Arabia; he played an important role in the foreign political life of the world. He was the scientist, who had his place in the policy of alphabetic transposition of the Turkic peoples, and got success in the political arena. Famous orientalist and author of the Kazakh-Arabic dictionary, Nurtas Ondasynov, took active part in the social and political life of the country. In the first years of sovereignty, a great deal of philologists, historians and Orientalists who knew the Arabic language played an important role in establishing good relations with the Arabic countries. Sailau Batyrshauly, Bagdad Amireev, Kairat Saky, Kairat Lamasharip, Bakhyt Batyrshayev and others have been engaged in the opening of embassies and consulates. Ordinary people do not know what diplomats-orientalists are doing in strengthening Arab-Kazakh relations. The these Arab-language specialists have done huge work in the field of Kazakhstani Islam direction in the United Nations. As it says, "Good relations depend on good ambassadors", the knowledge and education of orientalists are indication of Kazakhstan's education, who play significant role in the present-day peaceful life.

The Orientalists differ from many other politicians by publishing historical works related to the history of the country. The book "Sultan Beybars" is a proof of this.

This article analyzes the work of the orientalist politicians from Kazakhstan, and expresses the author's conclusion. A lot of works are analyzed and the chronological chains are compiled. Finally, it shows that the orientalists should be multidisciplinary experts.

Keywords: Orientalist, Soviet Period, Arab-Kazakh, Kazakhstan.

* Philology Department, Nazarbayev University, (zhazira.agabekova@gmail.com).

